

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü**

**ÖZEL EĞİTİM MESLEKİ EĞİTİM
MERKEZİ (OKULU) EĞİTİM PROGRAMI
(GÖRME ENGELLİLER İÇİN)**

ANKARA, 2014

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

Sayı	26	Konu: Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu) Eğitim Programı (Görme Engelliler İçin)
Tarih	30/04/2015	
Kurulda Gör. Tarihi	08/04/2015	
Önceki Kararın Tarih ve Sayısı		

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 06/03/2015 tarihli ve 39201250/101.05/2540824 sayılı yazısı üzerine Kurulumuzda görüşülen **Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu) Eğitim Programı (Görme Engelliler İçin)**' nin, 2015-2016 Eğitim ve Öğretim Yılından itibaren ekli örneğine göre uygulanması hususunu uygun görüşle arz ederiz.

Dr. Fatma Elif KILINÇ
ÜYE

Dr. Cem GENÇOĞLU
ÜYE

Kâmil YEŞİL
ÜYE

Dr. Mehmet SÜRMEİ
ÜYE

Doç. Dr. Güray KIRPIK
ÜYE

Dr. İbrahim DEMİRCİ
ÜYE

Doç. Dr. Hatice YILDIZ
ÜYE

Dr. Hüseyin ŞİRİN
ÜYE

Prof. Dr. Emin KARİP
Kurul Başkanı

UYGUNDUR
.../04/2015

Nabi AVCI
Millî Eğitim Bakanı

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM ADI	SAYFA NO
GİRİŞ	1
AÇIKLAMALAR	2
TÜRKÇE	26
MATEMATİK	48
SOSYAL HAYAT	90
DİN KÜLTÜRÜ VE AHLÂK BİLGİSİ	120
MÜZİK	132
BEDEN EĞİTİMİ, SPOR VE BAĞIMSIZ HAREKET BECERİLERİ	145
GÖRSEL SANATLAR VE MODELAJ İŞ	168
KAYNAKÇA	185

GİRİŞ

Görme yetersizliği, görme gücünün kısmen ya da tamamen kaybindan dolayı bireyin eğitim performansının ve sosyal uyumunun olumsuz yönde etkilenmesi durumunu ifade eder.

Görme yetersizliği olan birey, eğitimde görsel materyaller yanında dokunsal ve işitsel materyallere de ihtiyaç duyar. Okuma için kabartma alfabe, konuşan kitaplar ya da uyarlanmış materyallerle desteklenmeye gereksinimi vardır.

Görme engelli çocuklara bağımsız hareket ve gereksinimleri olan becerilerin kazandırılması ile çocukların davranış problemlerinin azaltılması, uygun eğitim programlarının uygulandığı yapılandırılmış ve zenginleştirilmiş eğitim ortamının erken yaştan itibaren sağlanması ile mümkün olabilmektedir.

Bu program, bireyi merkez alan bir yaklaşımla hazırlanmıştır. I. ve II. kademe eğitimini tamamlayıp genel ve mesleki ortaöğretim programlarına devam edemeyecek olan özel eğitim gerektiren bireylerin öğrenim göreceği Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu) III. kademede uygulanacaktır.

AÇIKLAMALAR

GÖRME ENGELLİ BİREYLERİN ÖZELLİKLERİ

Görme engelli bireyler, ek bir engeli ya da yaşantı eksikliği olmadığı durumlarda normal gelişim gösteren akranlarıyla aynı programda eğitim öğretimlerine devam edebilirler. Programda uyarlamaya gereksinim duymayan bu bireyler için ders içi ve ders dışı çevresel düzenlemelerde uyarlama yapmak yeterlidir.

Görme engelli bireyler; kullandıkları eğitim materyaline göre basılı materyal kullananlar, Braille materyal kullananlar olarak veya yetersizliğe maruz kalma yaşına göre doğuştan görme engelli olanlar, avantajlılar olarak gruplandırılabilirler. Her grubun özelliklerinin farklı olduğunu bilmek, öğretmenin uyarlamaları düzenlemesine yardımcı olacaktır.

Görme engelli bireylerin özellikleri genel olarak şunlardır:

- İşitsel ve dokunsal duyularını kullanarak hayatlarına devam ettikleri için ayrıntıları fark etme yetenekleri gelişmiştir.
- Müzikle yakından ilgilenirler.
- Sosyal faaliyetlere ilgi duyarlar.
- Sonradan görme duyusunu kaybeden bireyler arasında motor gecikme görülmezken doğuştan görme duyusunu kaybetmiş bireylerde motor gecikme görülebilir.
- Bellekte tutma, hatırlama vb. konular güçlü yönleri arasındadır.
- Zayıf yönleri arasında bağımsız hareket edebilme, soyut düşünme, algısal motor ve alana ilişkin bilgiler yer almaktadır. Ayrıca jest ve mimikleri takip etme güçlüğünden dolayı pasif iletişimi tercih edebilirler.

Görme engelli bireylerin güçlü olduğu özelliklerden faydalanılarak güçlük yaşadığı alanlarda desteklenmesi başarıyı arttıracaktır. Artan başarı, sosyal kabullerini olumlu yönde etkileyip bütünleştirmeye hizmet edecektir.

PROGRAMIN UYGULANMASI İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

Bu program; ilk ve ortaokul eğitimini tamamlayıp özel eğitim mesleki eğitim merkezine devam edecek görme yetersizliği olan bireylerin gelişim alanlarına ait özellikler dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Bu programda; Türkçe, matematik, sosyal hayat, din kültürü ve Ahlâk bilgisi, müzik, beden eğitimi spor ve bağımsız hareket becerileri, görsel sanatlar ve modelaj iş derslerine yer verilmiştir.

Görme engelli bireylerin zihinsel, sosyal, bedensel ve devinimsel özellikleri ile bireysel farklılıklarından dolayı, programda yer alan amaç ve davranışlarda sınıf ve yaş gruplamasına gidilmemiştir.

Derslerdeki konuların seçimi, amaç ve davranışların oluşturulmasında; görme engelli tanısı almış çocukların gereksinimlerinin karşılanması, yeteneklerinin geliştirilmesi, bağımsız yaşam becerilerinin geliştirmesi, iletişim becerilerinin işlevsel kullanılması, bağımsız hareket edebilmesi esas alınmıştır. Ancak öğretmen, çevresel faktörler, öğrencilerin özellikleri ve gereksinimlerini göz önünde bulundurarak programda yer alan konu, amaç ve davranışların dışında yeni konu, amaç ve davranışlar geliştirebilir.

Bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlanırken öğretim aşamasında yer alacak amaç ve davranışlarda, öğrencinin bireysel özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır. Öğretimin kalıcılığı, etkililiği, öğrenilen bilgilerin farklı durum ve ortamlara göre genellenebilirliğinin artırılması için amaçların belirlenmesinde dersler arası ilişkilendirme yapılmalıdır.

Programın uygulanmasında her ders için yapılan açıklamaların dikkate alınarak öğretim süreçlerinin bu açıklamalar doğrultusunda yapılandırılması gerekmektedir.

ÖĞRENME VE ÖĞRETME SÜRECİ

1. Öğretimin Planlanması

Eğitim ve öğretim, planlı programlı olarak yapılan geliştirici bir çalışmadır. Eğitim ve öğretimin etkin ve verimli olabilmesi, planlamaya gereken önemin verilmesi ve öğretmenlerin sınıflarına hazırlıklı girmesi ile olanaklıdır.

Eğitim ve öğretim çalışmaları planlanırken; öğrenme öğretme sürecini etkin hâle getirmek için eğitimdeki yeni gelişmeler, çevre özellikleri, öğrencilerin bireysel gelişim özellikleri, ailenin görüş ve önerileri, çocuklara verilecek destek hizmetler (fizyoterapi, dil ve konuşma terapisi vb.) ile okul-çevre ilişkileri dikkate alınmalıdır. Plan, gerektiğinde konu, süre ve uygulamada değişiklikler yapılabilecek esneklikte ve öğretim kurumlarının özel amaçlarına uygun olmalıdır. Konuların işlenişinde kullanılacak öğrenme öğretme yaklaşımları, araç ve gereçler, kaynaklar, öğrenci etkinlikleri, gezi-gözlem ve deneyler ile süreleri önceden belirlenmelidir.

Eğitim ve öğretim çalışmalarında bireyselleştirilmiş eğitim programı, yıllık plan ve ders planı olmak üzere üç çeşit plan hazırlanır.

a. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı

Bireyselleştirilmiş eğitim programı, özel eğitime ihtiyacı olan bireyin gelişimini veya ona uygulanan programın gerektirdiği disiplin alanlarında eğitsel gereksinimlerini karşılamak üzere uygun eğitim ortamlarından ve destek hizmetlerden en üst düzeyde yararlanmasını öngören bir programdır. Bu program; aile, öğretmen ve ilgili uzmanların iş birliği ile planlanır ve bireyin ailesinin onayı ile uygulanır. Bireyselleştirilmiş eğitim programında; bireyin performans düzeyi, uzun dönemli amaçlar ve kısa dönemli amaçlar yer alır.

a.1. Performans düzeyi

Bireyin eğitsel işlevde bulunma düzeyi; ayrıntılı ya da kaba değerlendirme sonucunda hazırlanan, bireyin yapabildiklerinin betimlenmesi olarak tanımlanmaktadır. Gelişimin görülebilmesi için performans düzeyinin betimlenmesi; değerlendirme sonuçlarının açık ve anlaşılır olmasını, bireyin belirli gereksinimlerini tanımlamayı ve öncelik sırasına göre dizmeyi sağladığı için son derece önemlidir.

a.2. Uzun dönemli amaçlar

Uzun dönemli amaç; eğitsel performans düzeyi, bulunduğu gelişim evresi ve yaş gibi faktörler dikkate alınarak belirlenen ve bireyin bir öğretim dönemi ya da bir öğretim yılı sonunda gerçekleştirmesi beklenen davranışlardır. Uzun dönemli amaçlara yıllık amaçlar da denilebilir. Uzun dönemli amaç seçiminde; bireyin önceki başarısı, bireyin öncelikli gereksinimleri, bireyin var olan performans düzeyi, bireyin tercihleri, seçilen amaçların uygulanabilirliği ve amaçların kazanımı için ayrılan zaman göz önünde bulundurulmalıdır. Uzun dönemli amaçlar hazırlanırken;

1. Bireyin var olan performans düzeyi ile ilgili olmalı,
2. Uzun dönemli amaç alanı açıkça tanımlanmalı,
3. Ölçülebilir olmalı,
4. Anlamlı olmalı,
5. Kısa dönemli amaçları kapsamalıdır.

a.3. Kısa dönemli amaçlar

Bireyin var olan performans düzeyi ile uzun dönemli amaç arasında kalan, uzun dönemli amaçtan daha kısa sürede gerçekleştirilen ve uzun dönemli amaçlara ulaşmayı sağlayan kazanımlardır. Kısa dönemli amaç ifadelerinde bireyden beklenen davranışın tanımlanması, davranışın koşullarının belirlenmesi (sözel istekler ya da yönergeler, yazılı istekler ya da yönergeler, materyaller, gereksinim duyulan yardım düzeyi, çevresel ortam ve uyarlamalar) ve davranışı gerçekleştirme ölçütlerine yer verilmelidir.

b. Yıllık plan

Yıllık plan, öğretmenin bir öğretim yılı süresince sınıfında, bireyselleştirilmiş eğitim programları uyarınca belli konuları hangi aylarda, yaklaşık olarak ne kadar zamanda işleyeceğini gösteren çalışma planıdır. Yıllık plan hazırlanırken her öğrenci için bireyselleştirilmiş eğitim programında yer alan amaçlar belirtilmeli ve öğretim süresi belirlenirken öğrenci performansı dikkate alınmalıdır.

Yıllık plan hazırlanırken;

1. Öğrenci performanslarının belirlenmesi için belli bir süre ayrılmalı ve bu süre planda gösterilmelidir.
2. Önerilen süre bölümünde her ay, hangi sınıfta, haftada kaç saat ders okutulacağı belirlenmelidir.

3. İşlenecek derslere ait konuların işlenişi için kaç ders saatine ihtiyaç olacağı saptanmalıdır.
4. Tatil, bayram ve diğer özel günler belirlenerek planda gösterilmelidir.

c. Ders planı

Ders planı, belli bir ders için bir ya da birden çok ders saatinde işlenecek amaç ve davranışların işlenişlerinin ayrı ayrı planlanmasıdır.

Ders planı hazırlanırken;

1. Dersin öğretim basamağındaki diğer derslerle olan ilişkisi belirlenmelidir.
2. BEP birimince önceden saptanmış amaç ve davranışlar öğrenci adı yazılarak bu planda gösterilmelidir.
3. Davranışın işleneceği tarih ve olası süre belirlenmelidir.
4. Konunun etkin biçimde işlenebilmesi için gerekli olan öğretim yöntem ve teknikleri ile eğitimde kullanılacak araç gereçleri belirlenmelidir.
5. Öğrencilerin bireysel özellikleri ve farklılıkları öğretim sürecinde göz önünde bulundurulmalıdır.
6. Öğrenme-öğretme sürecini değerlendirmeye yönelik ölçme etkinlikleri ve değerlendirme yaklaşımları saptanmalıdır.

2. Öğretimde Kullanılan İpuçları

Bireyin performans alımı esnasında ve öğretim sürecinde bazı ipuçları kullanılmaktadır. İpucu, bireye belli bir uyarının varlığında doğru tepkide bulunmasını sağlamak amacıyla nasıl davranacağı ve ne yapacağına ilişkin hatırlatmada bulunmadır. İpuçları; sözel ipucu, model olma ve fiziksel yardımı içerir.

a. Sözel İpucu: Öğretimde sadece sözel ipucunun kullanılması düşünülüyorsa kullanılacak sözel ipuçlarının birey için anlamı olup olmadığının araştırılması gerekmektedir.

Birey için bir anlamı olmayan sözel ipuçları verip bireyin beceriyi gerçekleştirmesini beklemek, bireyi başarısız kılma anlamına gelmektedir. Bu nedenle pek çok durumda sözel ipucu, fiziksel yardım ve model olma ipuçlarıyla birlikte kullanılarak sözel ipuçlarının birey için anlamlı hâle getirilmesi amaçlanmaktadır. Öğretimde kullanılan sözel ipuçlarının bireyler başarılı oldukça geri çekilmesi gerekmektedir. Sözel ipucunun gereksiz ve sık kullanımı amaca hizmet etmediği için zamanında geri çekilmesi önemli noktalardan biridir.

Sözel ipucu ile sözel yönergenin karıştırılmamasına dikkat edilmelidir. Yönerge vermek; bireye ne yapacağını söylemek ve bireyden bir şey yapmasını istemektir. Sözel ipucu ise çocuğa istenileni nasıl yapacağını hatırlatmak veya ifadelerle çocuğu yönlendirmektir.

b. Model Olma: Bir kişinin yaptığı hareketi gözleyip taklit ederek yapma ve öğrenmedir. Model olma görme kalıntısını kullanabilen öğrenciler için uygun bir ipucu türüdür. Beceri öğretiminde model olma ipucunun kullanılabilmesi için bireyin taklit etme becerisine sahip olması gerekmektedir. Ancak, taklit etme becerisi de öğretilen bir beceridir. Model olmada öğretmen, bireyin o davranışı hangi eliyle veya ayağıyla yapmasını bekliyorsa kendisi de o elini ve ayağını kullanarak beceriyi gerçekleştirmelidir. Bunu yaparken öğretmenin, bireyin kullandığı eli tarafında ve hafifçe ona dönerek durması daha uygun olmaktadır. Öğretmen, çocuğun karşısına geçerek model olduğunda, birey öğretmenin beceri basamağını yaptığı eli ya da koluyla beceri basamağını yapmaya çalışmakta ve bu durum karışıklık yaratabilmektedir.

Model olma ipucu da diğer ipuçlarında olduğu gibi geri çekilmelidir. Model olma, sözel ipuçlarıyla birlikte kullanılır ve öğretim süreci içinde model olmanın ipuçları, sistematik olarak geri çekilerek bireyin sadece sözel ipuçlarıyla hareketi yapması sağlanır. Model olma ipucu, hareketin tamamının yapıp açıklanması, yönerge verilerek hareketi başlatacakmış gibi bir davranış yapılarak açıklanması ve yönerge verilmesi gibi küçük basamaklar hâlinde geri çekilmelidir. Model olma ipucunun kaç basamakta geri çekileceği, tamamıyla bireye bağlıdır. Öğretmen, bireyin her beceri basamağında ne kadar modele gereksinimi olduğunu saptamalıdır. Eğer model öğretmen dışında başka birisi olarsa bu kişinin, öğretimi yapılan birey tarafından kabul gören bir kişi olmasına dikkat edilmelidir.

c. Fiziksel Yardım: Bir kişiye el, kol, ayak gibi organlarla yapılan vücut hareketlerini içeren etkinlikleri öğretmek için uygulanan yardımdır. Fiziksel yardım; öğretmenin bireyle birlikte bir beceri basamağının tamamını yapması ve ne yapıldığını söylemesinden, beceri basamağını hiç yapmayıp ne yapılacağını söylemesine kadar değişen bir süreç içinde uygulanır. Fiziksel yardım uygulanırken sözel ipucu da birlikte verilir. Bireyin beceri basamağını gerçekleştirmesini sağlamak amacıyla uygulanan fiziksel yardım geri çekilerek birey beceri basamağını sözel ipuçlarıyla yapar hâle getirilir. Fiziksel yardımda özellikle el ya da kol hareketlerine ipucu verilirken ipucu veren kişinin nerede durduğu önemlidir. Öğretmenin, bireyin arkasına geçerek ve beceri basamağını bireyle birlikte yaparak fiziksel

yardım uygulaması, karışıklığı önlemektedir. Fiziksel yardımın amacı, bireye beceri basamağını nasıl yapacağını hissettirmek, zamanla beceri basamağını sözel ipucuyla yapmasını sağlamaktır.

El ile fiziksel yardım uygulanırken ilk başta öğretmen, eliyle bireyin elinden ya da kolundan sıkıca tutarak beceri basamağını yaptırır. Daha sonra öğretmen, bireyin beceri basamağına katıldığını hissedince elindeki baskıyı hafifletir. Birey, beceri basamağını yapar hâle geldikçe öğretmenin eli; bireyin bileğine, ön koluna, dirseğine ve omzuna doğru ilerler. Son olarak öğretmen, güçlük hissettiğinde yardım etmek üzere elini, bireyin elinin yakınında bulundurur.

ç. Şekil Verme: Şekil verme, bireye yeni bir davranışın kazandırılması, var olan davranışlarının artırılması ya da gerçekleştirilmesinde kullanılan temel süreçlerden biridir. Şekil verme, bir davranışın öğelerinin birkaçının pekiştirilmesini ve diğer öğelerinin pekiştirilmemesini ya da sönmesini içerir. Başlangıçta gösterilen davranışlardan hedef davranışa yakın olan başarılı davranışlar pekiştirilirken sonra bu davranışların pekiştirilmesine son verilerek davranış çeşitlendirilir ve aralarından hedef davranışa yakın olan davranışlar seçilip tekrar pekiştirilerek hedef davranışın oluşumu sağlanır. Şekil verme sürecinde sadece hedef davranış değil, hedef davranışa ulaşmayı sağlayan her tepki pekiştirilir.

Böylece bireylerden, davranışın son şeklini beklemek yerine bireyin gösterdiği küçük ilerlemeler pekiştirilerek davranışa şekil verilir.

Örneğin;

1-Hedef Davranış: Gökçe'nin 3 dakikada 3 tane kabartma kare şeklinin içini boyayabilir hıza gelmesi.

2-Performans Düzeyi: Gökçe bir tane kabartma kare şeklini 2 dakikada boyar.

3-Pekiştireç Belirleme: Öğrencinin her boyamış olduğu şekil için 1 yıldız verilir. Öğrencinin kazandığı her 10 yıldız için teneffüste öğrencinin istediği bir oyun oynanır.

4-Öğrenciyle boyama çalışılacak kâğıtlar hazırlanır. Bunun için;

a) 1 tane şekil olan kâğıt verilir. Öğrenci 2 dakikada boyayınca yıldız verilir.

b) Gökçe'nin önüne 2 tane şekil olan kâğıt verilir. 3 dakikada boyadığında yıldız verilir.

c) Gökçe'nin önüne 3 tane şekil verilir. 4 dakikada boyamayı bitirince yıldız kazanır.

- d) Gökçe'ye 3 tane şekil olan kâğıt verilir. Bu şekilleri 3 dakikadan önce boyarsan 2 tane yıldız kazanacaksın denir.

Böylelikle performans düzeyindeki hızını artırmış olarak ortalama bir şekli 1 dakikada boyaması sağlanmış olur.

3. Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Öğretim yöntem ve tekniklerinin eğitim öğretim sürecinde önemli bir yeri vardır. Sürecin etkili ve verimli olması, yöntem ve tekniklerin yerinde ve amacına uygun kullanımıyla bağlantılıdır. Özel eğitimde, genel eğitimde kullanılan yöntemlerin yanı sıra aşağıda açıklamaları verilen yöntemler de kullanılmaktadır.

a. Doğrudan Öğretim (Açık Anlatım) Yöntemi

Doğrudan öğretim yöntemi “tümdengelim ya da açık anlatım yöntemi” olarak da adlandırılmaktadır. Bu öğretim yöntemi, hem düzenli bir programı hem de araçların kullanımında sistematik olmayı gerektirmektedir.

Bu öğretim yönteminde ayırt edici öğrenme sürecinden yararlanılmaktadır. Bunun için uygulayıcı, öğreteceği kavramın ilişkili ve ilişkisiz niteliklerini belirler. Daha sonra kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini oluşturur. Kavramın ilişkili nitelikleri kavramı tanımlar ve onun benzer örneklerini oluşturur. İlişkisiz nitelikler ise kavramı tanımlamayan ancak kavramın yapısında var olan niteliklerdir. İlişkisiz nitelikler, kavramın örneklerinin farklı olmasını sağlar. Örneğin “kare” kavramı için ilişkili nitelik, dörtkenarı ve dört köşesinin olmasıdır. Kareyi temsil eden nesnenin büyüklüğü, malzemesi gibi nitelikler ilişkisiz niteliklerdir. Kavramın olumlu örnekleri, kavramı tanımlayan nitelikleri gösterir. Kavramın olumsuz örnekleri ise kavramı tanımlamayan nitelikleri gösterir. Örneğin “kare” kavramının olumlu örnekleri “plastik kare”, “tahta kare”, “karton kare”dir. Kare kavramının olumsuz örnekleri ise “plastik üçgen”, “tahta daire”, “karton dikdörtgen”dir. Kavramın olumlu ve olumsuz örnekleri hazırlanırken örnek sayısının çok olmasına ve ilişkisiz niteliklerin değişmesine dikkat edilmelidir. Daha sonra, bireye olumlu ve olumsuz örnekler sunulmalı, bireyin doğru tepkileri pekiştirilmeli, yanlış tepkiler görmezlikten gelinip tekrar sunu yapılmalıdır. Böylece ayırt edici pekiştirmelere yer verilerek öğrenme gerçekleştirilmelidir.

b. Basamaklandırılmış Yöntem

Basamaklandırılmış yöntemin öğretim süreci “yap”, “göster”, “söyle” ve “yaz” basamaklarına ilişkin etkinlikleri içermektedir. Yap, göster, söyle ve yaz basamaklarında uygulayıcının gerçekleştirdiği hareketin her biri birey tarafından bir karşı hareketi gerektirir. Bireyler, uygulayıcı beceri yaparken görür, beceriyi açıklamasını dinler. Daha sonra bireyler beceriyi kendileri yapar, gösterir, ne yaptıklarını söyler ve yazarlar. Basamaklandırılmış yöntemle öğretim yapılırken bireyden; yaparak, göstererek, sözlü ve yazılı dil kullanarak bir tepkide bulunması beklenmektedir. Birey, doğru tepki verdiğiğinde davranışı pekiştirilmekte, yanlış tepki verdiğiğinde öğretime geri dönülmektedir.

Yap Basamağı: “Yap” basamağında uygulayıcı, gerçek nesnelere kullanır ve birey de cevaplarını gerçek nesnelere kullanarak verir. “Yap” basamağı, bireylerin birbirleriyle ve uygulayıcı ile aralarında yakınlık kurmalarına yardımcı olur. Bireyin gruba katılımını sağlamak için kullanılan etkili bir öğretim yoludur. Bu basamak “yap-yap”, “yap-göster”, “yap-söyle”, “yap-yaz” alt basamaklarından oluşmaktadır.

Göster Basamağı: “Göster” basamağında uygulayıcı, bireye görsel bir uyarı verir ve bireyden doğru tepki vermesi beklenir. Uygulayıcı, uyarıcıları bireyin görebileceği şekilde sunar. Bu basamak “göster-yap”, “göster-göster”, “göster-söyle”, “göster-yaz” alt basamaklarından oluşmaktadır.

Söyle Basamağı: “Söyle” basamağında uygulayıcı, bireye sembolik uyarıyı sözlü olarak verir ve bireyden de doğru tepki vermesi beklenir. Bu basamak “söyle-yap”, “söyle-göster”, “söyle-söyle”, “söyle-yaz” alt basamaklarından oluşmaktadır.

Yaz Basamağı: “Yaz” basamağında uygulayıcı, bireye sembolik uyarıyı yazılı olarak verir ve bireyden de doğru tepki vermesi beklenir. Bu basamak “yaz-yap”, “yaz-göster”, “yaz-söyle”, “yaz-yaz” alt basamaklarından oluşmaktadır.

c. İleri Zincirleme Yöntemi

İleri zincirleme yöntemine göre öğretim yapabilmek için performans alımı öncesi hazırlanan beceri analizinin, ilk yapılandıran son yapılandıran doğru düzenlenmesi gerekir. Öğretim yapılırken ilk işlem basamağı (birinci temel beceri) üzerinde durulup diğer işlem basamaklarının (diğer temel becerilerin) öğretimi yapılmaz. Birey, ilk işlem basamağını bağımsız olarak gerçekleştirdikten sonra ikinci işlem basamağına geçer. Farklı materyal beceriler yer aldığı için iş eğitimiyle ilgili becerilerin öğretiminde daha çok ileri zincirleme yöntemi kullanılır.

ç. Geriye Zincirleme Yöntemi

Geriye zincirleme öğretim yönteminin kullanılabilmesi için performans alımı öncesinde hazırlanan beceri analizinin tersine zincirlemeye göre yapılması gerekir. Yani beceri analizi son yapılandan ilk yapılan doğru düzenlenerek oluşturulmalıdır. Öğretim yapılırken son işlem basamağı üzerinde durulur, diğer işlem basamaklarının öğretimi yapılmaz. Birey, son işlem basamağında bağımsızlığa ulaştıktan sonra bir önceki işlem basamağının öğretimine geçilir. Her oturumda bireyin bağımsız gerçekleştirdiği basamakları da yaparak beceriyi tamamlaması istenir. Geriye zincirleme yöntemi her beceri için uygun olmayabilir. Özellikle giyinme becerilerinde ve bazı mesleki becerilerde geriye zincirleme yönteminin diğer yöntemlere göre daha etkili olduğu bilinmektedir. Bunun nedeni bireyin başlangıçta gerçekleştirmesini beklediğimiz becerinin oldukça az sayıda işlem basamağını içermesi, kolaylıkla başarıya ulaşmasının mümkün olması ve diğer basamakların öğretimi yapılırken bağımsızlığa ulaştığı işlem basamaklarını da tekrarlamasıdır.

d. Tüm Beceri Yöntemi

Tüm beceri yönteminin kullanılabilmesi için performans alımı öncesi hazırlanan beceri analizinin, ileri zincirlemeye göre yapılması gerekir. Bu yöntemin uygulanması sırasında becerinin bütün işlem basamakları için öğretim yapılır. Her öğretim oturumunda beceri basamaklarındaki ipuçları yavaş yavaş çekilerek becerinin tümü gerçekleştirilmeye çalışılır.

e. Uygulamalı Davranış Analizi-UDA

Bireyin davranışlarını ve bu davranışlarla ilişkili çevresel özelliklerin ölçülebilir tekniklerle analiz edilmesine dayanan bu yöntem, birçok davranışın çevresel faktörler aracılığıyla ödüllendirildiği ya da cezalandırıldığı ilkesini temel almaktadır.

Görme engeli olan bireylerle yapılan uygulamalı davranış analizi çalışmaları; uygun ve istenilen davranışları artırmayı, uygun olmayan ve istenilmeyen davranışları azaltmayı hedeflemektedir.

Uygulamalı davranış analizi uygulamalarında ilk aşamada sistemli bir gözlem ve kayıt tutma tekniğinden yararlanılarak hedef davranışın ne olduğu belirlenir ve bu davranışın tanımı yapılır. Bu süreçte davranış değiştirme yöntemine karar verildikten sonra bu yöntem uygulanır ve aynı gözlem ve kayıt tutma teknikleriyle sürekli veri toplanarak müdahalenin etkililiği değerlendirilir. Bu değerlendirme sonucunda uygulamanın sürdürülmesi, uyarlanması ya da kesilmesi yönünde karar alınır. Görme engeli bireylerin toplumla bütünleşmeleri ise UDA'nın uzun vadedeki amacını oluşturmaktadır.

f. Fırsat Öğretimi Yöntemi

Fırsat öğretimi, görme engelli bireylerin dil ve iletişim becerilerini doğal ortamda kazandırmayı hedefleyen bir yöntemdir. Bu yöntemde uygulama art arda yapılan denemelerle sunulmaktadır. Ancak ilk girişim birey tarafından başlatılır ve bireyin iletişimsel çabaları pekiştirilir. Bu yöntemde öğretmen, bireyin herhangi bir nesneyi istemesini ya da iletişimi başlatacağı anı bekler. Bu girişim çabası, bireyin yaş ve performansına bağlı olarak sözel davranış ya da sözel olmayan biçimlerde gerçekleşebilir.

Birey iletişimi başlattıktan sonra öğretmen “*Ne istiyorsun?*”, “*Bunu mu istiyorsun?*” gibi sözel ifadelerle bireyin başlattığı konuyu genişletmesini sağlar. Bu aşamada bireyden biraz daha gelişmiş iletişimsel davranışlar beklenir ve gereken durumlarda model olunur. Bireyden doğru tepkiler alınmazsa uygun sözel ifadeler kullanılır ya da ipuçları sunulur. Eğer bireyden uygun iletişim tepkisi alınır, öğretmen tepkinin doğruluğunu onaylayarak bireyin istediği nesneyi sunar.

g. Yanlıssız Öğretim Yöntemi

Yanlıssız öğretim tekniği geleneksel yöntemlerle kıyaslandığında daha az hatanın gerçekleştiği varsayılan yöntemdir. Yanlıssız öğretim, uyarıcı ya da hedef davranış ile ilgili araç gereçlerin programlanarak sunulması olarak açıklanmıştır. Bu öğretim yöntemi tepki ipuçlarının sunulduğu ve uyarıcı ipuçlarının kullanıldığı öğretim yöntemlerinden oluşmaktadır. Bu programlamayla bireyin üzerinde çalışılan davranışa ilişkin doğru tepkide bulunması amaçlanmaktadır. Bu öğretimin avantajları; hata düzeyinin düşük olması, bireyin daha fazla pekiştireç alması, öğrenen ile öğretene arasında olumlu etkileşim kurulması nedeniyle öğretim sırasında uygun olmayan davranışların daha az ortaya çıkmasıdır.

1.Tepki İpuçlarının Sunulduğu Öğretim Yöntemleri

- a. Sabit Bekleme Süreli Öğretim
- b. Eş Zamanlı İpucuyla Öğretim
- c. Artan Bekleme Süreli Öğretim
- d. Davranış Öncesi İpucu ve Sınamayla Öğretim
- e. Davranış Öncesi İpucu ve Silikleştirmeyle Öğretim
- f. Aşamalı Yardımla Öğretim
- g. İpucunun Giderek Artırılmasıyla Öğretim
- h. İpucunun Giderek Azaltılmasıyla Öğretim

2. Uyarın İpuçlarının Kullanıldığı Yöntemler

- a. İpucunu Silikleştirmek
- b. İpucuna Şekil Vermek
- c. Hedef Uyarana İpucu Ekleme

g. Akran Destekli Öğretim Yöntemi

Bir bireyin diğer bir bireye, belirlenen konuyu, materyaller kullanarak usta çırak ilişkisi içinde tecrübe aktarımı yoluyla öğrettiği, bireylerin akademik ve sosyal becerilerini geliştirmeyi hedef alan bir öğretim yöntemidir. Bu yöntem tüm sınıf akran destekli öğretim yöntemi, çapraz yaş akran destekli öğretim yöntemi, aynı yaş akran destekli öğretim yöntemi olmak üzere üç kategoride toplanmaktadır.

ğ. Gösteri (Demonstrasyon) Yöntemi

Bir işin nasıl yapılacağını göstermek ya da genel ilkeleri açıklamak için başvurulan, grup önünde sunulan bir tekniktir. Bu tekniği uygulamak için uygulama öncesinde kapsamlı bir hazırlık yapmak gerekir. Bu tekniği kullanırken bilinmeyen terimlerin kullanılmasından kaçınılmalı ve bireylerde merak uyandıracak sorular sorulmalıdır.

h. Rol Oynama Yöntemi

Bireyin duygu ve düşüncelerini başka bir kişiliğe girerek ifade etmesini sağlayan empati temelli tekniktir. Rol oynama bireye, insan ilişkileri konusunda daha çok bilgi, beceri ve anlayış kazandırmayı öngören ve oyun (drama) tekniklerinden yararlanma temeline dayalı deneysel bir eğitim tekniğidir.

1. Drama Yöntemi

Drama yöntemi bireyin sosyal hayat içinde karşılaşabileceği çeşitli durumları, oyuncu olarak katıldığı çeşitli sahneler içinde ortaya koymasındır. Bireye hangi durumlarda nasıl davranılması gerektiğini yaşayarak öğreten bir yöntemdir. Bireyin iletişim kurma, problem çözme, dinleme, anlama ve akıcı konuşma yeteneğini geliştirirken yaratıcılığını ve ifade becerisini artırır.

i. Bilgisayar Destekli Öğretim

Günümüzde bilgisayar destekli teknoloji her alanda olduğu gibi eğitim alanında da kullanılmaktadır. Bu öğretim yönteminde bilgisayar, herhangi bir dersin öğretiminde araç olarak kullanılırken tekrar, alıştırma ve birebir öğretim yapmaya; problem çözme, eğitsel oyun gibi çeşitli amaçları geliştirmeye hizmet eder. Bilgisayar destekli öğretim bireye geliştirdiği düşünme becerilerini kullanma fırsatı sunar. Uygun öğretim programları sayesinde birey kendi hızına göre çalışır ve istediği kadar tekrar yapma imkânına kavuşur.

j. Bilişsel Süreç Yaklaşımı

Problem çözme yaklaşımı olarak da adlandırılan bu yaklaşım bireylerin olayları analiz etme, sıraya koyma ile ayırt etme becerilerini geliştirmeleri sağlanmaktadır. Bireyi düşünmeye yönlendiren bir yaklaşımdır. Bu yaklaşıma dayalı olarak hazırlanan öğretim programlarında, sosyal durumlarla ilgili problem çözme becerisi verilirken bireye tek bir sosyal beceri değil farklı sosyal durumlarla karşılaştığı zaman sosyal problem çözme becerileri de kazandırılmaya çalışılmaktadır.

4. Eğitim Ortamlarının Düzenlenmesi

Eğitim ortamı, bireyin etkileşimde bulunduğu ve öğretme-öğrenme etkinliklerinin meydana geldiği çevredir. Psikolojik, sosyal ve fiziksel boyutları olan bu çevrenin, eğitim etkinliklerine uygun olarak düzenlenmesi gerekir. Eğitim ortamlarına ilişkin uygulamaların yeterli düzeyde bilinmesi ve amaca uygun olarak düzenlenmesi, eğitim için en temel koşullardandır.

Öğretimde kullanılacak araç gereçler önceden tespit edilmelidir. Hazırlanan araç gereçler her çocuk için planlanan öğretimsel amaçlara hizmet etmeli ve çocuğun yaşantısında kullandığı veya kullanabileceği araçlardan seçilmelidir. Araçlar seçilirken öğrencinin var olan görme kalıntısını en üst düzeyde kullanmasına yönelik uyarlamalar yapılmalıdır. İşlevsel görmesini kullanabilmesi için şekil-zemin zıtlığı, punto büyüklüğü ve yazı karakterlerinin

bireyin özelliklerine uygun olmasına dikkat edilmeli; ışığın geliş yönü ve bireyin görme alanı tercihi vb. durumlar da göz önünde bulundurulmalıdır.

Eğitim ortamlarının düzenlenmesinde en önemli etkenlerden biri fiziksel ortamın düzenlenmesidir. Bu açıdan eğitim kurumlarında koridor, lavabo, yemekhane, derslik ve bahçe gibi ortak kullanım alanları tekerlekli sandalye ile dolaşmayı sağlayacak şekilde düzenlenmeli; gerek görülen yerlerde rampa ve tutamak gibi ek önlemler alınmalıdır. Ayrıca derslik zemini yumuşak ve kolay temizlenebilir bir malzeme ile kaplanmalı, dersliklerin yeterince hava, ısı ve ışık alması sağlanmalıdır.

Eğitim ortamlarının düzenlenmesinde belirleyici, özel eğitim uygulayıcısıdır. Düzenlemenin, derslikteki bireylerin her bir öğretim amacını gerçekleştirmelerini sağlayacak şekilde yapılmasında özel eğitim uygulayıcısının görüş ve önerileri dikkate alınmalıdır.

Eğitim öğretim amaçlarının uygulanmasına yönelik olarak derslik ortamında bulunan yazı tahtası ve panolar sabit olmalı ve yerleri değiştirilmemelidir. Dolaplar ve pencereler kapalı olmalı, böylece eğitim sırasında bireylerin dikkatini dağıtacak çeşitli unsurların kontrol altında tutulması sağlanmalıdır.

Özellikle en zor beceriler olan kavramlar ve akademik beceriler gibi bilişsel alanla ilgili beceriler, yapılandırılmış özel eğitim ortamlarında ve özel materyallerle yapılan çalışmalarla kazandırılmalıdır. Kazanılan beceriler, genelleme çalışmaları ile doğal ortamlarda tekrar edilmelidir.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Eğitim ve öğretimde planlama; bireyselleştirilmiş eğitim programında yer alan amaçlara ulaşmak için öğretim etkinliklerinin nasıl yapılandırılacağı, eğitim ortamının nasıl düzenleneceği, yapılan çalışmaların nasıl değerlendirileceğinin ifade edilmesidir. Bu planlama yapılırken öğrencinin performans düzeyini belirlemek için yapılan kaba ve ayrıntılı değerlendirme sonuçları, aile görüşleri, çocuğun öncelikli ihtiyaçları, eğitim ortamına uyum ve davranış problemleri dikkate alınmalıdır. Bu bağlamda öğrencinin ön değerlendirilme süreci önem taşımaktadır.

Ölçme ve değerlendirme; öğretme ve öğrenmenin etkililiğini belirlemek amacı ile yapılan, eğitimle ilgili verilerin toplanmasını ve yorumlanmasını içeren çok adımlı, sistematik bir süreçtir.

Performans alımında, ölçüt bağımlı ölçme aracı ve gözlem formu kullanılır.

Performans alımında her bildirimle ilgili olarak kullanılan araç çeşitlerinin birbirinden farklı olmasına özen gösterilmelidir. Çalışmaya başlamadan önce araçlar çocuğa gösterilmeli ve incelemesine fırsat verilmelidir.

Hazırlık aşamasında, çocukların tepkilerini işaretlemek üzere, sorular, soru örnekleri, çocuğun adı, tepkilerin işaretleneceği sütunlar ve sonuç sütunundan oluşan bir kayıt çizelgesi hazırlanmalıdır. Eğer çocuğun dikkatini dağıtacağı düşünülüyorsa, kayıt çizelgesi, öğretmenin kucağında ya da masanın, öğretmenin kullandığı eli tarafındaki yan yüzünde bulundurulabilir.

Performans alımı süresince, çocuğun tüm tepkilerine öğretmenin tepkisiz kalması gerekir. Çocuk beceri ya da soruyu gerçekleştirdikten sonra onay beklediğinde “Aferin, doğru yaptın/olmadı, yanlış yaptın” vb. yerine “devam et” gibi yönergelerle çalışmaya devam edilmelidir.

Bazı ölçüt bağımlı ölçme araçlarında, özellikle söyleme düzeyiyle ilgili bildirimler, kendisinden önce gelen bildirimler için ipucu niteliği taşımaktadır. Bu sebeple söylemeyle ilgili bildirimler, göstermeyle ilgili bildirimlerden önce olacak şekilde sorulmalıdır.

Örnek:

Söylemeyle ilgili bildirim:

- Gösterdiğim şeklin adını söyle. (üçgen)

Göstermeyle ilgili bildirim:

- Bana “üçgeni” göster.

1. Kaba Değerlendirme

Kaba değerlendirme, programda yer alan derslere yönelik amaç ve davranışların tümünün öğrenci tarafından gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğinin belirlendiği kontrol listesidir.

Kaba değerlendirme yapılırken tek fırsat yöntemi kullanılır. Öğrenciye ana yönerge verilir (yüzünü yıka, çorabını giy vb.). Öğrencinin davranışı yapıp yapmadığı gözlenerek ölçme aracına doğru/evet seçeneği için (+) , yanlış/hayır seçeneği için (-) şeklinde kaydedilir.

Soru sorulduktan sonra birkaç saniye içerisinde çocuk tepki göstermemişse öğretmen, araçları tekrar inceleyerek soru yönergesini yinelemelidir. Eğer yine tepki göstermezse, çocuğun bu tepkisizliği yanlış olarak kaydedilir. Soru sorulduktan sonra çocuk önce doğru, sonra hemen yanlış cevap vermişse ya da bunun tam tersini yapmışsa öğretmen hiçbir şey söylemeden masadaki araçları toplamalı, çocuğun oturuşunu tekrar düzenlemeli ve araçları dizip tekrar bakmasını sağlayarak soru yönergesini tekrarlamalıdır.

ÖZEL EĞİTİM MESLEKİ EĞİTİM MERKEZİ (OKULU)**ÖĞRENCİ KABA DEĞERLENDİRME FORMU**

Öğrencinin;

Adı- Soyadı :

Değerlendirme Tarihi :

Yaşı :

Uygulayan Öğretmenler:

TÜRKÇE**DERSİN ÖZEL AMAÇLARI****EVET****HAYIR**

1. Altı noktayı kavrar.

2. Sesleri ayırt eder.

3. Seslerden heceler oluşturur.

4. Hecelerden kelime oluşturur.

5. Kelimelerden cümle oluşturur.

6. Cümle okuma yazma çalışmaları yapar.

7. Cümlelerden metin oluşturur.

8. İşlevsel olarak okur, yazar.

9.

SOSYAL HAYAT**DERSİN ÖZEL AMAÇLARI****EVET****HAYIR**

1. Fiziksel özelliklerinin farkında olur.

2. İnsanlar arasındaki benzerliklerin ve farklılıkların olabileceğini belirtir.

3. Aile yapısını tanıır.

4. Ailede demokratik hayatın gerçekleşmesi için yapılması gerekenleri belirtir.

5. Adresini ve telefon numarasını bilir.

6.

2. Ayrıntılı Değerlendirme

Ayrıntılı değerlendirme, kaba değerlendirme sonucunda öğrencinin eksi olan özel amaçlara ait davranışların gerçekleştirme düzeyinin belirlenmesi amacıyla yapılan değerlendirmedir. Ayrıntılı değerlendirme yapılırken çoklu fırsat yöntemi kullanılır.

Çoklu fırsat yönteminde amaç, öğrencinin becerinin her bir basamağını bağımsız olarak gerçekleştirip gerçekleştirmediğini ya da hangi ipucu verildiğinde gerçekleştirdiğini belirlemektir. Ayrıntılı değerlendirmede öncelikle uygulamanın yapılacağı ortam düzenlenir. Bunun için performans alımı sırasında ortam, öğrenciyle bire bir çalışılabilecek şekilde

düzenlenmelidir. Öğretmen gerektiğinde model olabilmek için performans alımı sırasında öğrencinin yanında durmalı ve kendisinin önünde de aynı araç seti bulunmalıdır. Daha sonra çocuğa davranışla ilgili ana yönerge verilir. Öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği basamaklar, ölçüt bağımlı ölçme aracında ilgili basamağın karşısına “bağımsız” olarak kaydedilir.

Öğrenci, bir davranış basamağını bağımsız olarak yapamaz ya da hatalı yaparsa durdurulur ve o davranış basamağıyla ilgili sözel ipucu verilir. Öğrenci sözel ipucu verildiğinde davranış basamağını gerçekleştirirse ölçüt bağımlı ölçme aracında ilgili basamağın karşısına “sözel ipucu” olarak kaydedilir. Öğrenci, sözel ipucu verildiğinde de davranış basamağını gerçekleştiremezse öğretmen o davranış basamağını kendi önündeki materyallerle açıklayarak yapar ve öğrenciden de yapmasını ister.

Öğrenci, öğretmen tarafından davranış basamağı açıklanarak gösterildiğinde davranış basamağını gerçekleştirirse ölçüt bağımlı ölçme aracında ilgili basamağın karşısına “model olma” olarak kaydedilir.

Öğrenci, öğretmen tarafından model olduğunda da davranış basamağını gerçekleştiremezse ölçüt bağımlı ölçme aracında ilgili basamağın karşısına “fiziksel yardım” olarak kaydedilir. Fiziksel yardım sütununun işaretlendiği basamak daha sonraki davranış basamaklarının ön koşulu niteliğindeyse performans alımı durdurulur; ancak fiziksel yardımın işaretlendiği basamak, daha sonraki beceri basamaklarının ön koşulu niteliğinde değilse bu basamak öğretmen tarafından yapılır. Öğrencinin daha sonraki basamakları bağımsız olarak gerçekleştirmesine olanak sağlamak amacıyla “Devam et.” denilerek birkaç saniye beklenir. Eğer çocuk bu beceri basamağını yapamazsa ya da hatalı yaparsa buraya kadar açıklandığı şekilde ipuçları kullanılarak performans alımına devam edilir.

AYRINTILI DEĞERLENDİRME FORMU

Adı Soyadı :		Uygulama Tarihi:					
Sınıfı :		Dersin adı:					
Amaçlar	Davranışlar	Ölçüt	B	Si	MO	FY	Açıklamalar
Amaç 1. Altı noktayı kavrar.	1. Okuma tahtasında yazılan nokta numarasını söyler.						
	2. Okuma tahtasında istenilen nokta numarasını takar.						
	3. Satır takibi yapar.						
...							

B:Bağımsız Sİ: Sözel İpucu MO: Model Olma FY: Fiziksel Yardım

a. Ölçüt Bağımlı Ölçme Aracının Hazırlanması

Ölçüt bağımlı ölçme aracı hazırlayabilmek için ilk önce kavram, beceri ya da bunların dışında kalan konuların belirlenmesi gerekir. Bu basamağı; belirlenen kavram, beceri ya da bunların dışında kalan konuların analizinin yapılması takip eder. Programda yer alan davranışlar aynı zamanda öğrenciye öğretilecek beceriler anlamına da gelmektedir. Davranış, kavram ve beceri analizindeki basamaklar bildirimler olarak kabul edilip sorular bölümüne bağımsız, sözel ipucu, model olma ve fiziksel yardım sütunları eklenerek ölçüt bağımlı ölçme aracı oluşturulur.

Analiz basamağı tamamlandıktan sonra ön koşul becerileri belirlenir. Belirlenen ön koşul becerilerin analizi yapılır. Bu basamakları tablo oluşturma izler. Tablo oluşturulurken ölçüt, sorular, yönergeler, bildirimler ve değerlendirmenin koşulları belirlenir. Değerlendirmenin (performans almak için) koşulları belirlenirken ortam, araçlar vb. unsurlar tespit edilmelidir.

b. Beceri ile İlgili Ölçüt Bağımlı Ölçme Aracının Uygulanması

Ölçüt bağımlı ölçme aracının uygulanmasında önce ana yönerge (“Çamaşırı as.” gibi) verilir. Öğrencinin bağımsız olarak yaptığı basamaklar gözlenerek kaydedilir.

Öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği beceri varsa karşısındaki bağımsız sütunu altına “+” işareti konulur. Eğer bağımsız olarak beceriyi yapamıyorsa beceriyi gerçekleştirdiği ipucu düzeyini ifade sütunun altına “+” işareti konur.

Öğrencinin durduğu yerde “devam et” denir, 1-2 sn. bekledikten sonra eğer kaldığı yer temel beceri ise temel beceri için sözel ipucu verilir. 1-2 sn. beklenerek temel beceriyi gerçekleştirmesi gözlenir. Sözel ipucu verildiğinde öğrenci temel beceriyi gerçekleştiriyorsa sözel ipucu sütunun altına “+” işareti konulur. Eğer öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştiremediği basamak temel becerinin bir alt basamağı ise sadece o alt beceri basamağı için sözel ipucu verilir. Bu alt beceri basamağı sözel ipucu verildiğinde gerçekleşiyorsa o alt beceri basamağının karşısına “+” işareti konur.

Öğrenci sözel ipucu verildiğinde de alt beceri basamağını gerçekleştiremediyse öğretmen öğrencinin yanında durarak o beceri basamağının nasıl yapıldığını açıklayarak gösterir ve öğrenciden yapması istenir. 1-2 sn. öğrencinin gösterilen beceri basamağını yapması için beklenir. Öğrenci öğretmen tarafından model olduğunda kazanımın alt beceri basamağını gerçekleştiriyorsa o alt beceri basamağının karşısına model olma sütunun altına “+” işareti konulur. Öğrenci, öğretmen model olduğunda da beceri basamağını gerçekleştiremiyorsa beceri basamağı öğretmen tarafından gerçekleştirilir ve o alt basamağın karşısına fiziksel yardım sütunun altına “+” işareti konulur.

ÖLÇÜT BAĞIMLI ÖLÇME ARACI

Öğrencinin; Adı Soyadı : Sınıfı : Dersin Adı :		Uygulayan Öğretmen:																						
Bildirimler	Sorular/yönergeler	Ölçüt	Öğretim öncesi değerlendirme				Öğretim süreci değerlendirme												Öğretim sonrası değerlendirme					
	Ana yönerge: Çamaşırını as.						1.DERS				2.DERS				3.DERS									
			B	Sj	MO	FY	B	Sj	MO	FY	B	Sj	MO	FY	B	Sj	MO	FY	B	Sj	MO	FY		
Çamaşır asar.	a. Çamaşırını alır.	x																						
	b. Çamaşırını çırpar.	x																						
	c. Çamaşırını ipin üstüne koyar.	x																						
	ç. Mandalı alır.	x																						
	d. Mandalı çamaşırın üstüne takar.	x																						

c. Kavram ve Diğer Konularla İlgili Ölçüt Bağımlı Ölçme Aracının

Uygulanması

Kavram ve konularla ilgili performans alınırken analizlerden yararlanılarak hazırlanan her bildirim için yer alan sorular çocuğa sorulur, doğru ve yanlış tepkiler ilgili basamağın karşısındaki kayıt sütununa “+”sembolü ile kaydedilir.

d. Ölçüt Bağımlı Ölçme Aracının Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Performans alımında, her bildirimle ilgili olarak kullanılan araç çeşitlerinin birbirinden farklı olmasına özen gösterilmelidir. Beceri, kavram ya da bunların dışında kalan konularla ilgili olarak hazırlanan ölçme aracıyla çocuğun performans alınırken seçenek işaretleme, verileni tamamlama vb. çalışmalar yapılmayacaksa değerlendirmenin bire bir ortamda yapılması gerekir. Bunun nedeni, çocuğun sınıfta bulunan diğer çocukları model alarak tepkide bulunmasını önlemektir. Bire bir ortam, çocuğun olumsuz davranışlar göstermesine engel

olmak için kimseyi göremeyeceği ve dikkat dağıtıcı öğelerden arındırılmış bir şekilde sınıftan bir paravanla ayrılmış bölme olabileceği gibi ayrı bir oda şeklinde de planlanabilir.

Performans alımına başlamadan önce çocuğa hangi konu üzerinde çalışılacağı genel olarak açıklanmalıdır. Çalışma sırasında, çocuğun uyması gereken kurallar söylenmeli, gerektiğinde bu kuralların dramatize edilmesi istenmeli, çalışma sonunda ne yapacağı açıklanmalıdır. Çalışma sırasında tepkisini nasıl göstereceği anlatılmalı ve gerekirse canlandırma yoluyla gösterilmelidir. Bu kurallara uyduğu takdirde, "... kazanacaksın." diyerek verilecek pekiştirecin ne olduğu söylenmelidir. Performans alımında kullanılacak araçlar, çoğunlukla öğretmenin kullandığı eli tarafında, masanın yanındaki daha alçak bir masada, sehpa ya da kutu içinde, bildirim sıralarına uygun olarak yerleştirilmiş olmalıdır. Çalışmaya başlamadan önce, araçlar çocuğa gösterilmeli ve incelemesine fırsat verilmelidir.

Hazırlık aşamasında, çocukların tepkilerini işaretlemek üzere, sorular, soru örnekleri, çocuğun adı, tepkilerin işaretleneceği sütunlar ve sonuç sütunundan oluşan bir kayıt çizelgesi hazırlanmalıdır. Bu kayıt çizelgesi, çocuğun dikkatini dağıtmayacağı düşünülüyorsa öğretmenin kullandığı eli tarafında masanın köşesine yapıştırılmalıdır. Çalışmaya başlamadan önce bu kayıt çizelgesinin ne için kullanıldığı açıklanmalıdır. Eğer çocuğun dikkatini dağıtacağı düşünülüyorsa kayıt çizelgesi, öğretmenin kucığında ya da masanın, öğretmenin kullandığı eli tarafındaki yan yüzünde bulundurulabilir.

Performans alımı sırasında öğretmen, çocuğun masaya koyduğu araçlara teker teker bakmasını sağlamak ve rastlantısal tepkileri önlemek için soru yönergesini vermeden önce çocuğa ellerini masadan indirmesi gerektiğini söyler. Eğer çocuk soru sorulduktan sonra birkaç saniye içerisinde tepki göstermemişse öğretmen, tekrar araçları inceleyerek soru yönergesini yinelemelidir. Eğer çocuk yine tepki göstermezse bu tepkisizlik yanlış olarak kaydedilir. Soru sorulduktan sonra çocuk önce doğru, sonra hemen yanlış cevap vermişse ya da bunun tam tersini yapmışsa öğretmen hiçbir şey söylemeden masadaki araçları toplamalı, çocuğun oturuşunu tekrar düzenlemeli ve araçları dizip tekrar bakmasını sağlayarak soru yönergesini tekrarlamalıdır.

Performans alımı süresince, çocuğun tüm tepkilerine öğretmenin tepkisiz kalması gerekir. Ancak çocuk, çalışma süresince uygun oturduğu, gösterilen araçlara baktığı, araçları dizmeye ve toplamaya yardım ettiği için pekiştirilmelidir.

Bazı ölçüt bağımlı ölçme araçlarında, özellikle söyleme düzeyiyle ilgili bildirimler, ondan önce gelen bildirimler için ipucu niteliği taşıdığından, göstermeyle ilgili bildirimlerden önce olacak şekilde sorulur.

Çalışma tamamlandığında, çocuğa çalışma sırasında uyduğu kurallar betimlenerek teşekkür edilmeli ve eğer bir pekiştireç verileceği söylendiyse verilmelidir.

Öğretmen performans alımı süresince soru yönergelerini tutarlı bir şekilde kullanmalıdır. Araçlara baktırırken ve soru yönergelerini verirken kullandığı ses tonu, çocuğu pekiştirirken kullandığı ses tonundan ayırt edilmelidir. Öğretmen çalışmayı mümkün olduğunca zevkli hâle getirmek için dinamik olmalı, her an gözleriyle çocuğun gözlerini kontrol etmelidir.

1. Gözlem formu

Gözlem formu, uygulama ya da duyuşsal alandaki davranışların hangi düzeyde gerçekleşip gerçekleşmediğini ölçmek amacıyla kullanılır. Çocuğun söz konusu davranışı ne ölçüde gerçekleştirdiği gözleniyorsa ilgili davranışın karşısına bir işaret konarak o davranış değerlendirilir. Gözlenecek davranışın türüne göre farklı formlar geliştirilerek kullanılabilir.

AİLE EĞİTİMİ

Aile, bütün bireylerin yaşamında önemli bir role sahiptir. Bunun nedeni, ailenin çocuğun çevreyle ilk etkileşimde bulunduğu ve ilk öğrenmelerinin gerçekleştiği ortam olmasıdır. Yetersizlikten etkilenmiş bireylerin aileleri ise çocuklarının fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimlerinde büyük öneme sahiptir.

Öğrencinin performansı ve öğretim planları belirlenirken ailenin katılımı gereklidir. Öğretmenin çocuk üzerinde yaptığı tüm çalışmalarından ailenin de haberdar edilmesi; öğrencinin okulda kazandığı olumlu davranışların evde pekiştirilmesi, kalıcılığının sağlanması ve genellenmesi açısından önem taşır. Bu konuda yapılan çalışmalar; normal ve özellikle yetersizlikten etkilenmiş öğrenciye sahip bireylerin çocuklarına yeni beceriler öğretmeleri ya da öğretilen becerilerin evde de sürdürülmesini sağlamak, öğrenciye ve öğrencinin eğitim sürecine olumlu katkılar sağladığını göstermektedir.

Öğrencinin yeni beceri ve davranışları öğrenmeleri için ailelerin, öğrencilerin eğitimine aktif olarak katılmaları ve bu gereksinimleri kazandırmaları gerekmektedir. Ailelerin, çocuklarına yeni birtakım beceri ve davranışları kazandırabilmeleri de sistematik olarak sunulan aile eğitimi programları aracılığıyla gerçekleşebilmektedir.

Aile eğitimi, öğrencilerin okuldan ya da çevreden öğrendiklerinin kalıcı olmasını da sağlaması nedeniyle normal olarak ifade edilen öğrencilerin yanında yetersizlikten etkilenmiş öğrenciler ve ailelerine de önemli derecede yarar sağlamaktadır (Vuran 1997). Çok fazla sayıda

ve birbirinden çok farklı gereksinimleri olan yetersizlikten etkilenmiş öğrenciler olduğu düşünüldüğünde ailelere sürekli olarak kullanabilecekleri düzeltme yöntemlerini kazandırmaya yönelik eğitimin, yetersizlikten etkilenmiş çocuğa sahip ailelere, büyük olasılıkla çocuklarının yeni problemlerini de çözebilecekleri bilgi ve beceriler kazandıracığı savunulmaktadır (Fox ve Binder 1990; Vuran 1997). Bu anlamda bakıldığında, aile eğitiminde amacın, annelerin öğretmen rolü üstlenmesinden çok, doğal bir süreç içinde çocuklarına nasıl öğreteceklerini öğretmek olduğu açıkça görülmektedir (Akçamete 1989). Bununla birlikte aile eğitimi, ailelerin yeni becerileri kazanmasında ve uzmanlarla birlikte etkin bir biçimde çalışmasında da yardımcı olmaktadır

Öğrencilerin devam ettiği eğitim kurumlarında ailelerin eğitime katılımını sağlamak, çocuklara sunulan eğitimi kolay, etkili, kalıcı, genellenebilir ve ekonomik hale getirmekle birlikte, ailelerin çocuklarıyla birlikte olduğu zaman dilimini en iyi şekilde değerlendirmelerini sağlamaktadır (Akkök 1984; Fox ve Binder 1990; Varol 1996 ; Cavkaytar 1999 ; Gültekin 2000). Bunlarla birlikte, ailelerin, çocuklarının okulda öğrendiği becerileri evde sürdürmesi, pekiştirmesi ve en önemlisi çocuklarının gelişimlerine yardımcı olmaktan duydukları memnuniyet, aile eğitiminin önemini açıkça gözler önüne sermekte ve çeşitli aile eğitim programlarının geliştirilmesi ve uygulanması gerekliliğini ortaya koymaktadır (Fox ve Binder 1990).

Bunun için yönetim ve öğretmence planlanan veli toplantılarının dışında öğretmen, her çocuk için yapılan çalışmaları anında aileye bildirmeli; bu çalışmalar doğrultusunda evde neler yapılacağına dair sözlü ve yazılı açıklamalar yapmalıdır. Gerektiğinde ailenin derslere katılımı sağlanarak çocuğa yaklaşım konusunda aileler bilinçlendirilmelidir. Ayrıca ebeveynin sosyal ve duygusal ihtiyaçları göz önünde bulundurularak hayata karşı etkin katılımını sağlamak için motive edici ve destekleyici etkinlik ve toplantılar yapılmalıdır. Ailenin sosyal ve duygusal anlamda güçlendirilmesi, çocuğuna sağlayacağı katkıyı olumlu etkileyecektir.

Ebeveyn kadar engelli çocuğun kardeşlerinin de eğitime katılmalarının sağlanması önemlidir. Onların, engelli kardeşlerine ilişkin tutumlarının olumlu yönde değişimini sağlamak için ailelerin bu konuda bilgilendirilmesi, sağlıklı kardeşlerle ilgili olarak okul ortamında bilgilendirme ve rehberlik yapılması yararlı olacaktır. Böylece sağlıklı kardeşlerin, engelli kardeşlerin gelişimlerine katkısı daha fazla olabilecektir.

Ailelerle iyi bir iş birliğinin sağlanması, öğretmenin yükünü hafifletecek ve çocuğun gelişimini hızlandıracaktır. İyi bir iş birliği de doğru iletişimle sağlanacaktır. Elbette bireysel farklılıklar ve yaşantılar nedeniyle her aile aynı olmayacaktır. Ancak doğru iletişim

sağlandığında her ailenin eğitime az ya da çok katılımı sağlanabilir. Doğru bir iletişim için ön yargısız olma, empati kurma ve olumlu ifadeler kullanarak konuşma oldukça önemlidir.

Ailelerle iş birliği ve iletişim sağlanmasında toplantı ve görüşmelerin yanı sıra iletişim defterleri vb. tutulması, ailelere kısa zamanda ve düzenli bilgi verilmesini ve onlardan dönüt alınmasını sağlayabilir.

Görme engelli öğrencileri sosyal etkinliklere yönlendirmek, belirli gün ve haftalara yönelik programlara katılımlarını sağlamak, öğrencilerin sosyal hayata uyumlarını arttırmak için yararlı olacağı gibi ailenin çocuğunu kabulünü de kolaylaştırmaktadır. Aileler çocuklarının normal gelişim gösteren akranları gibi eş zamanlı olarak sosyal etkinliklere ve belirli günlere yönelik kutlamalara katılabildiğini görünce mutlu olmaktadır. Bu tür etkinliklerde yapılacak çalışmalar öncesinde ailelere bilgi verilmeli, kutlanacak ya da anılacak günlerle ve çocukların bu çalışmalarda neler yapabilecekleri ile ilgili paylaşımlarda bulunulmalıdır. Böylece ailelerin beklentilerini gerçekçi düzeyde oluşturmaları sağlanacaktır. Yapılacak etkinliklere yönelik olarak ailelerden öneri alınması, evde yapacakları hakkında bilgi verilmesi ve süreçle ilgili aileye geri bildirim verilmesi aktif katılımı sağlayacaktır.

TÜRKÇE DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI

AÇIKLAMALAR

Türkçe dersi öğretim programı konuları 9, 10, 11 ve 12. sınıflarda işlenecek şekilde düzenlenmiştir.

Bireyler arasındaki bilgi alışverişi; ana dilimizin dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunu olarak sınıflandırılan beş temel beceri alanı aracılığıyla gerçekleştirilir.

Dinleme ve okuma, ana dilimizde anlama gücüne yönelik becerilerdir. Bu nedenle Türkçe öğretiminin temel amacı, öğrencileri bu beceri alanlarında yetkinliğe ulaştırmaktır.

Görme yetersizliği olan bireylerin ek bir yetersizliği bulunduğu durumlarda içinde buldukları toplumla iletişim kurmaları, bilgi alışverişinde bulunmaları için anlama ve anlatma gücüne yönelik becerilerini geliştirecek etkinlikler planlanmalıdır. Bu şekilde duyduklarını ve okuduklarını anlamaları; düşüncelerini, duygularını, gördüklerini, isteklerini söz, yazı ve görselleri de kullanarak anlatmaları mümkün olabilir.

Öğretmen planlamayı yaparken öğrenci seviyelerini göz önünde bulundurmalı, eğitim ortamı ile ilgili düzenlemeler yapmalı, etkinlikleri amacına uygun düzenlemelidir.

Bu kuruma gelen bazı öğrenciler, ilkokul ve ortaokulu tamamlamış olmalarına rağmen çeşitli nedenlerle tam olarak okuma yazma becerisi kazanamamış olabilir. Öğretmen böyle bir durumda programda yer alan “İlk Okuma Yazma” bölümündeki amaçların öğretimi ile işe başlamalıdır.

İlk okuma yazma öğretiminde amaç, öğrenciye yaşamı boyunca ihtiyaç duyacağı okuma ve yazma becerisini kazandırmaktır.

Okuma yazma öğretiminde çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Bu yöntemlerden bazıları; harf, ses, hece, sözcük, karma ve çözümlene yöntemidir. Görme yetersizliğinin yanı sıra ek bir yetersizliği bulunan bireylere özgü bir okuma yazma yöntemi bulunmamaktadır. Ancak öğretmen, öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak onların başarılı olabilecekleri bir yöntemle okuma yazma öğretimi yapabilir. İşlevsel okuma yazma öğretimi, öğrencinin diğer yöntemlerle okuma yazma öğrenemediği durumlarda alternatif bir yöntem olarak kullanılabilir.

Total görme engelli öğrenciler, Braille yazı ile okuma yazma öğrenirler. Öğrencilerin ihtiyaçlarına göre yazma çalışmaları daktilo veya tablet ile sürdürülebilir. Az gören öğrenciler ise mürekkep baskılı, iri puntolu yazıyla okuma yazma öğrenirler.

Görme engelli öğrenciler okumayı dokunarak öğrenirler. Görme engelli öğrenciler için hazırlanan okuma materyallerinde Braille alfabesi kullanılır. Braille alfabesi, iki sütunda yer alan altı noktanın çeşitli kombinasyonlarıyla harflerin, rakamların ve noktalama işaretlerinin oluşturduğu bir iletişim aracıdır.

Dokunarak okuma, görerek okumadan farklıdır. Braille (kabartma) alfabesi ile okurken parmaklar bir seferde tek bir harfi algılar. Bu nedenle dokunarak okumada en küçük algılama birimi harftir. Dokunarak okuma, harf tanıma yolu ile öğretilmektedir.

Braille alfabesi ile okuma yazma öğretiminde, okuma yazmaya hazırlık becerileri öğrencilerin yetersizliği göz önüne alınarak ve yöntemde dokunsal çalışmalara yer verilerek yeniden düzenlenmeli, görme engelli öğrencilere uygun hâle getirilmelidir. Görme engelli öğrencilerin okuma yazmaya hazırlık becerilerinde tablet, çivi kalem, karton, kabartma yazı ve metinler kullanılacağından bu araç gereçlerin tanıtımı ve kullanımı ile ilgili çalışmalara yer vermek gerekmektedir. Görme engelli öğrenciler için oldukça zor olan, okurken satır takibi yapma, alt satıra geçme, yazarken satır takibi yapma, yeni satıra geçme, her iki elini doğru pozisyonda kullanma çalışmaları yapılmalı ve bu çalışmalara okuma yazmaya hazırlık becerileri içinde sistematik bir şekilde mutlaka yer verilmelidir. Parmak hassasiyetinin geliştirilmesi, harfleri doğru tanıma, okuma ve yazma hızı kazanma, parmaklardan geri dönüt alma bu çalışmalar sayesinde kazandırılabilir.

Braille alfabesinde fiziksel yapısı birbirine benzeyen birçok harf vardır. Bu durum, harfleri tanıma ve ayırt etme çalışmaları sırasında öğrencilerin harfleri karıştırmasına neden olur. Fiziksel yapısı birbirine benzeyen ve birbirine simetri olan seslerin öğretimi, birbirine yakın veya ardı ardına yapılmamalıdır.

Braille yazı sisteminde okuma yazmada kolaylık ve yerden tasarruf sağlamak için kısaltma sistemi oluşturulmuştur. Kısaltma öğretiminde öğrencilerin yetersizlik durumları göz önünde bulundurulmalıdır. Kısaltma öğretimine okuma yazma öğrenildikten sonra geçilmelidir. Bir grup kısaltmada pratiklik kazandıktan sonra diğer kısaltma grubuna geçilmelidir.

Okuma ve yazma etkinliği birlikte yürütülebileceği gibi öğrencilerin bireysel farklılıkları göz önünde bulundurularak okumaya veya yazmaya öncelik verilebilir. Okuma yazma çalışmalarında çocuklara kazandırılacak kelime ve cümleler, onların yaşantıları ile ilişkilendirilmelidir. Öğretmen cümleleri yazdırırken öğrencilerin dil bilgisi kurallarına uymalarını sağlamalı, çalışmaları sürekli kontrol etmeli ve hatalı yazımları düzeltmelidir.

Okuma ve yazmayı öğretme işinde, alıştırmaların büyük önemi vardır. Öğretmen çalışmalar sırasında eğitsel oyunlar düzenleyerek öğrenmeyi sıkıcı olmaktan kurtarmalı, öğrenmenin olmasını sağlamalıdır.

Anlama başlığı altında **dinleme ve izleme** ile **okuma** bölümleri ele alınmıştır.

Dinleme, konuşma ya da okuma yoluyla gönderilen bir bildirim algılanıp kavranmasıdır. Dinleme aynı zamanda öğrenme yollarından biridir ve belli bir amaç için yapılır.

Bireysel ve toplumsal hayatta okuma, konuşma ve dinleme önemli bir yere sahiptir. Konuşma, okuma ve dinleme iletişim sürecinde kişiler kimi zaman konuşan, kimi zaman okuyan, kimi zaman dinleyen konumundadır. Dinleme; anlama, bilgilenme ve beğenmenin yanı sıra bir görgü kuralıdır. Dinlemenin kendine özgü bilgi, beceri ve alışkanlıkları vardır. Öğrencilere bu bilgi, beceri ve alışkanlığın kazandırılması ve dinleme yeteneklerinin geliştirilmesi gerekir.

Etkili dinlemenin birinci koşulu “Dinlemeye istekli olmaktır.“, ikinci koşulu ise “Dinlemeye hazırlanmaktır.“. Bunun için dinlenecek konu ile ilgili ön bilgileri kazandırma hazırlığının yapılması ayrıca öğrencilerin beden ve ruhen hazırlanması gerekir.

Etkili dinlemeyi sağlamak ve dinleme öğretimini başarıya ulaştırabilmek için öğretmenlerin öğrencilerini iyi tanımaları, iyi bir dinleyici olmaları; öğrenciler konuşurken onları ilgi ve sabırla dinlemeleri gerekir. Dinleme ve izleme öğretiminde etkinliğin sağlanabilmesi için öğrenciler radyo, televizyon vb. teknolojik araçların yanı sıra söyleşi, konser vb. etkinliklerden ve tiyatro, film izleme imkânlarından yararlandırılmalıdır.

Okuma; dil kurallarına uyularak yazılmış metinleri, duyu organları yoluyla algılayıp kavramak, anlamlandırmak, yorumlamak, düşünce yürütmek ve yargıya varmaktır. Okulda öğrenme, büyük ölçüde okuduğunu anlamaya bağlıdır. Öğretmenler okuma çalışmalarıyla öğrencilere hızlı, doğru ve anlayarak okuma becerisi kazandırmaya, okuma zevki vermeye ve onların kelime dağarcığını zenginleştirmeye çalışmalıdır. Ayrıca öğretmen, öğrencilerin sesli ve sessiz okuma çalışmaları yapmalarına imkân tanınmalıdır. Sesli okumada amaç; okunan yazıdaki bilgi, düşünce, görüş ve duyguların başkalarına dil ve konuşma kurallarına uyularak doğru bir biçimde aktarılmasıdır. Sesli okuma becerisini kazanmış öğrencilerle sessiz okuma çalışmalarına geçilebilir. Sessiz okuma becerisi tam anlamıyla sesli okuma becerisinden sonra kazanılır. Sessiz okuma çalışmaları sırasında öğrencilerin uygun vücut duruş pozisyonu almasına dikkat edilmelidir. Ayrıca okunacak metinleri güncel konu ve sorunlara yönelik olarak seçmek öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini çekmesi açısından önemlidir. Okuma becerilerini geliştirebilmek için öğrenciye sürekli uygulama yaptırılması, okuma ya da konuşma sırasında

yapılan yanlışların da öğretmen tarafından hemen düzeltilmesi gerekir. Okuma öncesi, okuma sırası ve okuma sonrasında sorulacak sorularla okunan yazının daha iyi anlaşılması sağlanmalıdır.

Anlatım başlığı altında **konuşma** ve **yazma** ele alınmıştır.

Konuşma; duygu, düşünce, bilgi ve yaşananların sözle aktarılması, anlatılması etkinliğidir.

Öğretmen, öğrencilere konuşma becerisi ve alışkanlığını kazandırmak için sınıf içinde tartışma ya da konuşma ortamı oluşturmalıdır. Ancak konuşma ve tartışmaların konusu öğrencilerin düzeylerine göre seçilmelidir. Öğrenciler cesaretleri kırılmadığı takdirde büyük bir konuşma hevesi gösterirler. Bunun için onların başlangıçta alıştıkları şekilde konuşmalarına izin verilmelidir. Doğru ve düzgün konuşmadıkları bahanesiyle öğrencilere söz vermeyen veya onların konuşmalarına sık sık karışan bir öğretmen, öğrencilere iyi bir konuşma alışkanlığı kazandıramaz. İlk zamanlarda önemli olan, öğrencilerin hiçbir çekingenlik duymadan duygu, düşünce ve isteklerini serbestçe anlatmalarınıdır. Öğretmen öğrencilerin doğal, canlı ve etkili bir şekilde konuşmalarını sağlamak için öğrencilere böyle bir konuşmayı gerektirecek durumlar ve fırsatlar sunmalıdır. Ancak böyle bir yol izleyerek öğrencilere her şeyden önce doğru ve düzgün konuşma, anlatmak istediklerini en kısa yoldan anlatma, en açık biçimde anlatma beceri ve alışkanlığı kazandırılabilir.

Yazma; duygu, düşünce, bilgi ve yaşananların yazıyla aktarılması, anlatılması etkinliğidir.

Yazma eğitimi; sözcüklerin doğru yazılışını öğretmeyi (doğru okumaya ve söylemeye alıştırmayı), yazma kurallarını öğretmeyi, doğru yazma istek ve alışkanlığını kazandırmayı, duygu ve düşüncelerini yazılı olarak doğru bir şekilde ifade etmeyi amaçlar. Sınıf içi uygulamalarda yazma becerisini geliştirmeye dönük çalışmalara yer verilmeli, özellikle her düzeyde noktalama işaretlerine ve yazım kurallarına dikkat edilmelidir. Öğrenciler bir konu hakkında konuşturulmalı, daha sonra konuşulanlar yazdırılmalıdır. Konuşma ile yazma arasındaki hız farkından doğabilecek hataları azaltmak için öğrencilerin yazma hızlarına uygun çalışmalar yapılmalıdır.

Az gören öğrencilerle yazmada kolaylık sağlanması için dik yazı ile yazma çalışmaları yapılmalıdır. Görmelerini kaybetme ihtimalleri göz önünde bulundurularak az gören öğrencilere Braille yazının da öğretilmesi gerekmektedir.

Görsel/Dokunsal Okuma Görsel/Dokunsal Sunu; yazılı metinlerin dışında kalan sembol, resim, grafik, tablo, beden dili, sosyal olaylar gibi görselleri anlama ve yorumlamayı kapsamaktadır. Az gören öğrenciler için bu çalışmalar, öğrencilerin özelliklerine uygun olarak yürütülür. Az gören öğrenciler için uygulanabilecek görsel okuma ve görsel sunu uygun büyüklükte, gerektiğinde zemin-şekil-renk zıtlığının kullanıldığı materyallerle yapılmalıdır. Görme yetersizliği olan öğrenciler için dokunsal materyallerle desteklenmelidir.

Dil bilgisi; öğrencilerin ana dillerini sözlü ya da yazılı olarak doğru ve etkili bir biçimde kullanmaları için bir araçtır.

Dil bilgisi öğretimi; okuma, yazma ve konuşma çalışmalarıyla paralel götürülmelidir. Dil bilgisi konuları işlenirken günlük hayattan örnekler üzerinde durulmalıdır. Örneklerin verildiği cümleler, öğrencilerin ilgisini çekecek günlük konuşmalardan ve okuma parçalarından seçilmelidir.

Dil bilgisi kuralları anlama ile ilişkilendirilerek ele alınmalıdır. Öğrencilerle yapılan okuma ve yazma çalışmalarında anlam açısından farklılık ortaya çıkaran durumlar dil bilgisi yönüyle değerlendirilmelidir. Dil bilgisi kuralları sezdirilerek doğru kullanım alışkanlığı kazandırılmalıdır.

GENEL AMAÇLAR

1. Okuma ve yazma becerisi geliştirir.
2. İzledikleri, dinledikleri, inceledikleri, okudukları ile ilgili anlama gücü geliştirir.
3. İzlediklerini, dinlediklerini, incelediklerini, okuduklarını, düşündüklerini söz ve yazı kullanarak anlatma becerisi geliştirir.
4. Türkçeyi doğru ve etkili kullanma becerisi geliştirir.
5. Kelime dağarcığını zenginleştirir.
6. Kendini söz ya da yazı ile ifade ederken bu derste öğrendiği kurallara uymaya özen gösterir.

ÖZEL AMAÇLAR

1. Altı noktayı kavrar.
2. Sesleri ayırt eder.
3. Seslerden heceler oluşturur.
4. Hecelerden kelime oluşturur.
5. Kelimelerden cümle oluşturur.
6. Cümle okuma yazma çalışmaları yapar.
7. Cümlelerden metin oluşturur.
8. İşlevsel olarak okur, yazar.
9. Kısaltmalı metin okur, yazar.
10. Dinleme ve izleme becerisi geliştirir.
11. Dinlediğini ve izlediğini anlama becerisi geliştirir.
12. Okuma kurallarına uyar.
13. Metni okumaya hazırlık yapar.
14. Okuduğu metni tam ve doğru olarak anlar.
15. Kitap okumaya istekli olur.
16. Görsel/dokunsal okuma ve görsel/dokunsal sunu becerisi geliştirir.
17. Konuşma kurallarına uyar.
18. Kendini ifade etmeye istekli olur.
19. Daktilo ile yazmaya hazırlık yapar.
20. Tablet ile yazmaya hazırlık yapar.
21. Yazma kurallarına uyar.
22. Yazma ile ilgili beceriler geliştirir.
23. İmza/paraf ile ilgili özelliklere uygun imza atar.
24. Kendisine ve yakın çevresine ait kişisel ve adres bilgilerini bilir.
25. Kitaplarını, defterlerini/ders notlarını düzenli kullanmaya özen gösterir.
26. Kelimeleri anlam özelliklerine göre söyler/yazar.
27. Ad çeşitlerini kavrar.
28. Eylem bildiren kelimeleri kavrar.
29. Ön ad bildiren kelimeleri kavrar.
30. Zamir (adıl) bildiren kelimeleri kavrar.
31. Anlamlı ve kurallı cümle oluşturur.
32. Noktalama işaretlerini kullanır.
33. Yazım kurallarına uyar.

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR

İLK OKUMA YAZMA

Amaç 1: Altı noktayı kavrar.

Davranışlar

1. Okuma tahtasında yazılan nokta numarasını söyler.
2. Okuma tahtasında istenilen nokta numarasını takar.
3. Satır takibi yapar.

Amaç 2: Sesleri ayırt eder.

Davranışlar

1. Dokunduğu/gördüğü sembolün sesini çıkarır.
2. Çıkarılan sesi ifade eden sembolü gösterir.

Amaç 3: Seslerden heceler oluşturur.

Davranışlar

1. İki sestem hece söyler.
2. İki sestem hece yazar.
3. Her yeni ses ile önceki öğrendiği seslerden hece oluşturur.

Amaç 4: Hecelerden kelime oluşturur.

Davranışlar

1. Heceleri anlamlı bir kelime olacak şekilde bir araya getirir.
2. Oluşturduğu kelimeyi okur.
3. Oluşturduğu kelimeyi yazar.

Amaç 5: Kelimelerden cümle oluşturur.

Davranışlar

1. Kelimeleri anlamlı bir cümle oluşturacak şekilde bir araya getirir.
2. Oluşturduğu cümleyi okur.
3. Oluşturduğu cümleyi yazar.

Amaç 6: Cümle okuma yazma çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Verilen cümleyi okur.
2. Söylenen cümleyi yazar.

Amaç 7: Cümlelerden metin oluşturur.

Davranışlar

1. Cümle kartlarını metin oluşturacak biçimde bir araya getirir.
2. Oluşturduğu metni okur.
3. Oluşturduğu metni yazar.

Amaç 8: İşlevsel olarak okur, yazar.

Davranışlar

1. İşlevsel olarak kendi adını okur, yazar.
2. İşlevsel olarak çevresindeki kişilerin adını okur, yazar.
3. İşlevsel olarak çevresindeki varlıkların adını okur, yazar.

Amaç 9: Kısaltmalı metin okur, yazar.

Davranışlar

1. Bir harfli kısaltmalı metin okur.
2. Bir harfli kısaltmalı metin yazar.
3. Bir harfli, iki harfli kısaltmalı metin okur.
4. Bir harfli, iki harfli kısaltmalı metin yazar.
5. Bir harfli, iki harfli, hece kısaltmalı metin okur.
6. Bir harfli, iki harfli, hece kısaltmalı metin yazar.
7. Bir harfli, iki harfli, hece, kelime kökü kısaltmalı metin okur.
8. Bir harfli, iki harfli, hece, kelime kökü kısaltmalı metin yazar.
9. Bir harfli, iki harfli, hece, kelime kökü, kelime parçası kısaltmalı metin okur.
10. Bir harfli, iki harfli, hece, kelime kökü, kelime parçası kısaltmalı metin yazar.

ANLAMA

Dinleme ve İzleme

Amaç 10: Dinleme ve izleme becerisi geliştirir.

Davranışlar

1. Konuşmalarda, konuşana doğru yüzünü çevirir.
2. Konuşmacının sözünü kesmeden dinler.
3. Konuşmacıyı dinlediğini uygun jest, mimik ve hareketleriyle gösterir.
4. Konuşma/etkinlik boyunca dikkatini sürdürür.
5. Radyo, teyp vb. araçları başkalarını rahatsız etmeden dinler.
6. Konuşmacıya karşı gerektiğinde gülme, alkışlama vb. sözel olmayan tepkiler gösterir.

Amaç 11: Dinlediğini ve izlediğini anlama becerisi geliştirir.

Davranışlar

1. Dinlediği veya izlediği film, tiyatro, öykü gibi eserlerdeki kişileri söyler.
2. Dinlediği veya izlediği film, tiyatro, öykü gibi eserlerdeki ana karakterlerin kişilik özelliklerini söyler.
3. Dinlediği veya izlediği film, tiyatro, öykü gibi eserlerde olayların geçtiği zamanı söyler.
4. Dinlediği veya izlediği film, tiyatro, öykü gibi eserlerde olayların geçtiği yeri söyler.
5. Dinlediği veya izlediği film, tiyatro, öykü gibi eserlerde olayları oluş sırasına göre anlatır.
6. Dinlediği veya izlediği film, tiyatro, öykü gibi eserlerdeki ana düşünceyi söyler.
7. Dinlediği veya izlediği film, tiyatro, öykü gibi eserlerle ilgili sorular sorar.
8. Yarım bırakılan öyküyü tamamlar.
9. Dinlediği veya izlediği film, tiyatro, öykü gibi eserleri günlük yaşamla ilişkilendirir.
10. Dinlediği veya izlediği film, tiyatro, öykü gibi eserlerin kahramanlarıyla kendini özdeşleştirir.

Okuma

Amaç 12:Okuma kurallarına uyar.

Davranışlar

1. Işığın geliş yönüne göre oturur.
2. Okuma sırasında her iki eli/gözü ile satır takibi yapar.
3. Metni konuşma sesiyle okur.
4. Sesini, dinleyicilerin rahatça duyabileceği biçimde ayarlar.
5. Sözcükleri doğru ve anlaşılır biçimde okur.
6. Noktalama işaretlerine uygun duraklamalar yapar.
7. Metinde geçen kelimelerin anlamlarına uygun vurgulama yapar.
8. Sessiz okuma kurallarına uyar.

Amaç 13:Metni okumaya hazırlık yapar.

Davranışlar

1. Metnin görsellerine bakarak içeriğini tahmin eder.
2. Metnin başlığına bakarak içeriğini tahmin eder.
3. Metnin ilk ve son cümlesine bakarak metnin içeriğini tahmin eder.

Amaç 14:Okuduğu metni tam ve doğru olarak anlar.

Davranışlar

1. Metindeki başlıca kişileri söyler.
2. Metindeki olayın geçtiği yeri söyler.
3. Metindeki olayın geçtiği zamanı söyler.
4. Metnin konusunu söyler.
5. Metnin ana düşüncesini söyler.
6. Metindeki olayın nasıl geliştiğini söyler.
7. Metni kendi cümleleriyle oluş sırasına göre özetler.
8. Metinde beğendiği, beğenmediği yerleri ve yönleri belirtir.
9. Metindeki kişileri, olayları birbiriyle karşılaştırarak kişilerin ve olayların benzer ve ayrı yönlerini bulur.
10. Metni günlük yaşamla ilişkilendirir.
11. Metnin kahramanlarıyla kendini özdeşleştirir.
12. Metinde geçen anlamını bilmediği sözcüklerin anlamını sözlükten bulur.
13. Anlamını bulduğu sözcükleri cümle içinde kullanır.

Amaç 15: Kitap okumaya istekli olur.

Davranışlar

1. Sınıf kitaplığının oluşturulmasına katkı sağlar.
2. Sınıf kitaplığından yararlanır.
3. Okuduğu kitap hakkındaki duygu ve düşüncelerini arkadaşlarıyla paylaşır.
4. Kitaplarını arkadaşlarıyla paylaşır.
5. Düzeyine uygun kitaplar edinir.

GÖRSEL/DOKUNSAK OKUMA VE GÖRSEL/DOKUNSAK SUNU

Amaç 16:Görsel/dokunsal okuma ve görsel/dokunsal sunu becerisi geliştirir.

Davranışlar

1. Düşündüklerini, duyduklarını, görüp yaşadıklarını anlatmada görselleri kullanır.
2. Reklamlarda verilen mesajları doğru anlar.
3. Başkalarının beden hareketlerinin anlamına uygun tepki verir.
4. Duygu, düşünce ve izlenimlerini drama, müzikli oyun vb. yollarla sunar.
5. Sunularında içeriğe uygun görseller/dokunsallar kullanır.

ANLATMA

Konuşma

Amaç 17:Konuşma kurallarına uyar.

Davranışlar

1. Konuşmak için söz ister.
2. Kelimeleri doğru ve anlaşılır biçimde söyler.
3. Ses tonunu, dinleyicilerin rahatça duyabileceği biçimde ayarlar.
4. Konuşma sırasında kelime ve cümlelerin anlamlarına uygun vurgu ve tonlamalar yapar.
5. Konuşurken başını ve omuzlarını dik tutar.
6. Konuşurken yüzünü hitap ettiği kişi/kişilere çevirir.
7. Konuşurken karşısındaki kişi/kişiler ile arasında uygun mesafe bırakır.

Amaç 18:Kendini ifade etmeye istekli olur.

Davranışlar

1. Düşündüklerini, duyduklarını ve yaşadıklarını oluş sırasına göre anlatır.
2. Düşündükleri, duydukları ve yaşadıklarıyla ilgili sorulan sorulara yanıt verir.
3. Düşündükleri, duydukları ve yaşadıklarıyla ilgili sorular sorar.
4. Belirlenen bir konu ile ilgili tartışmaya katılır.

Yazma

Amaç 19: Daktilo ile nasıl yazılacağını kavrar.

Davranışlar

1. Daktilo üzerindeki tuşların işlevini söyler.
2. Kâğıdı daktiloya doğru bir şekilde yerleştirir.
3. Parmaklarını daktilo üzerindeki tuşlara uygun şekilde yerleştirir.
4. Daktiloda soldan sağa doğru yazılacağını söyler.

Amaç 20: Tablet ile nasıl yazılacağını kavrar.

Davranışlar

1. Tabletten özelliklerini söyler.
2. Tablete kâğıdı doğru bir şekilde yerleştirir.
3. Kalem doğru bir şekilde tutar.
4. Tablette yazarken sağdan sola doğru yazılacağını söyler.
5. Tablette istenilen noktaya basar.

Amaç 21: Yazma kurallarına uyar.

Davranışlar

1. Sözcükleri yazarken kelimeler arasında uygun boşluk bırakır.
2. Az görenler dik yazı ile yazar.
3. Sayfa numaralarını uygun yere yazar.
4. Başlığı kurallara uygun yazar.
5. Satırlara aynı hizadan başlar.
6. Paragraf başı için uygun boşluk bırakır.
7. Şiiri kuralına uygun yazar.
8. Öğrendiği yazım kurallarını uygular.
9. Noktalama işaretlerini uygun yerde kullanır.

Amaç 22: Yazma ile ilgili beceriler geliştirir.

Davranışlar

1. Duygu, düşünce ve isteklerini belirten mektup, dilekçe, kutlama kartı ve davetiye yazar.
2. Belirlenen konuyla ilgili özet çıkarır.
3. Dinlediği bir konuyla ilgili not alır.
4. Öğretmen tarafından oluşturulan kelime havuzundan seçeceği kelimelerin yer aldığı hikâye yazar.

Amaç 23: İmza/paraf ile ilgili özelliklere uygun imza atar.

Davranışlar

1. Bir imza/paraf karakteri bulur.
2. Bulduğu imza karakterini alıştırmalar yaparak geliştirir.
3. Geliştirdiği imza karakterini kutlama kartı, dilekçe, mektup vb. de kullanır.

Amaç 24: Kendisine ve yakın çevresine ait kişisel ve adres bilgilerini bilir.

Davranışlar

1. Ev adresini söyler.
2. Ev adresini yazar.
3. Okul adresini söyler.
4. Okul adresini yazar.
5. İş adresini söyler.
6. İş adresini yazar.
7. Telefon numarasını söyler.
8. Telefon numarasını yazar.
9. T.C. kimlik numarasını söyler.
10. T.C. kimlik numarasını yazar.

Amaç 25: Kitaplarını, defterlerini/ders notlarını düzenli kullanmaya özen gösterir.

Davranışlar

1. Kitaplarını, defterlerini/ders notlarını temiz tutar.
2. Kitaplarını, defterlerini/ders notlarını yırtmadan ve büküp katlamadan kullanır.
3. Kâğıtlarını/ders notlarını sayfa numarasına uygun olarak dosyalar.

DİL BİLGİSİ

Amaç 26: Kelimeleri anlam özelliklerine göre kavrar.

Davranışlar

1. Eş anlamlı kelimeleri söyler/yazar.
2. Eş anlamlısı olan kelimeleri kullanarak cümle yazar.
3. Zıt anlamlı kelimeleri söyler/yazar.
4. Zıt anlamlısı olan kelimeleri kullanarak cümle yazar.
5. Eş sesli kelimeleri söyler/yazar.
6. Eş sesli olan kelimeleri kullanarak farklı anlamda cümleler yazar.

Amaç 27: Ad çeşitlerini kavrar.

Davranışlar

1. Adın tanımını yapar.
2. Adları kullanarak cümle yazar.
3. Özel adın tanımını yapar.
4. Özel adları kullanarak cümle yazar.
5. Tür adın tanımını yapar.
6. Tür adları kullanarak cümle yazar.
7. Tekil adın tanımını yapar.
8. Tekil adı kullanarak cümle yazar.
9. Çoğul adın tanımını yapar.
10. Çoğul adı kullanarak cümle yazar.
11. Topluluk adlarının tanımını yapar.
12. Topluluk adlarını kullanarak cümle yazar.
13. Somut adın tanımını yapar.
14. Somut adları kullanarak cümle yazar.
15. Soyut adın tanımını yapar.
16. Soyut adları kullanarak cümle yazar.

Amaç 28: Eylem bildiren kelimeleri kavrar.

Davranışlar

1. Eylemin tanımını yapar.
2. Verilen cümledeki eylem/eylemleri söyler.
3. İçinde eylem olan cümle yazar.
4. İsim ve eylem bildiren kelimeleri birbirinden ayırır.

Amaç 29: Ön ad bildiren kelimeleri kavrar.

Davranışlar

1. Sıfatın (ön ad) tanımını yapar.
2. İçinde sıfat (ön ad) olan cümle yazar.

Amaç 30: Zamir (adıl) bildiren kelimeleri kavrar.

Davranışlar

1. Zamirin (adıl) tanımını yapar.
2. İçinde zamir (adıl) olan cümle yazar.

Amaç 31: Anlamli ve kurallı cümle oluşturur.

Davranışlar

1. Karışık olarak verilen kelimelerle anlamli ve kurallı cümle kurarak söyler.
2. Karışık olarak verilen kelimelerle anlamli ve kurallı cümle yazar.

Amaç 32: Noktalama işaretlerini kullanır.

Davranışlar

1. Cümlenin sonuna nokta koyar.
2. Tarihleri Braille yazı kurallara uygun olarak yazar.
3. Az görenler tarihleri yazarken gün, ay, yılı gösteren sayılar arasına nokta koyar.
4. Saat ve dakikaları gösteren sayıları Braille yazı kurallara uygun olarak yazar.
5. Az görenler saat ve dakikaları gösteren sayıları birbirinden ayırmak için nokta koyar.
6. Az görenler sıra bildirmek için sayılardan sonra nokta koyar.
7. Sıra bildiren sayıları Braille yazım kurallarına uygun olarak yazar.
8. Cümlede birbiri ardına sıralanan eş görevli kelimelerin arasına virgül koyar.
9. Hitap için kullanılan kelimelerden sonra virgül koyar.
10. Soru bildiren cümle ya da kelimelerin sonuna soru işareti koyar.
11. Duygu bildiren tümce ya da sözcüklerin sonuna ünlem işareti koyar.
12. Satıra sığmayan kelimeleri bölerken satır sonuna kısa çizgi koyar.
13. Özel adlara gelen ekleri ayırmak için kesme işareti koyar.
14. Yazıda konuşmaları göstermek için uzun çizgi işareti koyar.
15. Bir cümle veya sözcükten sonra yapılacak açıklamalardan önce iki nokta işareti koyar.
16. Öykü ve romanlarda konuşma çizgisinden önce iki nokta işareti koyar.
17. Birbirine bağlı olan cümleler arasına noktalı virgül koyar.
18. Cümle ya da kelimeyle ilgili açıklamanın başına ve sonuna yay ayraç koyar.
19. Cümle içinde belirtilmek istenen kelime ya da sözlerin başına ve sonuna tırnak işareti koyar.
20. Tamamlanmamış cümlelerin sonuna üç nokta işareti koyar.

Amaç 33: Yazım kurallarına uyar.

Davranışlar

1. Paragraf başlarında iki kutu boşluk bırakarak yazar.
2. Cümlelerin ilk harfini büyük yazar.
3. Özel adların ilk harfini büyük yazar.
4. Mektuplarda ve resmî yazışmalarda hitapların ilk kelimesinin ilk harfini büyük yazar.
5. Güneş, ay, dünya sözcükleri coğrafi terim olarak kullanılıyorsa bu terimlerin ilk harfini büyük yazar.
6. Unvan, devlet, kurum, şirket adlarının kısaltılmış biçimlerini yazar.
7. Belirli bir tarih içinde geçen gün, ay adlarının ilk harfini büyük yazar.

KONULAR

I. İLK OKUMA YAZMA

- A. Ses Çalışmaları
- B. Hece Çalışmaları
- C. Kelime Çalışmaları
- Ç. Cümle Çalışmaları
- D. Metin Çalışmaları

II. ANLAMA

- A. Dinleme ve İzleme
 1. Dinleme ve izleme çalışmaları
- B. Okuma
 1. Okuma kuralları
 2. Metin çalışmaları
 3. Kitap okuma

III. GÖRSEL/DOKUNSAK OKUMA VE GÖRSEL/DOKUNSAK SUNU

A. Görsel/Dokunsal Okuma Ve Görsel/Dokunsal sunu çalışmaları

IV. ANLATMA

A. Konuşma

1. Konuşma kuralları
2. Kendini ifade etme

B. Yazma

1. Yazma kuralları
2. Yaşantılarındaki duygu ve düşünceler
3. Adres bilgileri
4. Kitap kullanımı

V. DİL BİLGİSİ

A. Kurallı Cümle

B. Kelimelerin Anlam Özellikleri

C. Noktalama İşaretleri

Ç. Yazım Kuralları

ÖRNEK İŞLENİŞ

Öğretilecek konularla ilgili olarak hazırlanan bir çizelge ile öğrencilerin performansları önceden ölçülür. Bu ölçme sırasında konuyla ilgili olarak öğrencilere çizelgedeki sorular sorulur. Doğru cevaplar “+”, yanlış cevaplar “-” ile gösterilir (Performansın belirlenmesi için yapılan çalışma ve buna ilişkin hazırlanan kayıt tablosu, günlük plan formatının dışındadır).

PERFORMANS KAYIT TABLOSU KESİTİ

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR	Mehmet	Nehir	Can
1. Karışık olarak verilen kelimelerle anlamlı ve kurallı cümle kurarak söyler.	$\frac{3}{4}$	1. Verilen sözcüklerle kurallı cümle söyle. (evde-çalıştı- Murat-ders)	+	-	-
		a)			
		(Ayşe-yer-yemeklerini-düzenli)	+	+	-
		b)			
		(Ali-kartopu-kışın-oynar)	-	-	-
c)					
(Selin-televizyon-izler-akşamları)	-	-	-		
d)					
		Sonuç	-	-	-
2. Karışık olarak verilen kelimelerle anlamlı ve kurallı cümle yazar.	$\frac{3}{4}$	2. Verilen sözcüklerle kurallı cümle yaz. (Nur-çay-içmez-hiç)			
		a)	-	-	-
		(Musa-sever-yemeyi-dondurma)	-	-	-
		b)			
		(Seval-ayakkabı-aldı-dün)	-	-	-
c)					
(yarın-almaya-gideceğim-çanta)	-	-	-		
d)					
		Sonuç	-	-	-

Ders Adı: Türkçe

Süre: 40 + 40 dakika

Konu Adı: Kurallı Cümle

Yöntem ve Teknikler: Anlatım, soru-cevap, örneklendirme

Öğretim Materyalleri: Öğretim ve değerlendirme çalışma kâğıtları, kağıt, tablet, kalem, Braille daktilo, defter

Amaç 31: Anlamli ve kurallı cümle oluşturur.

Davranışlar

1. Karışık olarak verilen kelimelerle anlamli ve kurallı cümle kurarak söyler.
2. Karışık olarak verilen kelimelerle anlamli ve kurallı cümle yazar.

Performans kayıt tablosu dikkate alınarak davranışlar ad belirtilerek yeniden yazılır.

Mehmet, Nehir, Can;

1. Karışık olarak verilen kelimelerle anlamli ve kurallı cümle kurarak söyler.
2. Karışık olarak verilen kelimelerle anlamli ve kurallı cümle yazar.

ÖĞRENME VE ÖĞRETME ETKİNLİKLERİ

Öğretmen öğrencilere, “Bugün sizlerle cümle çalışmaları yapacağız. Şimdi ben tahtaya bir cümle yazacağım.” der ve tahtaya “Oya okula” yazar, cümleyi okur. Öğrencilere, “Yazdığım cümle bu hâliyle size bir şey ifade ediyor mu?” diye sorar ve öğrencilerin cümleyle ilgili düşüncelerini sağlar. Öğrencilerden gelen cevapları dinledikten sonra “Cümleyi anlamlı hâle getirmek için boş bırakılan yeri tamamlayalım.” diyerek öğrencilerden cümleyi tamamlamalarını ister.

Öğretmen tahtada yazdığı ve öğrencilere tamamlattığı “Oya okula **gitti**.” cümlesindeki gitti kelimesini işaret ederek “Yüklemi sonda olan cümlelere kurallı cümle denir.” der. Daha sonra Mehmet, Nehir, Can’dan bir tane kurallı cümle söylemelerini ve söyledikleri bu cümleleri daktilo veya tablet kullanarak yazmalarını ister. Öğretmen öğrencilerin doğru cevaplarını pekiştirir. Eğer yanlış cevap verirlerse tekrar açıklama yaparak öğrencilerin doğru cevap vermelerini sağlar.

Öğretmen, karışık olarak verdiği “çantana-al-Ali” kelimelerini kullanarak öğrencilerin anlamlı ve kurallı cümle oluşturmalarını ve yazmalarını ister. Doğru cevapları pekiştirir, yanlış cevap verirlerse tekrar açıklama yapar. Bu şekilde kelime sayısı artırılarak çalışmalara devam edilir.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Örnek Ölçme Soruları

1. Aşağıdaki kelimeleri anlamlı ve kurallı bir cümle olacak şekilde tamamla.

- a) sütünü-içti-Emre-sabah
- b) sabah-her-yaparım-yürüyüş
- c) sonu-hafta-gideceğim-tiyatroya
- ç) sınıfımız-katındadır-okulun-ikinci

Değerlendirme

Öğretmen değerlendirme için hazırlanan soruları; Mehmet, Nehir, Can’a sorar ve gelen doğru cevapları pekiştirir. Yanlış cevap verdiklerinde gerekli dönüt ve düzeltmeleri yapar. Öğretmen öğrencilerin ölçme sorularına verdikleri cevapları ve ders içindeki performanslarını dikkate alarak onların başarıları hakkında sonuca ulaşır.

MATEMATİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

AÇIKLAMALAR

Matematik Dersi Öğretim Programı konuları 9, 10, 11 ve 12. sınıflarda işlenecek şekilde düzenlenmiştir.

Matematik dersiyle öğrencilere yaşamlarında karşılaştıkları problemleri çözmeye yönelik düşünebilme yeteneği kazandırmak amaçlanmıştır. Öğrencilerin günlük yaşamları için gerekli olan becerileri kazanabilmeleri, onlara sağlanan uygun eğitim ortamlarının hazırlanması ile yakından ilişkilidir. Eğitim ortamları hazırlanırken öğrencilerin seviyesi ve çevre faktörleri dikkate alınmalıdır.

Görme yetersizliği olan öğrencilerin soyut kavramları öğrenmesinde önemli güçlüklerle karşılaşmaktadır. Bu nedenle öğrencilere matematiğin temel kavramlarını ve ilkelerini kavratmada günlük yaşamdan örnekler seçilmeli, gerçek araçlarla çalışmalıdır. Belli bir olgunluk aşamasına gelen öğrenciler, şekiller gibi yarı soyut araçlarla çalışmaya ve soyut düşünmeye alıştırılmalıdır. Bu doğrultuda çalışma sırasında çevredeki modellerlerden yararlanılarak öğrencilerin genelleme yapması sağlanmalıdır.

Öğrenciler problemleri çözebilmek, günlük yaşamda basit para hesaplamaları yapabilmek ve zamanı, uzaklığı, ağırlığı ölçebilmek için matematik becerilerini kullanırlar. Bu matematik becerileri için sayı kavramını, işlemlerle ilgili kavramları kazanmaya, sayılar arasındaki ilişkiyi yorumlama becerilerine gereksinim duyarlar.

Matematik ders konuları, genelde, birbirinin ön koşulu niteliği taşımaktadır. Programda yer alan amaç ve davranışlar kolaydan zora, basitten karmaşığa doğru bir sıra izlenerek düzenlenmiştir. Bu derste herhangi bir kavram, onun ön koşulu durumundaki diğer kavramlar kazandırılmadan verilmemelidir. Bu nedenle öğretmenin öğretime başlamadan önce öğrencinin performansını bilmesi, buna göre planlama yapması ve etkinlikleri bu doğrultuda düzenlemesi gerekmektedir. Program öğretmene, öğrencinin performansına göre sıralama değişikliği yapmada esneklik sağlamaktadır.

Öğrenme ve öğretme etkinliklerinde bir amacın bütün davranışları ele alınabileceği gibi farklı amaçların birbirleriyle bağlantılı davranışları da ele alınabilir. Ayrıca diğer ders konularıyla ilişki kurularak fırsat eğitimi yapılabilir.

Az gören öğrenciler için şekil-zemin zıtlığına dikkat edilerek hazırlanmış ve büyük puntolu materyaller kullanılarak öğretim yapılmalıdır. Total düzeyde görme yetersizliği olan öğrencilerin kavramları somutlaştırabilmesi için gerçek nesnelere, üç boyutlu materyaller ve dokunsal materyaller kullanılarak öğretim yapılmalıdır. Öğretim sırasında mümkün oldukça

teknolojik olanaklardan yararlanılmalı; hesap makinesi, bilgisayar, video vb. araçlar kullanılmalıdır.

Görme engelli öğrenciler; matematik dersinde performanslarına göre “küptaş kasa, Taylor kasa, abaküs, geometrik cisimler, kabartma geometrik araçlar, çizim lastiği, rulet vb.” uyarlanmış ölçme araçları kullanır.

Sayılarla ilgili çalışmalarda sayı kavramının soyut oluşu, kavramın kazandırılmasının uzun zamana yayılmasını gerekli kılmıştır. Varlıklar arasındaki azlık-çokluk kavramının kazanılmış olması, sayının somut varlıklarla eşlenerek verilmesi, sayının değişik düzenlemelerle ifade edilmesi; çocuğun soyutlama ve genelleme yapılmak istenen sayı kavramına ulaşmasını sağlar. Soyut kavramlarla yapılan bu çalışma yerini simgelere bırakır.

Ritmik saymalar, öğrencinin sayı kavramını kazanmasını hızlandırır. İleriye ve geriye doğru ritmik sayma çalışmaları, dört işlemin öğretiminde kolaylık sağlayacaktır. Bu nedenle ritmik sayma becerisi kazandırılırken baştan sıra ile sayma çalışmaları yapılmalı, öğrenci belli bir düzeye geldikten sonra verilen bir sayıdan başlayıp saymaya yer verilmelidir.

Küme, doğal sayılar arasındaki ilişkilerin kavratılmasında bir araç olarak kullanılmalıdır. Küme kavramı, yakın çevredeki araç gereç ve şekiller bir araya getirilerek oluşturulmaya çalışılmalıdır. Kümelerdeki eleman sayısı kavramı, varlıkları bire bir eşleme yoluyla kazandırılmalıdır.

Kesir kavramı kazandırılırken somut nesnelere dayanarak yararlanılmalıdır. Somut nesnelere bütün, yarım ve çeyrek kavramı kazandırılmalıdır.

Toplama işlemi yan yana ve alt alta yaptırılmalıdır. Toplama işlemini yapmayı gerektiren farklı tipte problemler çözdürülmelidir. Toplama işlemi yaptırılırken sayılardan küçüğünü, büyük sayı üzerine saydırma alışkanlığı verilmelidir. İki sayının toplamında toplananların yer değiştirmesinin, toplamı değiştirmeyeceği örneklerle gösterilmelidir.

Çıkarma işlemi yan yana ve alt alta yaptırılmalıdır. Çıkarma işlemi yaptırılırken “Geriye kaç kaldı?” şeklinde problemler çözdürülmeli; sonra “Ne kadar fazla?”, “Aradaki fark nedir?” gibi problem tipleri ele alınmalıdır.

Çarpma işlemi yaptırılırken çarpmada değişme özelliği üzerinde durulmalıdır. Bir sayının sıfırla çarpılmasının sıfır, birle çarpılmasının çarpılan sayıya eşit olduğu kavratılmaya çalışılmalıdır. Ayrıca çarpım tablosunun mekanik olarak ezberlenmesi yerine kalıcı bir şekilde kavranmasına önem verilmelidir. Öğrencilerin seviyeleri göz önünde bulundurularak çarpma işlemi gerektiren problemler de yaptırılmalıdır.

Bölme işlemi yaptırılırken çarpma ile arasındaki ilişki sezdirilmeye çalışılmalıdır. Bölmenin, çarpmanın tersi bir işlem olduğu kavratılmalıdır. Öğrencilerin seviyeleri göz önünde bulundurularak bölme işlemi gerektiren problemler de yaptırılmalıdır.

İşlemlerde ilk beceriler kazandırılırken temel toplama işlemleri gereği gibi kavratılmadan çıkarmaya, temel çarpma işlemleri kavratılmadan bölmeye geçilmemelidir. Dört işlemi kullanarak problem çözme becerilerini geliştirirken problemlerin günlük yaşantıdan olmasına ve problemin çözümü için kullanılacak işlemlerin daha önceden kavratılmış olmasına dikkat edilmelidir. Öğrencilerin kendi kendilerine problem çözmelerine fırsat tanınmalı, gerekli olmadıkça öğrencilere müdahale edilmemelidir. Ancak öğrenciler herhangi bir zorlukla karşılaştıklarında yardımcı olunmalıdır. Problemlerin öğrenci seviyesine uygun olmasına ve basitten karmaşığa doğru bir aşama göstermesine dikkat edilmelidir.

Ölçüler çalışılırken öğrencilere günlük yaşamdan örneklerle uygulama yapma fırsatı tanınmalıdır. Öğrencilerin günlük hayatta karşılaştıkları ölçü birimleri düşünülerek programda standart olmayan ölçü birimlerinin yanında, standart ölçü birimlerine de yer verilmiştir.

Geometrik şekillerin kavratılması, öğrencilerde eleştirel düşünme ve problem çözme becerisini geliştirir. Öğrencilerin geometrik cisimlerin köşelerini, ayrıtlarını ve yüzeylerini keşfederek tanımlarına olanak sağlanmalıdır. Öğrencilerin geometrik şekilleri incelemelerine fırsat verildikten sonra çevreden örnekler göstermeleri istenebilir. Daha sonra geometrik şekillerin çevre hesaplamaları çalışmalarına geçilebilir.

GENEL AMAÇLAR

1. Matematiğin yaşamımızdaki önemini kavrar.
2. Sayıları kavrar.
3. Ritmik sayabilme becerisi kazanır.
4. Zaman, yer ve sayılar arasındaki ilişkiyi kavrar.
5. Geometrik şekiller arasındaki ilişkiyi kavrar.
6. Dört işlem yapma becerisi kazanır.
7. Problem çözme becerisi kazanır.
8. Ölçü birimlerini kavrar.
9. Matematik dersinde edinilen bilgi ve becerileri günlük yaşamda kullanır.

ÖZEL AMAÇLAR

1. Varlık grupları arasından “çok” olan varlık grubunu ayırt eder.
2. Varlık grupları arasından “az” olan varlık grubunu ayırt eder.
3. Varlık gruplarını çokluklarına göre sıralar.
4. Varlıklar arasından “büyük” olan varlığı ayırt eder.
5. Varlıklar arasından “küçük” olan varlığı ayırt eder.
6. Varlık gruplarını büyüklüklerine göre sıralar.
7. Varlıklar arasından “uzun” olan varlığı ayırt eder.
8. Varlıklar arasından “kısa” olan varlığı ayırt eder.
9. Varlıkları uzunluklarına göre sıralar.
10. Varlıklar arasından “kalın” olan varlığı ayırt eder.
11. Varlıklar arasından “ince” olan varlığı ayırt eder.
12. Varlıkları kalınlıklarına göre sıralar.
13. Varlıklar arasındaki benzer yönleri ayırt eder.
14. Varlıklar arasındaki farklı yönleri ayırt eder.
15. Varlıkları, bir varlığın “boş” olma durumuna göre ayırt eder.
16. Varlıkları, bir varlığın “dolu” olma durumuna göre ayırt eder.
17. Varlıkları, bir varlığın “içinde” olma durumuna göre ayırt eder.
18. Varlıkları, bir varlığın “dışında” olma durumuna göre ayırt eder.
19. Varlıkları, bir varlığın “üzerinde” olma durumuna göre ayırt eder.

20. Varlıkları, bir varlığın “altında” olma durumuna göre ayırt eder.
21. Varlıkları “uzakta” olma durumuna göre ayırt eder.
22. Varlıkları “yakında” olma durumuna göre ayırt eder.
23. Varlıkları “önde” olma durumuna göre ayırt eder.
24. Varlıkları “arkada” olma durumuna göre ayırt eder.
25. Varlıkları, bir varlığın “sağında” olma durumuna göre ayırt eder.
26. Varlıkları, bir varlığın “solunda” olma durumuna göre ayırt eder.
27. Varlıkları “arada” olma durumuna göre ayırt eder.
28. Varlıkları “yüksekte” olma durumuna göre ayırt eder.
29. Varlıkları “alçakta” olma durumuna göre ayırt eder.
30. Varlıklar arasından “ağır” olan varlığı ayırt eder.
31. Varlıklar arasından “hafif” olan varlığı ayırt eder.
32. Varlıkları ağırlıklarına göre sıralar.
33. Birer ritmik sayar.
34. Onar ritmik sayar.
35. Beşer ritmik sayar.
36. İkişer ritmik sayar.
37. Üçer ritmik sayar.
38. Dörder ritmik sayar.
39. Kümeyi kavrar.
40. Rakamları kavrar.
41. “0” doğal sayısını kavrar.
42. Bir basamaklı doğal sayıları kavrar.
43. İki basamaklı doğal sayıları kavrar.
44. Üç basamaklı doğal sayıları kavrar.
45. Dört basamaklı doğal sayıları kavrar.
46. Doğal sayılar arasındaki ilişkileri kavrar.
47. Tek ve çift doğal sayıları kavrar.
48. Sıra bildiren sayıları kavrar.
49. Romen rakamlarını tanır.
50. Tam sayıları kavrar.
51. Varlıkları; bütün, yarım ve çeyrek olma durumuna göre kavrar.
52. $1/2$, $2/2$, $1/4$, $2/4$, $3/4$, $4/4$ kesirlerini kavrar.

53. Paydası 10 ve 100 olan kesirleri kavrar.
54. Toplama işlemi ile ilgili terimleri kavrar.
55. Doğal sayılarla eldesiz toplama işlemi yapar.
56. Doğal sayılarla eldeli toplama işlemi yapar.
57. Toplama işlemi gerektiren problemleri kurma ve çözme becerisi geliştirir.
58. Çıkarma işlemi ile ilgili terimleri kavrar.
59. Doğal sayılarla onluk bozmayı gerektirmeyen çıkarma işlemi yapar.
60. Doğal sayılarla onluk, yüzlük bozmayı gerektiren çıkarma işlemi yapar.
61. Çıkarma işlemi içeren problemleri kurma ve çözme becerisi geliştirir.
62. Çarpma işlemi ile ilgili terimleri kavrar.
63. Doğal sayılarla eldesiz çarpma işlemi yapar.
64. Doğal sayılarla eldeli çarpma işlemi yapar.
65. Doğal sayılarla kısa yoldan çarpma işlemi yapar.
66. Çarpma işlemi içeren problemleri kurma ve çözme becerisi geliştirir.
67. Bölme işlemi ile ilgili terimleri kavrar.
68. Doğal sayılarla kalansız bölme işlemi yapar.
69. Doğal sayılarla kalanlı bölme işlemi yapar.
70. Bölme işlemi içeren problemleri kurma ve çözme becerisi geliştirir.
71. Dört işlemi içeren problemleri kurma ve çözme becerisi geliştirir.
72. Standart olmayan uzunluk ölçüleriyle ölçme yapar.
73. Metreyi bilir.
74. Metreyle ölçme yapar.
75. Cetvelle ölçme yapar.
76. Çizgi çizme çalışması yapar.
77. Kilogram ve gramı günlük yaşantısında kullanır.
78. Litreyi ve yarım litreyi tanır.
79. Yıl, ay, hafta ve günü kavrar.
80. Saati kavrar.
81. Zaman ölçülerinden dakikayı bilir.
82. Zaman ölçülerinden saniyeyi bilir.
83. Parayı tanır.
84. Doğru, doğru parçası ve ışını tanır.
85. Doğruların birbirlerine göre durumlarını bilir.

86. Aç ve aı çeşitlerini kavrar.
87. Kareyi tanır.
88. Karenin çevresini hesaplar.
89. Dikdörtgeni tanır.
90. Dikdörtgenin çevresini hesaplar.
91. Üçgeni tanır.
92. Üçgenin çevresini hesaplar.
93. Daireyi tanır.
94. Küpü tanır.
95. Prizmayı tanır.
96. Silindiri tanır.
97. Küreyi tanır.
98. Koniye tanır.
99. Grafiği kavrar.
100. Olasılığı kavrar.

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR

I. VARLIKLAR ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Amaç 1: Varlık grupları arasından “çok” olan varlık grubunu ayırt eder.

Davranışlar

1. Farklı miktardaki iki varlık grubu arasından “çok” olan varlık grubunu gösterir.
2. Farklı miktardaki iki varlık grubunu ifade eden resim kartlarından “çok” olan varlık grubunu ifade eden resim kartını gösterir.
3. Farklı miktardaki iki varlık grubu arasından “çok” olan gösterildiğinde gösterilen varlık grubunun “çok” olduğunu söyler.
4. Farklı miktardaki iki varlık grubunu ifade eden resim kartlarından “çok” olanı ifade eden resim kartı gösterildiğinde “çok” olduğunu söyler.

Amaç 2: Varlık grupları arasından “az” olan varlık grubunu ayırt eder.

Davranışlar

1. Farklı miktardaki iki varlık grubu arasından “az” olan varlık grubunu gösterir.
2. Farklı miktardaki iki varlık grubunu ifade eden resim kartlarından “az” olan varlık grubunu ifade eden resim kartını gösterir.
3. Farklı miktardaki iki varlık grubu arasından “az” olan gösterildiğinde gösterilen varlık grubunun “az” olduğunu söyler.
4. Farklı miktardaki iki varlık grubunu ifade eden resim kartlarından “az” olanı ifade eden resim kartı gösterildiğinde “az” olduğunu söyler.

Amaç 3: Varlık gruplarını çokluklarına göre sıralar.

Davranışlar

1. Farklı miktardaki üç varlık grubunu azdan çoğa doğru sıraya koyar.
2. Farklı miktardaki üçten fazla varlık grubunu azdan çoğa doğru sıraya koyar.
3. Farklı miktardaki üç varlık grubunu çoktan aza doğru sıraya koyar.
4. Farklı miktardaki üçten fazla varlık grubunu çoktan aza doğru sıraya koyar.

Amaç 4: Varlıklar arasında “büyük” olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. Farklı büyüklükteki iki varlık arasında “büyük” olan varlığı gösterir.
2. Farklı büyüklükteki iki varlığı ifade eden resim kartlarından “büyük” olan varlığı ifade eden resim kartını gösterir.
3. Farklı büyüklükteki iki varlık arasında “büyük” olan gösterildiğinde gösterilen varlığın “büyük” olduğunu söyler.
4. Farklı büyüklükteki iki varlık resmini ifade eden resim kartlarından “büyük” olanı ifade eden resim kartı gösterildiğinde “büyük” olduğunu söyler.

Amaç 5: Varlıklar arasında “küçük” olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. Farklı büyüklükteki iki varlık arasında “küçük” olan varlığı gösterir.
2. Farklı büyüklükteki iki varlığı ifade eden resim kartlarından “küçük” olan varlığı ifade eden resim kartı gösterildiğinde “küçük” olanı gösterir.
3. Farklı büyüklükteki iki varlık arasında “küçük” olan gösterildiğinde gösterilen varlığın “küçük” olduğunu söyler.
4. Farklı büyüklükteki iki varlık resmini ifade eden resim kartlarından “küçük” olanı ifade eden resim kartı gösterildiğinde “küçük” olduğunu söyler.

Amaç 6: Varlık gruplarını büyüklüklerine göre sıralar.

Davranışlar

1. Farklı miktardaki üç varlık grubunu büyükten küçüğe doğru sıraya koyar.
2. Farklı miktardaki üçten fazla varlık grubunu büyükten küçüğe doğru sıraya koyar.
3. Farklı miktardaki üç varlık grubunu küçükten büyüğe doğru sıraya koyar.
4. Farklı miktardaki üçten fazla varlık grubunu küçükten büyüğe doğru sıraya koyar.

Amaç 7: Varlıklar arasında “uzun” olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. Farklı uzunluktaki iki varlık arasında “uzun” olan varlığı gösterir.
2. Farklı uzunluktaki iki varlığı ifade eden resim kartlarından “uzun” olan varlığı ifade eden resim kartını gösterir.

3. Farklı uzunluktaki iki varlıktan “uzun” olan gösterildiğinde gösterilen varlığın “uzun” olduğunu söyler.
4. Farklı uzunluktaki iki varlığı ifade eden resim kartlarından “uzun” olanı ifade eden resim kartı gösterildiğinde “uzun” olduğunu söyler.

Amaç 8: Varlıklar arasından “kısa” olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. Farklı uzunluktaki iki varlık arasından “kısa” olan varlığı gösterir.
2. Farklı uzunluktaki iki varlığı ifade eden resim kartlarından “kısa” olan varlığı ifade eden resim kartını gösterir.
3. Farklı uzunluktaki iki varlıktan “kısa” olan gösterildiğinde gösterilen varlığın “kısa” olduğunu söyler.
4. Farklı uzunluktaki iki varlığı ifade eden resim kartlarından “kısa” olanı ifade eden resim kartı gösterildiğinde “kısa” olduğunu söyler.

Amaç 9: Varlıkları uzunluklarına göre sıralar.

Davranışlar

1. Farklı uzunluktaki üç varlığı uzundan kısaya doğru sıraya koyar.
2. Farklı uzunluktaki üç varlığın gösterildiği resim kartlarını uzundan kısaya doğru sıraya koyar.
3. Farklı uzunluktaki üç varlığı kısıdan uzuna doğru sıraya koyar.
4. Farklı uzunluktaki üç varlığın gösterildiği resim kartlarını kısıdan uzuna doğru sıraya koyar.

Amaç 10: Varlıklar arasından “kalın” olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. Farklı kalınlıktaki iki varlık arasından “kalın” olan varlığı gösterir.
2. Farklı kalınlıktaki iki varlığı ifade eden resim kartlarından “kalın” olan varlığı ifade eden resim kartını gösterir.
3. Farklı kalınlıktaki iki varlık arasından “kalın” olan gösterildiğinde gösterilen varlığın “kalın” olduğunu söyler.
4. Farklı kalınlıktaki iki varlığı ifade eden resim kartlarından “kalın” olanı ifade eden resim kartı gösterildiğinde “kalın” olduğunu söyler.

Amaç 11: Varlıklar arasından “ince” olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. Farklı kalınlıktaki iki varlık arasından “ince” olan varlığı gösterir.
2. Farklı kalınlıktaki iki varlığı ifade eden resim kartlarından “ince” olan varlığı ifade eden resim kartını gösterir.
3. Farklı kalınlıktaki iki varlık arasından “ince” olan gösterildiğinde gösterilen varlığın “ince” olduğunu söyler.
4. Farklı kalınlıktaki iki varlığı ifade eden resim kartlarından “ince” olanı ifade eden resim kartı gösterildiğinde “ince” olduğunu söyler.

Amaç 12: Varlıkları kalınlıklarına göre sıralar.

Davranışlar

1. Farklı kalınlıktaki üç varlığı kalından inceye doğru sıraya koyar.
2. Farklı kalınlıktaki üçten fazla varlığı kalından inceye doğru sıraya koyar.
3. Farklı kalınlıktaki üç varlığı inceden kalına doğru sıraya koyar.
4. Farklı kalınlıktaki üçten fazla varlığı inceden kalına doğru sıraya koyar.

Amaç 13: Varlıklar arasındaki benzer yönleri ayırt eder.

Davranışlar

1. Aralarında bir benzer yön bulunan iki varlığın benzer yönünü gösterir.
2. Aralarında bir benzer yön bulunan iki farklı resimdeki varlıkların, benzer yönünü gösterir.
3. Aralarında bir benzer yön bulunan iki varlığın benzer yönünü söyler.
4. Aralarında bir benzer yön bulunan iki farklı resimdeki varlıkların, benzer yönünü söyler.
5. Aralarında birden fazla benzer yön bulunan iki varlığın benzer yönlerini gösterir.
6. Aralarında birden fazla benzer yön bulunan iki farklı resimdeki varlıkların, benzer yönlerini gösterir.
7. Aralarında birden fazla benzer yön bulunan iki varlığın benzer yönlerini söyler.
8. Aralarında birden fazla benzer yön bulunan iki farklı resimdeki varlıkların, benzer yönlerini söyler.

Amaç 14: Varlıklar arasındaki farklı yönleri ayırt eder.

Davranışlar

1. Aralarında bir farklı yön bulunan iki varlığın farklı yönünü gösterir.
2. Aralarında bir farklı yön bulunan iki farklı resimdeki varlıkların, farklı yönünü gösterir.
3. Aralarında bir farklı yön bulunan iki varlığın farklı yönünü söyler.
4. Aralarında bir farklı yön bulunan iki farklı resimdeki varlıkların, farklı yönünü söyler.
5. Aralarında birden fazla farklı yön bulunan iki varlığın farklı yönlerini gösterir.
6. Aralarında birden fazla farklı yön bulunan iki farklı resimdeki varlıkların, farklı yönlerini gösterir.
7. Aralarında birden fazla farklı yön bulunan iki varlığın farklı yönlerini söyler.
8. Aralarında birden fazla farklı yön bulunan iki farklı resimdeki varlıkların, farklı yönlerini söyler.

Amaç 15: Varlıkları bir varlığın “boş” olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Varlıklar arasından “boş” olan varlığı gösterir.
2. Resim kartında “boş” olan varlığı gösterir.
3. “Boş” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın “boş” olduğunu söyler.
4. Resim kartında “boş” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın “boş” olduğunu söyler.

Amaç 16: Varlıkları bir varlığın “dolu” olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Varlıklar arasından “dolu” olan varlığı gösterir.
2. Resim kartında “dolu” olan varlığı gösterir.
3. “Dolu” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın “dolu” olduğunu söyler.
4. Resim kartında “dolu” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın “dolu” olduğunu söyler.

Amaç 17: Varlıkları bir varlığın “içinde” olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Bir varlığın “içinde” olan varlığı gösterir.
2. Resim kartında bir varlığın “içinde” olan varlığı gösterir.
3. Bir varlığın “içinde” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın “içinde” olduğunu söyler.
4. Resim kartında, bir varlığın “içinde” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın “içinde” olduğunu söyler.
5. Söylendiğinde bir varlığı diğer varlığın içine koyar.

Amaç 18: Varlıkları bir varlığın “dışında” olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Bir varlığın “dışında” olan varlığı gösterir.
2. Resim kartında bir varlığın “dışında” olan varlığı gösterir.
3. Bir varlığın “dışında” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın, o varlığın “dışında” olduğunu söyler.
4. Resim kartında bir varlığın “dışında” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın, o varlığın “dışında” olduğunu söyler.
5. Söylendiğinde bir varlığı diğer varlığın dışına koyar.

Amaç 19: Varlıkları bir varlığın “üzerinde” olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Bir varlığın “üzerinde” olan varlığı gösterir.
2. Resim kartında bir varlığın “üzerinde” olan varlığı gösterir.
3. Bir varlığın “üzerinde” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın, o varlığın “üzerinde” olduğunu söyler.
4. Resim kartında bir varlığın “üzerinde” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın, o varlığın “üzerinde” olduğunu söyler.
5. Söylendiğinde bir varlığı diğer varlığın üzerine koyar.

Amaç 20: Varlıkları bir varlığın “altında” olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Bir varlığın “altında” olan varlığı gösterir.
2. Resim kartında bir varlığın “altında” olan varlığı gösterir.

3. Bir varlığın “altında” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın, o varlığın “altında” olduğunu söyler.
4. Resim kartında bir varlığın “altında” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın, o varlığın “altında” olduğunu söyler.
5. Söylenildiğinde bir varlığı diğer varlığın altına koyar.

Amaç 21: Varlıkları “uzakta” olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Belirtilen bir varlığa göre, iki varlıktan “uzakta” olan varlığı gösterir.
2. Resim kartında belirtilen bir varlığa göre iki varlıktan “uzakta” olan varlığı gösterir.
3. Belirtilen bir varlığa göre, iki varlıktan “uzakta” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın, o varlığa göre “uzakta” olduğunu söyler.
4. Resim kartında belirtilen bir varlığa göre, iki varlıktan “uzakta” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın, o varlığa göre “uzakta” olduğunu söyler.

Amaç 22: Varlıkları “yakında” olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Belirtilen bir varlığa göre, iki varlıktan “yakında” olan varlığı gösterir.
2. Resim kartında belirtilen bir varlığa göre iki varlıktan “yakında” olan varlığı gösterir.
3. Belirtilen bir varlığa göre, iki varlıktan “yakında” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın, o varlığa göre “yakında” olduğunu söyler.
4. Resim kartında belirtilen bir varlığa göre, iki varlıktan “yakında” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın, o varlığa göre “yakında” olduğunu söyler.

Amaç 23: Varlıkları “önde” olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Belirtilen noktadan bakıldığında iki varlık arasında “önde” olan varlığı gösterir.
2. Belirtilen noktadan bakıldığında iki varlık arasında “önde” olan varlığı ifade eden resim kartından “önde” olan varlığı gösterir.
3. Belirtilen noktadan bakıldığında iki varlık arasında “önde” olan varlık gösterildiğinde “önde” olduğunu söyler.
4. Belirtilen noktadan bakıldığında iki varlığı ifade eden resim kartından “önde” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın, o varlığa göre “önde” olduğunu söyler.
5. Söylenildiğinde bir varlığı diğer varlığın “önüne” koyar.

Amaç 24: Varlıkları “arkada” olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Belirtilen noktadan bakıldığında iki varlık arasından “arkada” olan varlığı gösterir.
2. Belirtilen noktadan bakıldığında iki varlık arasından “arkada” olan varlığı ifade eden resim kartından gösterilen varlığın, o varlığa göre “arkada” olan varlığı gösterir.
3. Belirtilen noktadan bakıldığında iki varlık arasından “arkada” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın, o varlığa göre “arkada” olduğunu söyler.
4. Belirtilen noktadan bakıldığında iki varlık bulunan resim kartında “arkada” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın, o varlığa göre “arkada” olduğunu söyler.
5. Söylendiğinde bir varlığı diğer varlığın “arkasına” koyar.

Amaç 25: Varlıkları bir varlığın “sağında” olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Üç varlık arasından, ortadaki varlığa göre “sağda” olan varlığı gösterir.
2. Üç varlık bulunan resim kartından, ortadaki varlığa göre “sağda” olan varlığı gösterir.
3. Üç varlık arasından ortadaki varlığa göre “sağda” olan varlık gösterildiğinde “sağda” olduğunu söyler.
4. Üç varlık bulunan resim kartından ortadaki varlığa göre “sağda” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın “sağda” olduğunu söyler.
5. Söylendiğinde bir varlığı diğer varlığın sağına koyar.

Amaç 26: Varlıkları bir varlığın “solunda” olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Üç varlık arasından, ortadaki varlığa göre “solda” olan varlığı gösterir.
2. Üç varlık bulunan resim kartından, ortadaki varlığa göre “solda” olan varlığı gösterir.
3. Üç varlık arasından ortadaki varlığa göre “solda” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın “solda” olduğunu söyler.
4. Üç varlık bulunan resim kartından, ortadaki varlığa göre “solda” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın, o varlığa göre “solda” olduğunu söyler.
5. Söylendiğinde bir varlığı diğer varlığın soluna koyar.

Amaç 27: Varlıkları “arada” olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Üç varlıktan “arada” olan varlığı gösterir.
2. Üç varlık bulunan resim kartından, “arada” olan varlığı gösterir.
3. Üç varlıktan “arada” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın, o varlığa göre “arada” olduğunu söyler.
4. Üç varlık bulunan resim kartından, “arada” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın, o varlığa göre “arada” olduğunu söyler.
5. Söylenildiğinde bir varlığı iki varlığın “arasına” koyar.

Amaç 28: Varlıkları “yüksekte” olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. İki varlık arasından “yüksekte” olan varlığı gösterir.
2. İki varlık bulunan resim kartından “yüksekte” olan varlığı gösterir.
3. İki varlık arasından “yüksekte” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın “yüksekte” olduğunu söyler.
4. Üç varlık bulunan resim kartından, “en yüksekte” olan varlık gösterildiğinde “en yüksekte” olduğunu söyler.

Amaç 29: Varlıkları “alçakta” olma durumuna göre ayırt eder.

Davranışlar

1. İki varlık arasından “alçakta” olan varlığı gösterir.
2. İki varlık bulunan resim kartından “alçakta” olan varlığı gösterir.
3. İki varlık arasından “alçakta” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın “alçakta” olduğunu söyler.
4. Üç varlık bulunan resim kartından, “en alçakta” olan varlık gösterildiğinde gösterilen varlığın “en alçakta” olduğunu söyler.

Amaç 30: Varlıklar arasından “ağır” olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. Ağırlıkları farklı iki varlığı elle tartarak “ağır” olan varlığı gösterir.
2. Ağırlıkları farklı iki varlığı elle tartarak “ağır” olan varlığın “ağır” olduğunu söyler.

Amaç 31: Varlıklar arasından “hafif” olan varlığı ayırt eder.

Davranışlar

1. Ağırlıkları farklı iki varlığı elle tartarak “hafif” olan varlığı gösterir.
2. Ağırlıkları farklı iki varlığı elle tartarak “hafif” olan varlığın “hafif” olduğunu söyler.

Amaç 32: Varlıkları ağırlıklarına göre sıralar.

Davranışlar

1. Ağırlıkları farklı üç varlığı elle tartarak en ağırdan en hafife doğru sıraya koyar.
2. Ağırlıkları farklı üç varlığı elle tartarak en hafiften en ağıra doğru sıraya koyar.

II. RİTMİK SAYMALAR

Amaç 33: Birer ritmik sayar.

Davranışlar

1. 1’den başlayarak 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100...’e kadar birer ritmik sayar.
2. Verilen herhangi bir sayıdan başlayarak 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100...’e kadar birer ritmik sayar.
3. 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100...’den başlayarak geriye doğru birer ritmik sayar.
4. 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100...’den başlayarak geriye doğru istenilen sayıya kadar birer ritmik sayar.
5. Verilen herhangi bir sayıdan başlayarak ileriye doğru istenilen sayıya kadar birer ritmik sayar.
6. Verilen herhangi bir sayıdan başlayarak geriye doğru istenilen sayıya kadar birer ritmik sayar.
7. Birer ritmik saymaya dayalı bir dizide verilmeyen sayıyı bulur.

Amaç 34: Onar ritmik sayar.

Davranışlar

1. 10’den başlayarak 50, 60, 70, 80, 90,100...’e kadar onar ritmik sayar.
2. 10’un katı olan bir sayıdan başlayarak 50, 60, 70, 80, 90,100...’e kadar onar ritmik sayar.
3. 50, 60, 70, 80, 90, 100...’den başlayarak geriye doğru onar ritmik sayar.
4. 50, 60, 70, 80, 90, 100...’den başlayarak geriye doğru istenilen sayıya kadar onar ritmik sayar.

5. Verilen bir sayıdan başlayarak ileriye doğru istenilen sayıya kadar onar ritmik sayar.
6. Verilen bir sayıdan başlayarak geriye doğru istenilen sayıya kadar onar ritmik sayar.
7. Onar ritmik saymaya dayalı bir dizide verilmeyen sayıyı bulur.

Amaç 35: Beşer ritmik sayar.

Davranışlar

1. 5'ten başlayarak 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100... 'e kadar beşer ritmik sayar.
2. 5'in katı olan bir sayıdan başlayarak 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100... 'e kadar beşer ritmik sayar.
3. 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100... 'den başlayarak geriye doğru beşer ritmik sayar.
4. 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100... 'den başlayarak geriye doğru istenilen sayıya kadar beşer ritmik sayar.
5. Verilen bir sayıdan başlayarak ileriye doğru istenilen sayıya kadar beşer ritmik sayar.
6. Verilen bir sayıdan başlayarak geriye doğru istenilen sayıya kadar beşer ritmik sayar.
7. Beşer ritmik saymaya dayalı bir dizide verilmeyen sayıyı bulur.

Amaç 36: İkişer ritmik sayar.

Davranışlar

1. 2'den başlayarak 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100... 'e kadar ikişer ritmik sayar.
2. 2'nin katı olan bir sayıdan başlayarak 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100... 'e kadar ikişer ritmik sayar.
3. 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100... 'den başlayarak geriye doğru ikişer ritmik sayar.
4. 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100... 'den başlayarak geriye doğru istenilen sayıya kadar ikişer ritmik sayar.
5. Verilen bir sayıdan başlayarak ileriye doğru istenilen sayıya kadar ikişer ritmik sayar.
6. Verilen bir sayıdan başlayarak geriye doğru istenilen sayıya kadar ikişer ritmik sayar.
7. İkişer ritmik saymaya dayalı bir dizide verilmeyen sayıyı bulur.

Amaç 37: Üçer ritmik sayar.

Davranışlar

1. 3'ten başlayarak 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100... içinde üçer ritmik sayar.
2. 3'ün katı olan bir sayıdan başlayarak 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100 içinde üçer ritmik sayar.
3. 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100... içinde 3'ün katı olan bir sayıdan başlayarak geriye doğru üçer ritmik sayar.
4. 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100... içinde 3'ün katı olan bir sayıdan başlayarak geriye doğru istenilen sayıya kadar üçer ritmik sayar.
5. Verilen bir sayıdan başlayarak ileriye doğru istenilen sayıya kadar üçer ritmik sayar.
6. Verilen bir sayıdan başlayarak geriye doğru istenilen sayıya kadar üçer ritmik sayar.
7. Üçer ritmik saymaya dayalı bir dizide verilmeyen sayıyı bulur.

Amaç 38: Dörder ritmik sayar.

Davranışlar

1. 4'ten başlayarak 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100... içinde dörder ritmik sayar.
2. 4'ün katı olan bir sayıdan başlayarak 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100... içinde dörder ritmik sayar.
3. 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100... içinde 4'ün katı olan bir sayıdan başlayarak geriye doğru dörder ritmik sayar.
4. 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100... içinde 4'ün katı olan bir sayıdan başlayarak geriye doğru istenilen sayıya kadar dörder ritmik sayar.
5. Verilen bir sayıdan başlayarak ileriye doğru istenilen sayıya kadar dörder ritmik sayar.
6. Verilen bir sayıdan başlayarak geriye doğru istenilen sayıya kadar dörder ritmik sayar.
7. Dörder ritmik saymaya dayalı bir dizide verilmeyen sayıyı bulur.

III. KÜMELER

Amaç 39: Kümeyi kavrar.

Davranışlar

1. Bir kümeyi oluşturan varlıkların adını söyler.
2. Bir kümenin eleman sayısını söyler.
3. Verilen/söylenen varlıklardan bir küme oluşturur.

IV. SAYILAR

Amaç 40: Rakamları kavrar.

Davranışlar

1. 1'den 9'a kadar olan sayıları ezbere sayar.
2. Nesnelere sayar.
3. Gösterilen rakamı okur.
4. İstenilen rakamı yazar.
5. 1'den 9'a kadar olan rakamların bir basamaklı olduğunu söyler.
6. İstenilen rakamı yazı ile yazar.

Amaç 41: "0" doğal sayısını kavrar.

Davranışlar

1. Sıfır doğal sayısını okur.
2. Sıfır doğal sayısını yazar.

Amaç 42: Bir basamaklı doğal sayıları kavrar.

Davranışlar

1. Söylenen bir basamaklı doğal sayıyı gösterir.
2. Gösterilen bir basamaklı doğal sayının kaç olduğunu söyler.
3. Söylenen bir basamaklı doğal sayıyı rakamla yazar.
4. Söylenen bir basamaklı doğal sayıyı yazıyla yazar.

Amaç 43: İki basamaklı doğal sayıları kavrar.

Davranışlar

1. Söylenen iki basamaklı doğal sayıyı gösterir.
2. Gösterilen iki basamaklı doğal sayının kaç olduğunu söyler.
3. Verilen iki basamaklı bir doğal sayıdaki onluk ve birlikleri gösterir.
4. Verilen iki basamaklı bir doğal sayıyı onluk ve birliklerine ayırır.
5. Verilen iki basamaklı bir doğal sayının belirtilen basamaklarındaki rakamların sayı değerini söyler.
6. Verilen iki basamaklı bir doğal sayının belirtilen basamaklarındaki rakamların basamak değerini söyler.
7. Söylenen iki basamaklı doğal sayıyı rakamla yazar.

8. Söylenen iki basamaklı doğal sayıyı yazıyla yazar.
9. Verilen iki basamaklı doğal sayıdan önce ve sonra gelen sayıyı söyler.

Amaç 44: Üç basamaklı doğal sayıları kavrar.

Davranışlar

1. Söylenen üç basamaklı doğal sayıyı gösterir.
2. Gösterilen üç basamaklı doğal sayının kaç olduğunu söyler.
3. Verilen üç basamaklı doğal sayıdaki yüzlük, onluk ve birlikleri gösterir.
4. Verilen üç basamaklı doğal sayıyı yüzlük, onluk ve birliklerine ayırır.
5. Verilen üç basamaklı doğal sayının belirtilen basamaklarındaki rakamların sayı değerini söyler.
6. Verilen üç basamaklı doğal sayının belirtilen basamaklarındaki rakamların basamak değerini söyler.
7. Söylenen üç basamaklı doğal sayıyı rakamla yazar.
8. Söylenen üç basamaklı doğal sayıyı yazıyla yazar.
9. Verilen üç basamaklı doğal sayıdan önce ve sonra gelen sayıyı söyler.

Amaç 45: Dört basamaklı doğal sayıları kavrar.

Davranışlar

1. Söylenen dört basamaklı doğal sayıyı gösterir.
2. Gösterilen dört basamaklı doğal sayının kaç olduğunu söyler.
3. Verilen dört basamaklı doğal sayıdaki birlik, onluk, yüzlük, binlikleri gösterir.
4. Verilen dört basamaklı doğal sayıyı birlik, onluk, yüzlük, binliklerine ayırır.
5. Verilen dört basamaklı doğal sayının belirtilen basamaklarındaki rakamların sayı değerini söyler.
6. Verilen dört basamaklı doğal sayının belirtilen basamaklarındaki rakamların basamak değerini söyler.
7. Söylenen dört basamaklı doğal sayıyı rakamla yazar.
8. Söylenen dört basamaklı doğal sayıyı yazıyla yazar.
9. Verilen dört basamaklı bir doğal sayıdan önce ve sonra gelen sayıyı söyler.

Amaç 46: Doğal sayılar arasındaki ilişkileri kavrar.

Davranışlar

1. İki doğal sayıdan büyük olanı gösterir.
2. İki doğal sayıdan büyük olanı söyler.
3. İki doğal sayıdan küçük olanı gösterir.
4. İki doğal sayıdan küçük olanı söyler.
5. İki'den fazla doğal sayıları küçükten büyüğe doğru sıraya koyar.
6. İki'den fazla doğal sayıları büyükten küçüğe doğru sıraya koyar.

Amaç 47: Tek ve çift doğal sayıları kavrar.

Davranışlar

1. Tek doğal sayıları kavrar.
2. Çift doğal sayıları kavrar.
3. Gösterilen sayının çift /tek sayı olduğunu söyler.

Amaç 48: Sıra bildiren sayıları kavrar.

Davranışlar

1. Sıra bildiren bir sayıyı okur.
2. Yazı ile verilmiş sıra bildiren sayıları simge ile yazar.

Amaç 49: Romen rakamlarını tanır.

Davranışlar

1. Gösterilen Romen rakamlarını okur.
2. Sayma sayılarını Romen rakamlarıyla yazar.
3. Yazılı olarak verilen Romen rakamlarını sayma sayılarıyla yazar.

Amaç 50: Tam sayıları kavrar.

Davranışlar

1. Çevresinden tam sayılara örnek verir.
2. Tam sayıların tanımını yapar.
3. Doğal sayılar ile tam sayılar arasındaki ilişkiyi söyler.

Amaç 51: Varlıkları bütün, yarım ve çeyrek olma durumuna göre kavrar.

Davranışlar

1. İki varlık arasından bütün olan varlığı gösterir.
2. Bir varlığın kendisinin bütün olduğunu söyler.
3. İki varlık arasından yarım olan varlığı gösterir.
4. İki eş parçaya bölünen varlığın her parçasının yarım olduğunu söyler.
5. İki eş yarımından bir bütün elde eder.
6. İki varlık arasından çeyrek olan varlığı gösterir.
7. Dört eş parçaya bölünen bir varlığın her parçasının çeyrek olduğunu söyler.
8. İki eş çeyrekten bir yarım elde eder.

Amaç 52: $1/2$, $2/2$, $1/4$, $2/4$, $3/4$, $4/4$ kesirlerini kavrar.

Davranışlar

1. Bir bütünün taranmış kısımlarını kesir olarak söyler/yazar.
2. Bir bütünün üzerinde istenilen kesir kadarını tarayarak gösterir.
3. Bir bütünün taranmış kısmını gösteren kesri, verilen kesirler arasından işaretler.
4. Bölünmüş bir bütünün belirtilen kesrini gösteren sayıyı yazar.
5. Verilen bir kesri ifade eden şekli/şemayı çizer.
6. Verilen bir kesirde payı, paydayı ve kesir çizgisini gösterir/yazar.

Amaç 53: Paydası 10 ve 100 olan kesirleri kavrar.

Davranışlar

1. Bir bütünün 10 eş parçaya böler.
2. Bir bütünün 100 eş parçaya böler.
3. Bir bütünde taranmış bölümleri ondalık kesir olarak yazar.
4. Verilen ondalık kesirleri virgül kullanarak yazar.
5. Verilen ondalık kesri ifade eden şemayı/şekli çizer.
6. Verilen ondalık kesrin tam ve kesir kısımlarını gösterir/yazar.
7. $0,25/0,50/0,75$ kesirlerini yüzde sembolünü kullanarak söyler/yazar.

V. İŞLEMLER

Amaç 54: Toplama işlemi ile ilgili terimleri kavrar.

Davranışlar

1. İşlemdeki toplananı gösterir/söyler.
2. İşlemdeki toplamı gösterir/söyler.

Amaç 55: Doğal sayılarla eldesiz toplama işlemi yapar.

Davranışlar

1. Tek basamaklı doğal sayılar ile toplama işlemi yapar.
2. Toplama işleminde toplananların yerleri değiştiğinde sonucun değişmediğini söyler.
3. İki basamaklı doğal sayılar ile toplama işlemi yapar.
4. Üç basamaklı doğal sayılar ile toplama işlemi yapar.

Amaç 56: Doğal sayılarla eldeli toplama işlemi yapar.

Davranışlar

1. Tek basamaklı doğal sayılar ile eldeli toplama işlemi yapar.
2. İki basamaklı doğal sayılar ile eldeli toplama işlemi yapar.
3. Üç basamaklı doğal sayılar ile eldeli toplama işlemi yapar.

Amaç 57: Toplama işlemi gerektiren problemleri kurma ve çözme becerisi geliştirir.

Davranışlar

1. Toplama işlemi gerektiren problemleri çözer.
2. Toplama işlemi gerektiren problemleri kurar.

Amaç 58: Çıkarma işlemi ile ilgili terimleri kavrar.

Davranışlar

1. İşlemdeki eksileni gösterir/söyler.
2. İşlemdeki çıkanı gösterir/söyler.
3. İşlemdeki farkı gösterir/söyler.

Amaç 59: Doğal sayılarla onluk bozmayı gerektirmeyen çıkarma işlemi yapar.

Davranışlar

1. Tek basamaklı doğal sayılar ile çıkarma işlemi yapar.
2. İki basamaklı doğal sayılar ile çıkarma işlemi yapar.
3. Üç basamaklı doğal sayılar ile çıkarma işlemi yapar.

Amaç 60. Doğal sayılarla onluk, yüzlük bozmayı gerektiren çıkarma işlemi yapar.

Davranışlar

1. İki basamaklı doğal sayılar ile onluk bozarak çıkarma işlemi yapar.
2. Üç basamaklı doğal sayılar ile onluk/yüzlük bozarak çıkarma işlemi yapar.

Amaç 61: Çıkarma işlemi içeren problemleri kurma ve çözme becerisi geliştirir.

Davranışlar

1. Çıkarma işlemi gerektiren problemleri çözer.
2. Çıkarma işlemi gerektiren problemleri kurar.

Amaç 62: Çarpma işlemi ile ilgili terimleri kavrar.

Davranışlar

1. İşlemdeki çarpanı gösterir/söyler.
2. İşlemdeki çarpımı gösterir/söyler.

Amaç 63: Doğal sayılarla eldesiz çarpma işlemi yapar.

Davranışlar

1. Tek basamaklı doğal sayılar ile eldesiz çarpma işlemi yapar.
2. Çarpma işleminde çarpanların yerleri değiştiğinde sonucun değişmediğini söyler.
3. İki basamaklı doğal sayılar ile eldesiz çarpma işlemi yapar.
4. Üç basamaklı doğal sayılar ile eldesiz çarpma işlemi yapar.

Amaç 64: Doğal sayılarla eldeli çarpma işlemi yapar.

Davranışlar

1. Tek basamaklı doğal sayılar ile eldeli çarpma işlemi yapar.
2. İki basamaklı doğal sayılar ile eldeli çarpma işlemi yapar.
3. Üç basamaklı doğal sayılar ile eldeli çarpma işlemi yapar.

Amaç 65: Doğal sayılarla kısa yoldan çarpma işlemi yapar.

Davranışlar

1. Bir doğal sayıyı 10 (100, 1000, 10000, 100000 ...) ile kısa yoldan çarparak sonucunu yazar/söyler.
2. Verilen çarpma işlemi hesap makinesi ile yapar.

Amaç 66: Çarpma işlemi içeren problemleri kurma ve çözme becerisi geliştirir.

Davranışlar

1. Çarpma işlemi gerektiren problemleri çözer.
2. Çarpma işlemi gerektiren problemleri kurar.
3. Çarpma işlemi gerektiren problemi hesap makinesi ile yapar.

Amaç 67: Bölme işlemi ile ilgili terimleri kavrar.

Davranışlar

1. İşlemdeki bölüneni gösterir/söyler.
2. İşlemdeki böleni gösterir/söyler.
3. İşlemdeki bölümü gösterir/söyler.
4. İşlemdeki kalanı gösterir/söyler.

Amaç 68: Doğal sayılarla kalansız bölme işlemi yapar.

Davranışlar

1. Tek basamaklı doğal sayılar ile kalansız bölme işlemi yapar.
2. İki basamaklı doğal sayılar ile kalansız bölme işlemi yapar.
3. Üç basamaklı doğal sayılar ile kalansız bölme işlemi yapar.
4. Verilen bölme işlemi hesap makinesi ile yapar.

Amaç 69: Doğal sayılarla kalanlı bölme işlemi yapar.

Davranışlar

1. Tek basamaklı doğal sayılar ile kalanlı bölme işlemi yapar.
2. İki basamaklı doğal sayılar ile kalanlı bölme işlemi yapar.
3. Üç basamaklı doğal sayılar ile kalanlı bölme işlemi yapar.
4. Verilen bölme işlemi hesap makinesi ile yapar.

Amaç 70: Bölme işlemi içeren problemleri kurma ve çözme becerisi geliştirir.

Davranışlar

1. Bölme işlemi gerektiren problemleri çözer.
2. Bölme işlemi gerektiren problemleri kurar.
3. Bölme işlemi gerektiren problemi hesap makinesi ile çözer.

Amaç 71: Dört işlemi içeren problemleri kurma ve çözme becerisi geliştirir.

Davranışlar

1. Birden fazla işlem kullanarak 10'a kadar olan doğal sayılarla problem çözer/kurar.
2. Birden fazla işlem kullanarak 100'e kadar olan doğal sayılarla problem çözer/kurar.
3. Birden fazla işlem kullanarak 1000'e kadar olan doğal sayılarla problem çözer/kurar.
4. Birden fazla işlem kullanarak 1000'den fazla doğal sayılarla problem çözer/kurar.
5. Birden fazla işlem içeren problemleri hesap makinesi kullanarak çözer.

VI. ÖLÇÜLER

Amaç 72: Standart olmayan uzunluk ölçüleriyle ölçme yapar.

Davranışlar

1. Belirtilen mesafeyi/nesneyi parmakla ölçer.
2. Belirtilen mesafeyi/nesneyi karışla ölçer.
3. Belirtilen mesafeyi/nesneyi kulaçla ölçer.
4. Belirtilen mesafeyi/nesneyi ayakla ölçer.
5. Belirtilen mesafeyi/nesneyi adımla ölçer.

Amaç 73: Metreyi bilir.

Davranışlar

1. Ölçme araçları arasından uzunluk ölçme aracını gösterir.
2. Nesnelerin uzunluklarının metreyle ölçüldüğünü söyler.
3. Uzunluk ölçüsü biriminin "metre" olduğunu söyler.
4. Metrenin sembolünün "m" olduğunu söyler/yazar.
5. Metrenin as katlarından santimetreyi bilir.
6. Yüz santimetrelilik uzunluğun bir metre olduğunu söyler.
7. Santimetrenin sembolünün "cm" olduğunu söyler/yazar.
8. Metrenin üs katlarından kilometreyi bilir.
9. Kilometrenin sembolünün "km" olduğunu söyler/yazar.

Amaç 74: Metreyle ölçme yapar.

Davranışlar

1. Gösterilen nesneyi metreyle ölçer.
2. Ölçtüğü nesnenin kaç metre olduğunu söyler.
3. Ölçtüğü nesnenin kaç metre olduğunu yazar.
4. Metreyle ilgili problem çözer/kurar.

Amaç 75: Cetvelle ölçme yapar.

Davranışlar

1. Gösterilen nesneyi cetvelle ölçer.
2. Cetvelle ölçtüğü nesnenin kaç santimetre geldiğini söyler.
3. Cetvelle ölçtüğü nesnenin kaç santimetre geldiğini yazar.
4. Santimetreyle ilgili problem çözer/kurar.

Amaç 76: Çizgi çizme çalışması yapar.

Davranışlar

1. Metre birimi belirtilen bir uzunluğu metreyle (kalem/rulet) çizer.
2. Santimetre birimi belirtilen bir uzunluğu cetvelle (kalem/rulet) çizer.

Amaç 77: Kilogram ve gramı günlük yaşantısında kullanır.

Davranışlar

1. Farklı ağırlıklar arasından bir kilogramı gösterir.
2. Farklı ağırlıklar arasından yarım kilogramı gösterir.
3. Farklı ağırlıklar arasından 250 gramı gösterir.
4. Kilogramın kısaltılmış gösteriminin “kg” olduğunu söyler/yazar.
5. Gramın kısaltılmış gösteriminin “gr” olduğunu söyler/yazar.
6. Bin gramın bir kilogram olduğunu söyler.
7. Verilen katı maddeyi kilogram/gram kullanarak ölçer.
8. Kilogram ve gramın kullanıldığı problemleri çözer/kurar.

Amaç 78: Litreyi ve yarım litreyi tanır.

Davranışlar

1. Ölçme araçları arasından litreyi gösterir.
2. Çeşitli şekillerdeki kaplara birer litrelik sıvı konulduğunda miktarın değişmediğini söyler.
3. Bir litrenin 1000 ml olduğunu söyler/yazar.
4. Yarım litrenin 500 ml olduğunu söyler/yazar.
5. İki yarım litrenin 1 litre olduğunu söyler/yazar.
6. Verilen sıvı maddeyi litre kullanarak ölçer.
7. Litrenin kullanıldığı problemleri çözer/kurar.

Amaç 79: Yıl, ay, hafta, günü kavrar.

Davranışlar

1. Yılı; ay, hafta, gün olarak söyler/yazar.
2. Ayı; hafta, gün olarak söyler/yazar.
3. Bir haftanın kaç gün olduğunu söyler/yazar.
4. Bir günün kaç saat olduğunu söyler/yazar.

Amaç 80: Saati kavrar.

Davranışlar

1. Saatin zaman ölçme aracı olduğunu söyler.
2. Tam saat, yarım saat ve çeyrek saate göre ayarlanan saatin kaç olduğunu söyler.
3. Belirtilen bir saat aralığını “geçe ifadesini kullanarak okur.
4. Belirtilen bir saat aralığını “var/kala” ifadesini kullanarak okur.
5. Tam, yarım ve çeyrek saatlerin kullanıldığı problemleri çözer/kurar.

Amaç 81: Zaman ölçülerinden dakikayı bilir.

Davranışlar

1. Bir saatin ” 60 dakika” olduğunu söyler.
2. Yarım saatin “30 dakika” olduğunu söyler.
3. Çeyrek saatin “15 dakika” olduğunu söyler.
4. Dakikanın sembolünün “dk” olduğunu söyler/yazar.

Amaç 82: Zaman ölçülerinden saniyeyi bilir.

Davranışlar

1. Bir dakikanın “60 saniye” olduğunu söyler.
2. Saniyenin sembolünün “sn” olduğunu söyler/yazar.

Amaç 83: Parayı tanır.

Davranışlar

1. Para tanıma kartını kullanarak gösterilen paranın kaç TL/Krş olduğunu söyler.
2. Gösterilen paranın kaç TL olduğunu söyler.
3. Gösterilen paranın kaç kuruş olduğunu söyler.
4. Paralar arasındaki ilişkiyi günlük yaşantısında kullanır.
5. Paralarla ilgili problemleri çözer/kurar.

VII. GEOMETRİ

Amaç 84: Doğru, doğru parçası ve ışını tanır.

Davranışlar

1. Çevresindeki modellerde doğruyu gösterir.
2. Çevresindeki modellerde doğru parçasını gösterir.
3. Çevresindeki modellerde ışını gösterir.
4. Çeşitli doğrular arasından dikey doğruyu gösterir.
5. Çeşitli doğrular arasından yatay doğruyu gösterir.
6. Çeşitli doğrular arasından eğik doğruyu gösterir.

Amaç 85: Doğruların birbirlerine göre durumlarını bilir.

Davranışlar

1. Paralel doğruları çevresinden modellerle gösterir.
2. Paralel doğruların tanımını yapar.
3. Kesişen doğruları çevresinden modellerle gösterir.
4. Kesişen doğruların tanımını yapar.
5. Dik doğruları çevresinden modellerle gösterir.
6. Dik doğruların tanımını yapar.

Amaç 86: Açığı ve açığı çeşitlerini kavrar.

Davranışlar

1. Açığı çevresinden modellerle gösterir.
2. Açığın tanımını yapar.
3. Açığı çeşitlerini çevresinden modellerle gösterir.
4. Açığı çeşitlerinin tanımını yapar.

Amaç 87: Kareyi tanıır.

Davranışlar

1. Karenin dört kenarını gösterir.
2. Karenin dört kenarı olduğunu söyler.
3. Karenin kenar uzunluklarının birbirine eşit olduğunu söyler.
4. Karenin kenarların birbirine dik olduğunu söyler.
5. Geometrik şekiller arasından “kare” olanı gösterir.
6. Gösterilen şeklin “kare” olduğunu söyler.
7. Çevresindeki nesnelerin “kare” olan bölümlerini gösterir.
8. Çevresindeki nesnelerin “kare” olan bölümünü söyler.

Amaç 88: Karenin çevresini hesaplar.

Davranışlar

1. Kenar uzunluğu verilmiş karenin çevresini toplama işlemi yaparak hesaplar/yazar.
2. Kenar uzunluğu verilmiş karenin çevresini çarpma işlemi yaparak hesaplar/yazar.
3. Çevresi verilen karenin bir kenar uzunluğunu hesaplar/yazar.
4. Karenin çevresi ile ilgili problemleri çözer.

Amaç 89: Dikdörtgeni tanıır.

Davranışlar

1. Dikdörtgenin dört kenarını gösterir.
2. Dikdörtgenin dört kenarı olduğunu söyler.
3. Dikdörtgenin karşılıklı kenar uzunluklarının eşit olduğunu söyler.
4. Dikdörtgenin kenarlarının birbirine dik olduğunu söyler.
5. Geometrik şekiller arasından “dikdörtgen” olanı gösterir.
6. Gösterilen şeklin “dikdörtgen” olduğunu söyler.

7. Çevresindeki nesnelerin “dikdörtgen” olan bölümlerini gösterir.
8. Çevresindeki nesnelerin “dikdörtgen” olan bölümünü söyler.

Amaç 90: Dikdörtgenin çevresini hesaplar.

Davranışlar

1. Kenar uzunlukları verilmiş dikdörtgenin çevresini hesaplar/yazar.
2. Dikdörtgenin çevresi ile ilgili problemleri çözer.

Amaç 91: Üçgeni tanıır.

Davranışlar

1. Üçgenin üç kenarını gösterir.
2. Üçgenin üç kenarı olduğunu söyler.
3. Üçgenin üç köşesini gösterir.
4. Üçgenin üç köşesi olduğunu söyler.
5. Geometrik şekiller arasından “üçgen” olan şekli gösterir.
6. Gösterilen şeklin “üçgen” olduğunu söyler.
7. Çevresindeki nesnelerin “üçgen” olan bölümlerini gösterir.
8. Çevresindeki nesnelerin “üçgen” olan bölümlerini söyler.

Amaç 92: Üçgenin çevresini hesaplar.

Davranışlar

1. Kenar uzunlukları verilmiş üçgenin çevresini hesaplar/yazar.
2. Üçgenin çevresi ile ilgili problemleri çözer.

Amaç 93: Daireyi tanıır.

Davranışlar

1. Geometrik şekiller arasından “daire” olan şekli gösterir.
2. Gösterilen şeklin “daire” olduğunu söyler.
3. Çevresindeki modellerden daireyi gösterir.
4. Yatay ve düşey eksenleri çizilmiş olan dairenin merkezini gösterir.

Amaç 94: Küpü tanır.**Davranışlar**

1. Geometrik şekiller arasından “küp”ü gösterir.
2. Geometrik şekiller arasından “küp” olanı söyler.
3. Çevresindeki modellerden küpü gösterir.
4. Çevresinden modellerden küp olanı söyler.

Amaç 95: Prizmayı tanır.**Davranışlar**

1. Geometrik şekiller arasından “prizma”yı gösterir.
2. Çevresindeki nesnelerin “prizma” olan bölümlerini gösterir.
3. Çevresindeki modellerden prizmayı gösterir.
4. Çevresinden modellerden prizma olanı söyler.

Amaç 96: Silindiri tanır.**Davranışlar**

1. Geometrik şekiller arasından “silindir”i gösterir.
2. Çevresindeki nesnelerin “silindir” olan bölümlerini gösterir.
3. Geometrik şekil veya çevresindeki nesnelerin “silindir” olan bölümü gösterildiğinde “silindir” olduğunu söyler.

Amaç 97: Küreyi tanır.**Davranışlar**

1. Geometrik şekiller arasından “küre”yi gösterir.
2. Çevresindeki nesnelerin “küre” olan bölümlerini gösterir.
3. Geometrik şekil veya çevresindeki nesnelerin “küre” olan bölümü gösterildiğinde “küre” olduğunu söyler.

Amaç 98: Koniye tanır.**Davranışlar**

1. Geometrik şekiller arasından “koni”yi gösterir.
2. Çevresindeki nesnelerin “koni” olan bölümlerini gösterir.
3. Geometrik şekil veya çevresindeki nesnelerin “koni” olan bölümü gösterildiğinde “koni” olduğunu söyler.

VII. İSTATİSTİK VE OLASILIK

Amaç 99: Grafiği kavrar.

Davranışlar

1. Verilen nesne grafiğini okur.
2. Nesne grafiğinde verilen bilgileri karşılaştırarak grafiği yorumlar.
3. Verilen bir sütun grafiğini okur.
4. Sütun grafiğinde verilen bilgileri karşılaştırarak grafiği yorumlar.
5. Verilen bir çizgi grafiğini okur.
6. Çizgi grafiğinde verilen bilgileri karşılaştırarak grafiği yorumlar.
7. Verilen bir daire grafiğini okur.
8. Daire grafiğinde verilen bilgileri karşılaştırarak grafiği yorumlar.

Amaç 100: Olasılığı kavrar.

Davranışlar

1. İhtimal içeren cümleler söyler/yazar.
2. İmkânsız ve kesin olaylara örnekler verir.
3. Yapılan bir deneyde elde edilecek çıkanları söyler/yazar.
4. Basit olayların olma olasılığını söyler.

KONULAR

I. VARLIKLAR ARASINDAKİ İLİŞKİLER

- A. Çok /Az
- B. Büyük/Küçük
- C. Uzun/Kısa
- Ç. Kalın/İnce
- D. Benzer/Farklı
- E. Boş/Dolu
- F. İçinde/Dışında
- G. Üzerinde/Altında
- Ğ. Uzakta/Yakında
- H. Önde/Arkada
- I. Sağında/Solunda/Arada
- İ. Yüksekte/Alçakta
- J. Ağır/Hafif

II. RİTMİK SAYMALAR

- A. Birer Ritmik Sayma
- B. Onar Ritmik Sayma
- C. Beşer Ritmik Sayma
- Ç. İkişer Ritmik Sayma
- D. Üçer Ritmik Sayma
- E. Dörder Ritmik Sayma

III. KÜMELER

- A. Küme
- B. Küme ve Eleman

IV. SAYILAR

- A. Rakam Kavramı
- B. “0” Doğal Sayısı
- C. Bir Basamaklı Doğal Sayılar

- Ç. İki Basamaklı Doğal Sayılar
- D. Üç Basamaklı Doğal Sayılar
- E. Dört Basamaklı Doğal Sayılar
- F. Doğal Sayılar Arasındaki İlişkiler
- G. Tek ve Çift Doğal Sayılar
- Ğ. Sıra Bildiren Sayılar
- H. Romen Rakamları
- I. Tam Sayılar
- İ. Kesirler

V. İŞLEMLER

- A. Toplama İşlemi
 - 1. Doğal Sayılarla Eldesiz Toplama İşlemi
 - 2. Doğal Sayılarla Eldeli Toplama İşlemi
 - 3. Toplama İşlemi Gerektiren Problemleri Kurma ve Çözme
- B. Çıkarma İşlemi
 - 1. Doğal Sayılarla Onluk Bozmayı Gerektirmeyen Çıkarma İşlemi
 - 2. Doğal Sayılarla Onluk, Yüzlük Bozmayı Gerektiren Çıkarma İşlemi
 - 3. Çıkarma İşlemi İçeren Problemleri Kurma ve Çözme
- C. Çarpma İşlemi
 - 1. Doğal Sayılarla Eldesiz Çarpma İşlemi
 - 2. Doğal Sayılarla Eldeli Çarpma İşlemi
 - 3. Doğal Sayılarla Kısa Yoldan Çarpma İşlemi
 - 4. Çarpma İşlemi İçeren Problemleri Kurma ve Çözme
- Ç. Bölme İşlemi
 - 1. Doğal Sayılarla Kalansız Bölme İşlemi
 - 2. Doğal Sayılarla Kalanlı Bölme İşlemi
 - 3. Bölme İşlemi İçeren Problemleri Kurma ve Çözme
 - 4. Dört İşlemi İçeren Problemleri Kurma ve Çözme

VI. ÖLÇÜLER

A. Uzunluk Ölçüleri

1. Standart Olmayan Uzunluk Ölçüleri
2. Metre, Santimetre
3. Metreyle Ölçme
4. Cetvelle Ölçme
5. Çizgi Çizme

B. Tartma Bilgisi

1. Kilogram, Gram
2. Kilogram ve Gramın Kullanımı

C. Sıvı Ölçüleri

1. Litre, Yarım Litre

Ç. Zaman Ölçüleri

1. Yıl
2. Ay
3. Hafta
4. Gün
5. Saat
6. Dakika
7. Saniye

D. Para

1. Türk Lirası, Kuruş
2. Paralar Arasındaki İlişkiler

I. GEOMETRİ

A. Doğrular

1. Doğru, Doğru Parçası ve Işın
2. Paralel, Kesişen ve Dik Doğrular
3. Açı ve Açı Çeşitleri

B. Geometrik Şekiller

1. Kare
2. Dikdörtgen
3. Üçgen
4. Daire

C. Geometrik Cisimler

1. Küp
2. Prizma
3. Silindir
4. Küre
5. Koni

VIII. İSTATİSTİK ve OLASILIK

A. Grafikler

1. Sütun grafiği
2. Çizgi grafiği
3. Daire grafiği

B. Olasılık

ÖRNEK İŞLENİŞ

Öğretilecek konularla ilgili olarak hazırlanan bir çizelge ile öğrencilerin performansları önceden ölçülür. Bu ölçme sırasında konuyla ilgili olarak öğrencilere çizelgedeki sorular sorulur. Doğru cevaplar “+”, yanlış cevaplar “-” ile gösterilir (Performansın belirlenmesi için yapılan çalışma ve buna ilişkin hazırlanan kayıt tablosu, günlük plan formatının dışındadır).

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR	Ezgi	Gül	Tan
1. Belirtilen bir saat aralığını “geçe” ifadesini kullanarak okur.	3/4	a.Saatın kısa kolu 1 ile 2’nin arasında, uzun kolu 5’in üstünde, saatin kaç olduğunu söyle. b.Saatın kısa kolu 5 ile 6’nın arasında, uzun kolu 2’nin üstünde, saatin kaç olduğunu söyle. c.Saatın kısa kolu 11 ile 12’nin arasında, uzun kolu 4’ün üstünde, saatin kaç olduğunu söyle. ç. Saatin kısa kolu 8 ile 9’un arasında, uzun kolu 3’ün üstünde, saatin kaç olduğunu söyle.	-	-	-
2. Belirtilen bir saat aralığını “kala/var” ifadesini kullanarak okur.	3/4	a.Saatın kısa kolu 3 ile 4’ün arasında, uzun kolu 10’un üstünde, saatin kaç olduğunu söyle. b.Saatın kısa kolu 7 ile 8’in arasında, uzun kolu 11’in üstünde, saatin kaç olduğunu söyle. c.Saatın kısa kolu 1 ile 2’nin arasında, uzun kolu 7’nin üstünde, saatin kaç olduğunu söyle. ç.Saatın kısa kolu 4 ile 5’in arasında, uzun kolu 8’in üstünde, saatin kaç olduğunu söyle.	-	-	-
		Sonuç	-	-	-

Ders Adı: Matematik

Konu Adı: Zaman Ölçüleri

Süre: 40 dakika

Yöntem ve Teknikler: Basamaklandırılmış Yöntem

Öğretim Materyalleri: Kabartma saat,

Değerlendirmede Kullanılacak Materyaller: Üzerinde rakamları belirgin olarak gözüken duvar saati, resimli kartlar, kalem, kâğıt.

Amaç: Saati okur.

Davranış: 1. Belirtilen bir saat aralığını “geçe” ifadesini kullanarak okur.

Performans kayıt tablosu dikkate alınarak davranış ad belirtilerek yeniden yazılır.

Ezgi, Gül, Tan: Öğretmenin saatin kısa kolunu iki rakamın arasına, uzun kolunu bir rakamın üzerine getirerek yaptığı ve “geçe” ifadesini kullanarak söylediği saatin kaç olduğunu söyler.

Davranış: 2. Belirtilen bir saat aralığını “kala/var” ifadesini kullanarak okur.

Performans kayıt tablosu dikkate alınarak davranış ad belirtilerek yeniden yazılır.

Ezgi, Gül, Tan: Öğretmenin saatin kısa kolunu iki rakamın arasına, uzun kolunu bir rakamın üzerine getirerek yaptığı ve “kala/var” ifadesini kullanarak söylediği saatin kaç olduğunu söyler.

ÖĞRENME VE ÖĞRETME ETKİNLİKLERİ

Öğretmen öğrencilere, “Bugün sizlerle saat konusunu çalışacağız.” diyerek derse giriş yapar. Öğretmen plastik saati eline alır, “Şimdi beni dikkatle izleyin. Saatin kısa kolunu 2 ile 3 rakamlarının arasına koydum, uzun kolunu da 5’in üstüne koydum der ve saati okur. “Saat 2’yi 25 geçiyor” der. Öğretmen saati öğrencilerin önüne getirir. “Şimdi saati siz okuyun” der. Doğru okuyan öğrencileri pekiştirir. Okuyamayan öğrenci ya da öğrencilerle çalışmayı tekrar bire bir uygular. Tüm öğrencilerden doğru cevaplar alıp pekiştirdikten sonra 2. (6’yı 15 geçiyor) ve 3. çalışmayı da (3’ü 20 geçiyor) 1. çalışmadaki aynı uygulamalarla yapar.

Öğretmen öğrencilerden elindeki saate bakmalarını ister, “Şimdi beni dikkatle izleyin. Saatin kısa kolunu 3 ile 4 rakamlarının arasına koydum, uzun kolunu da 10’un üstüne koydum” der ve saati okur. “Saat 4’e 10 var” der. Öğretmen saati öğrencilerin önüne getirir. “Şimdi saati siz okuyun” der. Doğru okuyan öğrencileri pekiştirir. Okuyamayan öğrenci ya da öğrencilerle çalışmayı tekrar bire bir uygular. Tüm öğrencilerden doğru cevaplar alıp pekiştirdikten sonra 2. (6’ya 20 var) ve 3. çalışmayı da (9’a 5 var) 1. çalışmadaki aynı uygulamalarla yapar.

ÖÇLME VE DEĞERLENDİRME

Örnek Ölçme Soruları

- a. Saatin kısa kolu 3 ile 4'ün arasında, uzun kolu 5'in üstünde, saatin kaç olduğunu söyle.
- b. Saatin kısa kolu 10 ile 11'in arasında, uzun kolu 2'nin üstünde, saatin kaç olduğunu söyle.
- c. Saatin kısa kolu 11 ile 12'nin arasında, uzun kolu 3'ün üstünde, saatin kaç olduğunu söyle.
- ç. Saatin kısa kolu 5 ile 6'nın arasında, uzun kolu 4'ün üstünde, saatin kaç olduğunu söyle.
- d. Saatin kısa kolu 3 ile 4'ün arasında, uzun kolu 10'un üstünde, saatin kaç olduğunu söyle.
- e. Saatin kısa kolu 10 ile 11'in arasında, uzun kolu 7'nin üstünde, saatin kaç olduğunu söyle. Saatin kısa kolu 11 ile 12'nin arasında, uzun kolu 11'in üstünde, saatin kaç olduğunu söyle.
- f. Saatin kısa kolu 5 ile 6'nın arasında, uzun kolu 8'in üstünde, saatin kaç olduğunu söyle.

Değerlendirme

Öğretmen değerlendirme için hazırladığı soruları Ezgi, Gül ve Tan'a sorar gelen doğru yanıtlarını pekiştirir. Yanlış yanıt verildiğinde gerekli dönüt ve düzeltmeleri yapar. Öğretmen öğrencilerin ölçme sorularına verdikleri yanıtları ve ders içindeki performanslarını dikkate alarak onların başarıları hakkında sonuca ulaşır.

SOSYAL HAYAT DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

AÇIKLAMALAR

Sosyal Hayat Dersi Öğretim Programı konuları 9, 10, 11 ve 12. sınıflarda işlenecek şekilde düzenlenmiştir.

İnsan, topluluk hâlinde yaşayan bir varlıktır. Toplumu oluşturan en küçük birim ise ailedir. Çocuk ilk olarak ailesiyle, sonra çevresiyle iletişimde bulunur. Bu nedenle sevgi, saygı ve anlayış duyguları içinde insanlarla iş birliği yapmaları, insanların görüş ve düşüncelerine saygı göstermeleri ve insanların başarılarını takdir etmeleri gerekliliği öğrencilere kazandırılmalıdır.

Bu kapsamda sosyal hayat dersinin amacı, günlük yaşamında ve iş hayatında genel olarak bireyin karşılaşılabileceği sorunların çözümünde kullanabileceği bilgi, tutum ve becerilerini geliştirerek yaşadığı toplumla uyum içinde olmasını sağlamaktır.

Söz konusu eğitim programında amaçlar belirlenirken görme yetersizliği olan bireyler ve/veya görme yetersizliğinin yanında ek bir yetersizliği olan bireyler de göz önünde bulundurulmuştur. Aynı zamanda her bir bireyin yeterlilikleri ve ihtiyaçları farklılık gösterdiğinden amaçlar ve davranışların ölçümü/göstergesi ile ilgili ifadelerde gösterir/söyler/yazar gibi alternatif davranış ifadeleri yer almaktadır. Örneğin; ifade edici dil becerilerinde problemi olan görme engelli çocuğun yazması, yazma becerilerinde problemi olan çocuğun söylemesi, söyleme ve yazma becerilerinde problemi olan çocuğun göstermesi sağlanmalıdır.

Konuların bireyselleştirilmiş eğitim programı içinde işlenişinde diğer derslerle ilişki kurulmalı, konular arasında paralellik ve sarmal bir düzen oluşturulmalıdır. Ancak konuların programda verilen sırada işleme zorunluluğu yoktur. Öğretmen öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda ek konu işleyebilir. Konular somuttan soyuta, basitten karmaşığa birbirinin ön koşulu olacak şekilde planlanmalı ve öğretim buna göre yapılmalıdır.

Öğrencilere demokrasinin çağımız için gerekli yaşam tarzı olduğu anlatılmalı, ailede ve okulda demokratik yaşamın geliştirilmesi gerektiği bilinci kazandırılmalıdır.

Programda yer alan “Doğal Afetler” konusu işlenirken yurdumuzun deprem kuşağında yer alması nedeniyle deprem konusuna özellikle önem verilmelidir. Depremin doğal oluşu ve depremden korunma yolları günlük yaşamdan örneklerle zenginleştirilmelidir.

Öğrencilerin toplumla etkileşimi, toplumu oluşturan diğer bireylerle iletişim kurması ile gerçekleşir. Bu nedenle bireyin iletişim hakkında temel bilgi ve becerilere sahip olması gerekmektedir. Bu çalışmalar sırasında gerçek ortamlarda uygulamaya yönelik etkinliklere yer

verilmelidir. Günümüzde yaygın olarak kullanılan bilgisayarın kullanımıyla ilgili temel bilgi ve beceriler öğrencilere kazandırılmalıdır. Bilgisayar konusunda yer alan amaçlar, az gören ve görme engelli öğrenciler için ortak hazırlanmıştır. Görme engelli öğrenciler sesli program kullanacağından on parmak klavye kullanımının öğretilmesi gerekmektedir. Ayrıca öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda belge hazırlama/kaydetme, bir belgenin çıktısını alma vb. gibi çalışmaların da yapılması gerekmektedir. Bu çalışmalar sırasında öğrenci düzeyleri göz önünde bulundurulmalı; öğretim, öğrenci farklılıklarına göre planlanmalıdır.

Trafik ve ilk yardım konuları işlenirken insan yaşamının çok değerli olduğu vurgulanmalı, trafik kurallarına uymanın bir insanlık görevi olduğu bilinci kazandırılmalıdır. Özellikle yaya ve yolcu olarak uyulması gereken kurallar öğretilmelidir. Bu kuralların öğretimi gözlem yaparak ve uygulamaya yönelik olarak işlenmelidir. Uygulamalar, yapılandırılmış ortamlardan gerçek yaşama doğru planlanmalı ve uygulanmalıdır. Trafik ile ilgili işaret ve levhalar ya da bu işaret ve levhaların modelleri temin edilerek bunların yapılandırılmış eğitim ortamlarında kullanımı sağlanmalıdır. Ayrıca ilk yardım konusunda; ilk yardımın hayat kurtarmada, büyük önem taşıdığı ancak ilk yardım yapan kişilerin bu konuda eğitilmiş olmamasının olumsuz sonuçlar doğuracağı mutlaka vurgulanmalıdır.

Bireylerin bağımsız olarak yaşamlarını sürdürebilmeleri için iyi bir üretici olmanın yanında bilinçli bir tüketici olmayı öğrenmeleri gerekmektedir. Öğrencilere hesap yapma, kişisel bütçe hazırlama, parayı ekonomik kullanma ve bilinçli tüketici olabilmek için yapılması gerekenleri okul ortamında kazandırmak, onları iş yaşamına hazırlamak için bir adım olacaktır. Öğrencilerin kendi kendilerine yeterli duruma gelerek toplumla bütünleşmeleri için özellikle bu becerilerin öğretimine ağırlık verilmeli ve mümkün olduğu kadar çok uygulama fırsatı tanınarak amaçlara ulaşılmaya çalışılmalıdır.

Eğitimin amaçlarından biri de bireyin hayatını bağımsız olarak sürdürebilmesidir. Öz bakım ve günlük yaşam becerileri de bireyleri bağımsızlığa ulaştıran temel becerileri içerir. Ancak bu program ilköğretim ve ortaokul eğitimini tamamlamış öğrencilere yönelik hazırlanmıştır. Bu nedenle öğrencilerin el yüz yıkama, diş fırçalama vb. becerileri kazandıkları düşünülerek bu becerilere programda yer verilmemiştir. Öğrencilerin performans düzeyleri ve ihtiyaçları doğrultusunda programa amaç ve davranışlar eklenebilir.

Yapılan araştırmalar ailelerin çocukların eğitimine aktif olarak katılımının çocuğun birçok davranış ve beceriyi daha kolay kazanabildiğini göstermektedir. Okul ortamında uygulama imkânı olmayan ancak öğrenciler için ihtiyaç olan banyo yapma, vücut temizliği yapma vb. becerilere bu programda yer verilmemiştir. Bu becerilerin ev ortamında

kazandırılmasına yönelik aile ve öğretmen arasında iş birliği sağlanmalıdır. Özbakım becerilerinde ped kullanma gibi becerilerin çalışılmasına ise maket vb. araçlarla çalışma yapıldıktan sonra aile ile işbirliği yapılarak bu amacın genellenmesi sağlanmalıdır.

Öğrencilerin alışma ortamları yalnız derslikler değil aile, okul vb. topluluklar, kitaplar, müzeler, sergiler gibi yerleri de kapsar. Öğrencilere bu yerlerde incelemeler, gezi, gözlem ve ilgili kişilerle görüşmeler yaptırılmalıdır. Dersin işlenişinde çeşitli araç gereer kullanılmalı; öğrencilerin görerek, dokunarak ve işiterek öğrenmelerini sağlayıcı materyallerden yararlanmalarına imkân tanınmalıdır.

GENEL AMAÇLAR

1. Aile, okul ve toplum hayatının dayandığı temel ilkeler hakkında bilgi edinir.
2. Toplum hayatının gerektirdiği sorumluluğu yerine getirebilme alışkanlığı kazanır.
3. Çevreyi koruma ve iyileştirme bilinci kazanır.
4. İletişim ve teknoloji hakkında öğrendiği bilgi ve becerileri günlük yaşamında uygular.
5. Trafik ile ilgili temel kurallara uyma alışkanlığı kazanır.
6. İlk yardım uygulama becerisi geliştirir.
7. Bilinçli bir tüketici olma becerisi geliştirir.
8. Günlük yaşam ve öz bakım becerilerini kazanır.
9. Meslekler ve meslek sahiplerini tanıyarak bunların yaşamdaki önemini kavrar.

ÖZEL AMAÇLAR

1. Fiziksel özelliklerinin farkında olur.
2. Aile yapısını tanır.
3. Ailede demokratik hayatın gerçekleşmesi için yapılması gerekenleri belirtir.
4. Adresini ve telefon numarasını bilir.
5. Sınıfını tanır.
6. Okulunu tanır.
7. Okul çalışanlarını tanır.
8. Okulda demokratik hayatın gereklerine uyar.
9. İnsan olarak temel kişisel haklarını bilir.
10. Başkalarının temel kişisel haklarını bilir.
11. Vatandaşlık görevlerini ifade eder.
12. Vatandaşlık haklarını belirtir.
13. Çevre ve insan sağlığı arasındaki ilişkiyi belirtir.
14. Çevre sorunlarının çözümünde yapılması gerekenleri açıklar.
15. Doğal afetlerden korunma yollarını açıklar.
16. Sosyal güvenlik kurumlarının kişilere sağladığı hakları belirtir.
17. İletişim ile ilgili bilgi edinir.
18. Duygularının farkında olur.
19. Başkalarıyla iletişim kurma becerisi geliştirir.

20. Cep telefonu kullanır.
21. Mp3 çalar kullanır.
22. Televizyon kullanır.
23. Yardım isteme/yardım etme becerileri geliştirir.
24. Bilgisayar kullanma becerisi geliştirir.
25. Güvenli İnternetin nasıl kullanılacağını açıklar.
26. İnterneti kullanır.
27. Trafik kurallarını belirtir.
28. Trafik kurallarına uyar.
29. Basit ev/iş kazalarında neler yapılması gerektiğini ifade eder.
30. Basit yaralanmalarda ilk yardım uygular.
31. Burun kanamalarında ilk yardım uygular.
32. Burkulmalarda kendisine ilk yardım uygular.
33. Hafif yanıklarda kendisine ilk yardım uygular.
34. Acil telefon numaralarını bilir.
35. Kişisel bütçe hazırlar.
36. Tasarruf yapmanın faydalarını belirtir.
37. Parayı bilinçli olarak kullanır.
38. Bilinçli tüketici olmak için neler yapılması gerektiğini ifade eder.
39. Tüketici haklarını bilir.
40. Banka işlemlerini yapar.
41. Kişisel temizlik kurallarını bilir.
42. Sakal tıraşı olur.
43. Ped değiştirir.
44. Kılık kıyafetine gerekli özeni gösterir.
45. Çamaşır makinesinde çamaşır yıkar.
46. Çamaşır asar.
47. Ütü yapar.
48. Düğme diker.
49. Ayakkabı boyar.
50. Saç kurutma makinesi kullanır.
51. Çalar saat kurar.
52. Yemek masasını hazırlar.

53. Elde bulaşık yıkar.
54. Bulaşık makinesinde bulaşık yıkar.
55. Alışveriş yerlerinde uyulması gereken kuralları bilir.
56. Alışveriş yapar.
57. Lokanta, pastane vb. yerlerde nasıl davranılacağını bilir.
58. Sinema, tiyatro vb. yerlere gidildiğinde izlenmesi gereken sırayı bilir.
59. Sinema, tiyatro vb. yerlerde uyulması gereken kuralları bilir.
60. Asansör kullanır.
61. Ankesörlü telefon kullanır.
62. Başlıca meslekleri tanır.
63. Mesleklerin yaşamımızdaki önemini kavrar.

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR

I. ÇEVRE VE TOPLUM

Amaç 1: Fiziksel özelliklerinin farkında olur.

Davranışlar

1. Kendisinin boy, göz rengi, kilo, saç vb. özelliklerini söyler.
2. Kendi cinsiyetini söyler.

Amaç 2: Aile yapısını tanır.

Davranışlar

1. Ailenin tanımını yapar.
2. Aile çeşitlerini söyler.
3. Çekirdek ailenin kimlerden oluştuğunu söyler.
4. Geniş ailenin kimlerden oluştuğunu söyler.
5. Kendi ailesinin yapısını söyler.
6. Kendi ailesinde bulunan bireylerin adını söyler.

Amaç 3: Ailede demokratik hayatın gerçekleşmesi için yapılması gerekenleri belirtir.

Davranışlar

1. Ailede her bireyin görev ve sorumluluklarını yerine getirmesi gerektiğini söyler.
2. Aile bireylerinin düşüncelerini özgürce ifade edebilmeleri gerektiğini söyler.
3. Aile bireylerinin haklarına saygılı olunması gerektiğini söyler.
4. Aileyi ilgilendiren kararların ortak alınması gerektiğini söyler.
5. Aile bireylerinin birbiriyle dayanışma içinde olması gerektiğini söyler.

Amaç 4: Adresini ve telefon numarasını bilir.

Davranışlar

1. Evinin adresini söyler.
2. Ev telefonunu söyler.
3. Kendisi ve/veya aile bireylerinin cep telefon numaralarını söyler.

Amaç 5: Sınıfını tanır.

Davranışlar

1. Sınıfının okuldaki yerini gösterir.
2. Sınıfının okuldaki yerini söyler.

Amaç 6: Okulunu tanır.

Davranışlar

1. Okulunun adını söyler.
2. Okulun adresini söyler.
3. Okulun telefon numarasını söyler.
4. Okulun bölümlerinin neler olduğunu söyler.

Amaç 7: Okul çalışanlarını tanır.

Davranışlar

1. Öğretmenlerinin adını söyler
2. Okulda kimlerin çalıştığını söyler.
3. Okuldaki yöneticilerin isimlerini söyler.

Amaç 8: Okulda demokratik hayatın gereklerine uyar.

Davranışlar

1. Sınıf kurallarına uygun davranır.
2. Okul kurallarına uygun davranır.
3. Başkalarının düşüncelerini saygıyla dinler.
4. Farklı düşüncedeki kişilere hoşgörülü davranır.
5. Sınıfı ilgilendiren konularda ortaklaşa kararlar alır.
6. Başkalarının haklarına saygı gösterir.

Amaç 9: İnsan olarak temel kişisel haklarını bilir.

Davranışlar

1. Kendisinin beden dokunulmazlığı olduğunu söyler.
2. Kendisinin duygusal ve psikolojik dokunulmazlığı olduğunu söyler.
3. Yaşama hakkı olduğunu söyler.
4. Özel hayatının gizliliği ve korunma hakkı olduğunu söyler.

Amaç 10: Başkalarının temel kişisel haklarını bilir.

Davranışlar

1. Başkalarının beden dokunulmazlığı olduğunu söyler.
2. Başkalarının duygusal ve psikolojik dokunulmazlığı olduğunu söyler.

3. Başkalarının yaşama hakkı olduğunu söyler.
4. Başkalarının özel hayatının gizliliği ve korunması hakkı olduğunu söyler.

Amaç 11: Vatandaşlık görevlerini ifade eder.

Davranışlar

5. Kanunlara uymanın bir vatandaşlık görevi olduğunu söyler.
6. Vergi vermenin bir vatandaşlık görevi olduğunu söyler.
7. Askerlik yapmanın bir vatandaşlık görevi olduğunu söyler.
8. Seçimlere katılmanın bir vatandaşlık görevi olduğunu söyler.
9. Kamu mal ve hizmetlerinden toplumun diğer bireyleriyle ortak kullanım hakkı olduğunu söyler.
10. Kamu mallarının korunmasının vatandaşlık görevi olduğunu söyler.

Amaç 12: Vatandaşlık haklarını belirtir.

Davranışlar

1. Bireylerin eğitim hakkı olduğunu söyler.
2. Bireylerin haberleşme hakkı olduğunu söyler.
3. Bireylerin seçme ve seçilme hakkı olduğunu söyler.
4. Bireylerin seyahat etme hakkı olduğunu söyler.
5. Bireylerin yerleşme hakkı olduğunu söyler.
6. Bireylerin mülk edinme hakkı olduğunu söyler.
7. Bireylerin bilgi edinme hakkı olduğunu söyler.

Amaç 13: Çevre ve insan sağlığı arasındaki ilişkiyi belirtir.

Davranışlar

1. Çevre sorunlarını söyler.
2. Çevre sorunlarının insan sağlığını olumsuz yönde etkilediğini söyler.

Amaç 14: Çevre sorunlarının çözümünde yapılması gerekenleri açıklar.

Davranışlar

1. Yaşadığımız çevreyi korumamız gerektiğini söyler.
2. Çevreyi korumak için yapabileceklerini söyler.

Amaç 15: Doğal afetlerden korunma yollarını açıklar.

Davranışlar

1. Doğal afetlerin neler olduğunu söyler.
2. Depremden korunma yollarını söyler.
3. Erozyondan korunma yollarını söyler.
4. Sel baskınlarından korunma yollarını söyler.
5. Toprak kaymasından korunma yollarını söyler.
6. Çığ düşmesinden korunma yollarını söyler.

Amaç 16: Sosyal güvenlik kurumlarının kişilere sağladığı hakları belirtir.

Davranışlar

1. Muayene ilaç, tıbbi cihaz gibi sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkı tanıdığını söyler.
2. Çalışma süresini tamamlayan emeklilere ikramiye ödemesi yapıldığını söyler.
3. Emekliye ayrılan kişilere emekli aylığı ödendiğini söyler.
4. Hayatını kaybeden sigortalının yakınlarına gelir bağlandığını söyler.

II: İLETİŞİM

Amaç 17: İletişim ile ilgili bilgi edinir.

Davranışlar

1. İletişimin ne olduğunu söyler.
2. İletişim çeşitlerini söyler.
3. Sözlü iletişim çeşitlerini söyler.
4. Yazılı iletişim çeşitlerini söyler.

Amaç 18: Duygularının farkında olur.

Davranışlar

1. Duygularını söyler.
2. Duygularının nedenlerini söyler.

Amaç 19: Başkalarıyla iletişim kurma becerisi geliştirir.

1. İletişim sırasında uygun beden duruşunu sergiler.
2. İletişim kurduğu kişi ile arasında uygun mesafe bırakmaya dikkat eder.
3. Konuşmalarda ses tonunu ayarlar.
4. İletişim sırasında jest ve mimiklerini doğru kullanır.

5. Konuşmak için karşısındaki kişinin sözünün bitmesini bekler.
6. Farklı fikirlere karşı saygılı davranır.
7. “Merhaba, günaydın” vb. ifadelerini bağlamına uygun kullanır.
8. “İyi günler, görüşmek üzere” vb. ifadelerini bağlamına uygun kullanır.
9. “Adım....., tanıştığıma memnun oldum” vb. ifadeleri bağlamına uygun kullanır.
10. “Lütfen, rica ederim” ifadelerini bağlamına uygun kullanır.
11. “Teşekkür ederim” ifadesini bağlamına uygun kullanır.
12. “Özür dilerim” ifadesini bağlamına uygun kullanır.

Amaç 20: Cep telefonu kullanır.

Davranışlar

1. Cep telefonunun açma düğmesine basar.
2. Sesli ekran okuma programından istediği menüyü seçer.
3. Amacı doğrultusunda mesaj yazar/okur/dinler.
4. Amacı doğrultusunda arama yapar/aramalara cevap verir.
5. İşlem bittikten sonra seçtiği menüyü kapatır.

Amaç 21: Mp3 çalar kullanır.

Davranışlar

1. Mp3 çaların açma kapama düğmesini "açık" konuma getirir.
2. İsteddiği müziği bulana kadar mp3 çalarda düğmeye basar.
3. Mp3 çaların ses ayarlama düğmesini istediği konuma getirir.
4. Kapatmak istediğinde mp3 çaların açma kapama düğmesini "kapalı" konuma getirir.

Amaç 22: Televizyon kullanır.

Davranışlar

1. Televizyonun fişini prize takar.
2. Televizyonun açma kapama düğmesini "açık" konuma getirir.
3. Kumandayı alır.
4. İsteddiği kanalı bulana kadar televizyonun kanal arama düğmesine basar.
5. Televizyonun ses ayarlama düğmesini istediği konuma getirir.

6. Kapatmak istediğinde televizyonun açma kapama düğmesini "kapalı" konuma getirir.
7. Televizyonun fişini prizden çıkarır.

Amaç 23: Yardım isteme/yardım etme becerileri geliştirir.

Davranışlar

1. Gerekliğinde kimlerden yardım isteyebileceğini söyler.
2. Başkalarından yardım isterken uygun ifadeler kullanır.
3. Kendisinden yardım istenildiğinde ihtiyacı olan kişilere yardımcı olur.

Amaç 24: Bilgisayar kullanma becerisi geliştirir.

Davranışlar

1. Bilgisayarı açma kapama düğmesinden açar.
2. Monitörü açma kapama düğmesinden açar.
3. Kullanmak istediği programı başlat menüsünden seçer.
4. Sesli program yardımı ile kullanmak istediği programı Windows tuşu ile açar.
5. Seçilen program simgesine farenin sol tuşuyla iki kez tıklayarak programı açar.
6. Sesli program yardımı ile yön tuşlarını kullanıp imleci istediği programa getirir, enter tuşuna basarak programı açar.
7. Seçtiği program ile belge açma, hazırlama, kaydetme ve çıktı alma işlemlerini yapar.
8. Programdaki çalışma bittikten sonra sağ üst köşedeki (X) düğmeye farenin sol tuşuyla bir kez tıklayarak programı kapatır.
9. Sesli program yardımı ile programdan çıkmak için alt f4 tuşuna basar.
10. İmleci başlat düğmesine getirerek farenin sol tuşuyla bir kez tıklar, açılan pencereden "Bilgisayarı Kapat" sekmesini tıklayarak bilgisayarını kapatır.
11. Sesli program yardımı ile windows tuşuna basar, "Bilgisayarı Kapat" sesini duyunca yön tuşlarını kullanarak enter tuşuna basıp bilgisayarını kapatır.
12. Monitörü açma kapama düğmesinden kapatır.

AMAÇ: 25 Güvenli İnternetin nasıl kullanılacağını açıklar.

Davranışlar:

1. İnternet kullanımının bireysel risklerini söyler.
2. Güvenli İnternet kullanımı temel kurallarını söyler.

Amaç 26: İnterneti kullanır.

Davranışlar

1. İnternet sembolünü tıklayarak İnternet'i açar.
2. Adres çubuğuna gireceği İnternet sitesinin adresini yazıp "enter" a basarak sayfayı açar.
3. Açtığı sayfada amacına uygun araştırma yapar/e-posta adresi alır/e-posta gönderir.

III: TRAFİK VE İLK YARDIM

Amaç 27: Trafik kurallarını belirtir.

Davranışlar

1. Trafikte ilerlerken fark edilebilmek için beyaz baston, kıyafette veya çantada ise fosforlu şeritler kullanılacağını söyler.
2. Yayaların kaldırımın sağından yürümesi gerektiğini söyler.
3. Kaldırımı olmayan yerlerde gidiş yönüne göre taşıt yolunun solundan yürünmesi gerektiğini söyler.
4. Karşıdan karşıya geçişlerde varsa alt ve üst geçitlerin kullanılması gerektiğini söyler.
5. Duran araçların arkasından, önünden ve aralarından yola çıkılmayacağını söyler.
6. Işıklı-sesli trafik işaret cihazlarının ya da trafik polisinin bulunduğu kontrollü yaya geçitlerinden geçilmesi gerektiğini söyler.
7. Işıklı-sesli trafik işaret cihazlarının ya da trafik polisinin bulunmadığı yollarda karşıya geçmek için birinden yardım istenilmesi gerektiğini söyler.

Amaç 28: Trafik kurallarına uyar.

Davranışlar

1. Trafikte ilerlerken fark edilebilmek için beyaz baston, kıyafette veya çantada ise fosforlu şeritlerini kullanır.
2. Yolda kaldırımın sağından yürür.
3. Kaldırımı olmayan yerlerde gidiş yönüne göre taşıt yolunun solundan yürür.
4. Karşıdan karşıya geçişlerde varsa alt ve üst geçitleri kullanır.
5. Duran araçların arkasından, önünden ve aralarından yola çıkmaz.
6. Işıklı-sesli trafik işaret cihazlarının ya da trafik polisinin bulunduğu kontrollü yaya geçitlerinden geçer.
7. Işıklı-sesli trafik işaret cihazlarının ya da trafik polisinin bulunmadığı yollarda karşıya geçmek için birinden yardım ister.

Amaç 29: Basit ev/iş kazalarında neler yapılması gerektiğini ifade eder.

Davranışlar

1. Basit ev/iş kazalarında kaza yerinde güvenlik önlemlerinin alınması gerektiğini söyler.
2. Basit ev/iş kazalarında birisinden yardım istenilmesi gerektiğini söyler.
3. Basit ev/iş kazalarında ilk yardım konusunda bilgili olan kişilerce kazazedeye ilk yardımın yapılması gerektiğini söyler.
4. Basit ev/iş kazalarında kimlere haber verilmesi gerektiğini söyler.
5. Basit ev/iş kazalarında kazazedenin bir an önce sağlık kuruluşuna gönderilmesi gerektiğini söyler.

Amaç 30: Basit yaralanmalarda ilk yardım uygular.

Davranışlar

1. Temiz bir bezle kanayan bölgeye bastırarak kanamayı durdurur.
2. Ellerini yıkar.
3. Yara çevresini sabunlu su ile temizler.
4. Yara üzerine gazlı bez koyar.
5. Gazlı bezin üzerini sargı beziyle sayar.

Amaç 31: Burun kanamalarında ilk yardım uygular.

Davranışlar

1. Burun kanatlarını parmaklarıyla sıkar.
2. Kanayan burnu su ile yıkar.
3. Burnu kanayan kişiyi başını hafif öne eğik konumda oturtur.

Amaç 32: Burkulmalarda kendisine ilk yardım uygular.

Davranışlar

1. Burkulan bölgeyi hareket ettirmez.
2. Burkulan bölgeye torba/havlu içinde buz koyar.
3. Burkulan bölgeyi kalp hizasından yüksekte tutar.

Amaç 33: Hafif yanıklarda kendisine ilk yardım uygular.

Davranışlar

1. Yanık bölgeyi su ile yıkar.
2. Yanık bölgeyi soğuk su/buz ile soğutur.
3. Yanık bölgeyi temiz sargı beziyle kapatır.

Amaç 34: Acil telefon numaralarını bilir.

Davranışlar

1. Hangi durumlarda “Polis İmdat”ın aranacağını söyler.
2. “Polis İmdat”ın telefon numarasını söyler.
3. Hangi durumlarda “Acil Yardım”ın aranacağını söyler.
4. “Acil Yardım”ın telefon numarasını söyler.
5. Hangi durumlarda “İtfaiye”nin aranacağını söyler.
6. “İtfaiye”nin telefon numarasını söyler.
7. Hangi durumlarda “Jandarma”nın aranacağını söyler.
8. “Jandarma”nın telefon numarasını söyler.

IV: BİLİNÇLİ TÜKETİCİLİK

Amaç 35: Kişisel bütçe hazırlar.

Davranışlar

1. Belirlenen süre içinde eline geçen geliri yazar.
2. Belirlenen süre içinde harcamalarını yazar.
3. Gelirini ve harcamalarını karşılaştırır.

Amaç 36: Tasarruf yapmanın faydalarını belirtir.

Davranışlar

1. Tasarrufun ne demek olduğunu söyler.
2. Tasarruf yapmanın ileride ortaya çıkabilecek istek ve ihtiyaçları karşılamak için gerekli olduğunu söyler.
3. Tasarruf yaparak bütçeye katkıda bulunabileceğini söyler.

Amaç 37: Parayı bilinçli olarak kullanır.

Davranışlar

1. Hazırladığı bütçeye uygun olarak ihtiyaçlarını belirler.
2. İhtiyacı olan ürün ile ilgili olarak fiyat araştırması yapar.
3. Araştırma sonucunda en kaliteli ve en uygun olan ürünü alır.
4. Ürün ve hizmet için ödediği parayı kontrol eder.
5. Gelirinin bir kısmı ile birikim yapılabileceğini söyler.

Amaç 38: Bilinçli tüketici olmak için neler yapılması gerektiğini ifade eder.

Davranışlar

1. Yiyecek maddelerinin üretim ve son kullanma tarihlerinin kontrol edilerek alınması gerektiğini söyler.
2. Taze ve sağlam yiyeceklerin satın alınması gerektiğini söyler.
3. Alınacak hizmetlerin nitelikli ve güvenilir olması gerektiğini söyler.
4. Alınacak dayanıklı tüketim mallarının nitelikli ve garanti kapsamında olmasına dikkat edilmesi gerektiğini söyler.
5. Satın alınan mal/hizmet karşılığında fiş/fatura alınması gerektiğini söyler.
6. Satın alınan mal/hizmet kusurlu çıktığında hakkını araması gerektiğini söyler.

Amaç 39: Tüketici haklarını bilir.

Davranışlar

1. Satın alınan mal veya hizmet kusurlu olduğunda satan kişi/kuruluşa değiştirme/iade hakkının olduğunu söyler.
2. Satın alınan mal veya hizmet kusurlu olduğunda satan kişi/kuruluşa değiştirme/iade etme hakkının belirli bir süre ile sınırlı olduğunu söyler.
3. Satın alınan mal veya hizmet kusurlu olduğunda tüketici haklarını koruyan kuruluşlara başvurma hakkı olduğunu söyler.
4. Satın alınan mal veya hizmette ortaya çıkabilecek zarardan dolayı tazminat hakkı olduğunu söyler.

Amaç 40: Banka işlemleri yapar.

Davranışlar

1. Bankada hesap açtırır.
2. Bankadan para çeker.
3. Bankaya para yatırır.
4. Bankadan fatura ödemesi yapar.
5. Bankadan havale gönderir.
6. ATM/Bankamatik vb. yerlerden para çeker.
7. ATM/Bankamatik vb. yerlerden para yatırır.

V. ÖZ BAKIM BECERİLERİ

Amaç 41: Kişisel temizlik kurallarını bilir.

Davranışlar

1. Eli kirlendiğinde elini yıkaması gerektiğini söyler.
2. Her sabah ve gerektiğinde yüzünü yıkaması gerektiğini söyler.
3. Yemeklerden sonra dişlerini fırçalaması gerektiğini söyler.
4. Her sabah ve gerektiğinde saçların taranması gerektiğini söyler.
5. El ve ayak tırnaklarının uzadıkça kesilmesi gerektiğini söyler.
6. Haftada en az iki kez banyo yapılması gerektiğini söyler.
7. Saçlarının uzadıkça kesilmesi gerektiğini söyler.
8. Sakallar uzadıkça tıraş olunması gerektiğini söyler.

Amaç 42: Sakal tıraşı olur.

Davranışlar

1. Kaba sıcak su koyar.
2. Fırçayı kaptaki suya batırır.
3. Bir miktar tıraş kremini fırçanın üzerine sürer.
4. Fırçayı yüzünün sakal olan kısımlarında hareket ettirir.
5. Sakal olan kısım üzerinde tıraş bıçağını hareket ettirir.
6. Yüzünü yıkar.

Amaç 43: Ped değiştirir.

Davranışlar

1. Kirli pedi çıkarır.
2. Pedi poşete koyar.
3. Temiz pedi alır.
4. Pedin yapışkan kısmını çamaşının aę kısmına yapıştırır.

Amaç 44: Kılık kıyafetine gerekli özeni gösterir.

Davranışlar

1. Kıyafetlerini temiz olarak kullanır.
2. Günlük hayatta dış görünümüne önem verir.
3. Kişiler arası ilişkilerde ilk izlenimde görünüşün etkili olduğunu söyler.
4. Kıyafetlerinin önüne-arkasına/ tersine- düzüne dikkat ederek, doğru şekilde giyer.
5. Kıyafetlerindeki düğme/çıt çıt/kemer vb. doğru takar.
6. Üst giysilerinden atlet/gömlek vb. gibi pantolonun/eteğin içine sokar.
7. Renkleri uyumlu kıyafetler giyer.
8. Ütülü kıyafet giyer.
9. Ayakkabılarının tersine- düzüne dikkat ederek ayakkabılarını doğru şekilde giyer.
10. Temiz/boyalı ayakkabı giyer.
11. Ayakkabı bağcıklarını doğru şekilde bağlar.

VI. GÜNLÜK YAşAM BECERİLERİ

Amaç 45: Çamaşır makinesinde çamaşır yıkar.

Davranışlar

1. Makinenin kapağını açar.
2. Çamaşırları makinenin içine koyar.
3. Makinenin deterjan bölmesine yeteri kadar deterjan döker.
4. Makinenin yumuşatıcı bölmesine yeteri kadar yumuşatıcı döker.
5. Makinenin program düğmesini çamaşırın cinsine uygun konuma getirir.
6. Makinenin ısı düğmesini çamaşırın cinsine uygun konuma getirir.
7. Makinenin açma kapama düğmesini "açık" konuma getirir.
8. Yıkama bittikten sonra makinenin açma kapama düğmesini "kapalı" konuma getirir.

Amaç 46: Çamaşır asar.

Davranışlar

1. Çamaşır alır.
2. Çamaşırı çırpar.
3. Çamaşırı ipin üstüne koyar.
4. Mandalı alır.
5. Mandalı çamaşırın üstüne takar.

Amaç 47: Ütü yapar.

Davranışlar

1. Ütü masasını açar.
2. Ütünün haznesine önerilen miktarda su doldurur.
3. Ütünün fişini prize takar.
4. Ütünün ısı ayar düğmesini çamaşırın cinsine uygun konuma getirir.
5. Ütünün buhar düğmesini çamaşırın cinsine uygun konuma getirir.
6. Çamaşırı ütü masasının üzerine serer.
7. Çamaşırın kırışıklığı açılana kadar ütü hareket ettirir.
8. Ütüü ütü masanın üzerine dik olarak koyar.
9. Ütünün fişini prizden çıkarır.

Amaç 48: Düğme diker.

Davranışlar

1. İpi iğnenin deliğinden geçirir.
2. İpin uçlarını düğümler.
3. Kumaşı tutar.
4. İğneyi, düğmeyi dikeceği yerin altından batırır.
5. İğnenin çıkan ucunu düğmenin deliğinden geçirir.
6. İğneyi düğmenin diğer deliğinden geçirir.
7. Düğme sıkılaşıncaya kadar diker.
8. Kumaşın altını üste çevirir.
9. İğneyi düğmenin dikilen kısmından geçirerek sağlamlaştırır.
10. İpi eliyle koparır.

Amaç 49: Ayakkabı boyar.

Davranışlar

1. Boyanın kapağını açar.
2. Elini ayakkabının içine sokar.
3. Boyanın süngerli kısmını ayakkabının tüm yüzeyi üzerinde hareket ettirir.
4. Boyanın kapağını kapatır.

Amaç 50: Saç kurutma makinesi kullanır.

Davranışlar

1. Makinenin fişini prize takar.
2. Makinenin ısı ayar düğmesini istediği konuma getirir.
3. Makinenin ucunu saçına doğru tutar.
4. Eliyle saçına şekil verir.
5. Makinenin ısı ayar düğmesini "kapalı" konuma getirir.
6. Makinenin fişini prizden çıkarır.

Amaç 51: Çalar saat kurar.

Davranışlar

1. Saati alır.
2. İbre, istediği rakamın üzerine gelene kadar saatin kurma düğmesini çevirir.
3. Saatin alarm düğmesini "açık" konuma getirir.

Amaç 52: Yemek masasını hazırlar.

Davranışlar

1. Kişi sayısı kadar tabağı masaya koyar.
2. Her tabağın sağına bir tane kaşık koyar.
3. Her tabağın soluna bir tane çatal koyar.
4. Her kaşığın yanına bir tane bıçak koyar.
5. Her bıçağın yanına bir tane peçete koyar.
6. Her tabağın önüne bir tane bardak koyar.
7. Sürahiye masaya koyar.
8. Ekmek sepetini masaya koyar.
9. Tuzluğu masaya koyar.
10. Biberliğı masaya koyar.

Amaç 53: Elde bulaşık yıkar.

Davranışlar

1. Bulaşıklardaki yemek artıklarını çöpe döker.
2. Bulaşıkları suya tutar.
3. Bulaşıkları tezgâha koyar.
4. Leğene yeteri kadar sıcak su doldurur.
5. Leğene yeteri kadar deterjan döker.
6. Bulaşıkları leğenin içine koyar.
7. Bulaşıkları temizleninceye kadar süngerle ovar.
8. Yıkadığı bulaşıkları tezgâha koyar.
9. Bulaşık bitince leğendeki suyu lavaboya döker.
10. Bulaşıkları durular.
11. Duruladığı bulaşıkları bulaşık sepetine yerleştirir.

Amaç 54: Bulaşık makinesinde bulaşık yıkar.

Davranışlar

1. Bulaşıklardaki yemek artıklarını çöpe döker.
2. Bulaşıkları suya tutar.
3. Bulaşıkları tezgâha koyar.
4. Bulaşıkları sepetteki uygun yerlere yerleştirir.
5. Makinenin deterjan/parlatıcı bölümüne yeteri kadar deterjan/parlatıcı koyar.
6. Makineden uygun programı seçer.
7. Makinenin açma kapama düğmesini "açık" konuma getirir.
8. Yıkama işlemi bitince makinenin açma kapama düğmesini "kapalı" konuma getirir.

VII. TOPLUMSAL YAŞAM

Amaç 55: Alışveriş yerlerinde uyulması gereken kuralları bilir.

Davranışlar

1. Alışveriş yapılan yerlerde isteklerin uygun bir dille ifade edilmesi gerektiğini söyler.
2. Alışveriş yapılan yerlerde alçak sesle konuşulması gerektiğini söyler.
3. Alışveriş yapılan yerlerde kendi sırasını beklemesi gerektiğini söyler.

Amaç 56: Alışveriş yapar.

Davranışlar

1. Alışveriş listesi hazırlar.
2. Yeterli miktarda para alır.
3. Alışveriş yapacağı yere gider.
4. Alınacak ürünleri görevli kişilerden ister.
5. Alınan ürünlerin tazeliğini ve sağlamlığını kontrol eder.
6. Aldığı ürünlerin parasını kasadaki görevliye öder.
7. Satış fişini ve varsa para üstünü alır.

Amaç 57: Lokanta, pastane vb. yerlerde nasıl davranacağını bilir.

Davranışlar

1. Gösterilen yere oturulması gerektiğini söyler.
2. Mönüden istenilen yiyeceğin seçilmesi gerektiğini söyler.
3. Seçilen yiyeceğin garsondan istenmesi gerektiğini söyler.
4. Yiyecek bittiğinde garsondan hesabın istenilmesi gerektiğini söyler.
5. Hesabın ödenmesi gerektiğini söyler.

Amaç 58: Sinema, tiyatro vb. yerlere gidildiğinde izlenmesi gereken sırayı bilir.

Davranışlar

1. Gişeden bilet alınması gerektiğini söyler.
2. Salona girerken görevli kişiye biletin verilmesi gerektiğini söyler.
3. Biletteki numarada belirtilen koltuğa oturulması gerektiğini söyler.
4. Gösteri bittikten sonra salondan çıkılması gerektiğini söyler.

Amaç 59: Sinema, tiyatro vb. yerlerde uyulması gereken kuralları bilir.

Davranışlar

1. Bir gösteri sırasında sessiz olunması gerektiğini söyler.
2. Gereksinimlerin ara verildiğinde giderilmesi gerektiğini söyler.
3. Salonda kokulu, kabuklu vb. yiyeceklerin yenilmemesi gerektiğini söyler.
4. Gösteri sonuna kadar biletin saklanması gerektiğini söyler.

Amaç 60: Asansör kullanır.

Davranışlar

1. Asansörün çağırma düğmesine basar.
2. Asansör katta durduğunda kapıyı açar/kapının açılmasını bekler.
3. Asansöre girince kapısını kapatır/kapının kapanmasını bekler.
4. Çıkacağı/ineceği katın düğmesine basar.
5. Asansör istediği kata gelince kapısını açar/kapının açılmasını bekler.

Amaç 61: Ankesörlü telefon kullanır.

Davranışlar

1. Ahizeyi kulağına götürür.
2. Kartı/jetonu yerleştirir.
3. Sinyali duyunca arayacağı numaraya ait tuşlara basar.
4. Aradığı kişiyle konuşmasını yapar.
5. Konuşması bitince kartı alır.

Amaç 62: Başlıca meslekleri tanır.

Davranışlar

1. Eğitim ile ilgili başlıca meslek adlarını söyler.
2. Sağlık ile ilgili başlıca meslek adlarını söyler.
3. Ulaşım ile ilgili başlıca meslek adlarını söyler.
4. İletişim ile ilgili başlıca meslek adlarını söyler.
5. Can ve mal güvenliği ile ilgili başlıca meslek adlarını söyler.
6. İnşaat ile ilgili başlıca meslek adlarını söyler.
7. Adalet ile ilgili başlıca meslek adlarını söyler.
8. Gıda ve beslenme ile ilgili başlıca meslek adlarını söyler.
9. Temizlik ile ilgili başlıca meslek adlarını söyler.
10. Sorulan/gösterilen meslek sahibinin yaptığı işi söyler.

Amaç 63: Mesleklerin yaşamımızdaki önemini kavrar.

Davranışlar

1. Meslekler olmadığında neler olacağını söyler.
2. Farklı meslek grupları olmasının yaşamımızdaki yararını söyler.

KONULAR

I. ÇEVRE VE TOPLUM

- A. Fiziksel Özellikler
- B. Ailenin Önemi
- C. Ailede Demokratik Hayat
- Ç. Okulumuz ve Sınıfımız
- D. Okul Çalışanları
- E. Okulda Demokratik Hayat
- F. Temel Kişisel Haklar
- G. Vatandaşlık Görevleri ve Hakları
- Ğ. Çevre ve İnsan
- H. Doğal Afetlerden Korunma Yolları
- I. Sosyal Güvenlik Kurumları

II. İLETİŞİM

- A. İletişimin Anlamı
- B. Başkalarıyla İyi İletişim Kurma
- C. Kitle İletişim Araçları
- Ç. Bilgisayar Okuryazarlığı

III: TRAFİK VE İLK YARDIM

- A. Yayaların Trafikte Uyması Gereken Kurallar
- B. Kaza Durumunda Yapılması Gerekenler
- C. İlk Yardım Uygulamaları
 - 1. Basit Yaralanmalarda İlk Yardım
 - 2. Burun Kanamalarında İlk Yardım
 - 3. Burkulmalarda İlk Yardım
 - 4. Yanıklarda İlk Yardım
- Ç. Acil Telefonlar

IV. BİLİNÇLİ TÜKETİCİLİK

- A. Bütçe Hazırlama
- B. Tasarruf Yapmanın Faydaları
- C. Para İdaresi
- Ç. Tüketici ve Tüketici Hakları
- D. Banka İşlemleri

V. ÖZ BAKIM BECERİLERİ

- A. Kişisel Temizlik Kuralları
- B. Sakal Tıraşı
- C. Ped Değişirme
- Ç. Uyumlu Giyinme

VI. GÜNLÜK YAŞAM BECERİLERİ

- A. Giysilerimizin Bakımı ve Düzeni
 - 1. Çamaşır Yıkama
 - 2. Çamaşır Asma
 - 3. Ütü Yapma
 - 4. Düğme Dikme
 - 5. Ayakkabı Boyama
- B. Çeşitli Araç Gereçleri Kullanma
 - 1. Saç Kurutma Makinesini Kullanma
 - 2. Çalar Saat Kurma
- C. Mutfak Temizliği ve Düzeni
 - 1. Masa Hazırlama
 - 2. Bulaşık Yıkama

VII. TOPLUMSAL YAŞAM

A. Alışveriş

1. Alışveriş Kuralları
2. Alışveriş Yapma

B. Topluma Açık Yerlerdeki Davranıőlarımız

1. Lokanta, Pastane vb. Yerlerdeki Davranıőlarımız
2. Sinema, Tiyatro vb. Yerlerdeki Davranıőlarımız
3. Asansör Kullanma
4. Ankesörlü Telefon Kullanma

C. Meslekler

1. Meslek eőitleri
2. Mesleklerin Önemi

ÖRNEK İŞLENİŞ

Öğretilecek konularla ilgili olarak hazırlanan bir çizelge ile öğrencilerin performansları önceden ölçülür. Bu ölçme sırasında konuyla ilgili olarak öğrencilere çizelgedeki sorular sorulur. Doğru cevaplar “+”, yanlış cevaplar “-” ile gösterilir (Performansın belirlenmesi için yapılan çalışma ve buna ilişkin hazırlanan kayıt tablosu günlük plan formatının dışındadır.).

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR	Veli	Aysel	Tunç
1.Trafikte ilerlerken fark edilebilmek için beyaz baston, kıyafette veya çantada ise fosforlu şeritler kullanılacağını söyler.	%100	1.Trafikte ilerlerken fark edilebilmek için ne kullanırsınız?	-	-	-
2.Yayaların kaldırımın sağından yürümesi gerektiğini söyler.	%100	2.Yayaların kaldırımın hangi tarafından yürümesi gerekir?	-	-	-
3.Kaldırımı olmayan yerlerde gidiş yönüne göre taşıt yolunun solundan yürünmesi gerektiğini söyler.	%100	3.Kaldırımı olmayan yerlerde gidiş yönüne göre taşıt yolunun hangi tarafından yürünmesi gerekir?	-	-	-
		Sonuç	-	-	-

Amaç: Trafik kurallarını belirtir.

Davranışlar

1. Trafikte ilerlerken fark edilebilmek için beyaz baston, kıyafette veya çantada ise fosforlu şeritler kullanılacağını söyler.
2. Yayaların kaldırımın sağından yürümesi gerektiğini söyler.

3. Kaldırımı olmayan yerlerde gidiş yönüne göre taşıt yolunun solundan yürünmesi gerektiğini söyler.

Ders Adı: Sosyal Hayat

Ünite Adı: Trafik ve İlk Yardım

Konu Adı: Trafik Kuralları

Süre: 40 dakika

Yöntem ve Teknikler: Anlatım, soru-cevap

Öğretim Materyalleri: Trafik kurallarını anlatan film.

Amaç:Trafik kurallarını belirtir.

Davranışlar

1. Trafikte ilerlerken fark edilebilmek için beyaz baston kıyafette veya çantada ise fosforlu şeritler kullanılacağını söyler.
2. Yayaların kaldırımın sağından yürümesi gerektiğini söyler.
3. Kaldırımı olmayan yerlerde gidiş yönüne göre taşıt yolunun solundan yürünmesi gerektiğini söyler.

Veli, Aysel, Tunç:

1. Trafikte ilerlerken fark edilebilmek için beyaz baston, kıyafette veya çantada bulunan fosforlu şeritler kullanılacağını söyler.
2. Yayaların kaldırımın sağından yürümesi gerektiğini söyler.
3. Kaldırımı olmayan yerlerde gidiş yönüne göre taşıt yolunun solundan yürünmesi gerektiğini söyler.

ÖĞRENME VE ÖĞRETME ETKİNLİKLERİ

Öğretmen öğrencilere, “Bugün sizlerle “Trafik Kuralları” konusunu işleyeceğiz.” diyerek derse giriş yapar.

Öğretmen, öğrencilerin dikkatini çekmek ve beyin fırtınası yapmak için, öğrencilere “Trafikte diğer yaya ve sürücülerin dikkatini çekmek için nasıl giyinmeliyiz? ” sorusunu yöneltir. Öğrencileri dinleyerek uygun cevapları pekiştirir, uygun olmayanları düzeltir ve öğrencilere, “Trafikte ilerlerken fark edilebilmek için beyaz baston, kıyafette veya çantada ise fosforlu şeritler kullanırız.” der. Daha sonra öğrencilere “Şimdi de sıra sizde; kim bana trafikte ilerlerken fark edilebilmek için neler giymemiz gerektiğini tam olarak söyleyecek?” der. Öğretmen uygun cevapları pekiştirir, uygun olmayanları düzeltir. İlk davranışın sunumu

bittikten sonra öğretmen ikinci davranışın sunumuna geçer. Öğretmen öğrencilere “Yayaların kaldırımın sağından yürümesi gerekir” der. Öğrencilere “Yayalar kaldırımın hangi tarafından yürümelidir?” diye sorar. Uygun cevapları pekiştirir, uygun olmayanları düzeltir. Üçüncü davranışın sunumunu da aynı şekilde yapar.

Sonra öğrencilere, “Şimdi sizlere trafik kurallarıyla ilgili bir film izleteceğim. Filmi dikkatle izlemenizi istiyorum. İzledikten sonra film ile ilgili konuşacağız.” der. Öğretmen, öğrencilerle birlikte filmi izlemeye başlar. Film izlenirken filmde geçen olayları sesli olarak anlatır. Öğrencilere, “Trafik kurallarına uyulmamasıyla ilgili yaşadığınız olaylar var mı?” diyerek soru yöneltir. Öğrencilerin anlattıklarını dinler, yaşanan olaylarla kuralları ilişkilendirerek açıklama yaparak dersi tamamlar.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Örnek Ölçme Sorusu

1. Uymamız gereken trafik kurallarına örnekler veriniz.
2. Trafik kurallarına uymazsak sonuçları neler olabilir?

Değerlendirme

Öğretmen değerlendirme için hazırlanan soruyu Veli, Aysel ve Tunç’a sorar; gelen doğru cevapları pekiştirir. Yanlış cevap verildiğinde gerekli dönüt ve düzeltmeleri yapar. Öğretmen, öğrencilerin ölçme sorularına verdikleri cevapları ve ders içindeki performanslarını dikkate alarak onların başarıları hakkında sonuca ulaşır.

**DİN KÜLTÜRÜ VE AHLÂK BİLGİSİ
DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI**

AÇIKLAMALAR

Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Dersi Öğretim Programı konuları 9, 10, 11 ve 12. sınıflarda işlenecek şekilde düzenlenmiştir.

Çağımızda hızla gelişen bilim ve teknoloji, eğitimin her alanını etkilemektedir. Bu anlamda bilginin hızla yenilenerek üretildiği çağımızda birey ve toplumun geleceği; bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretme becerilerine bağlı bulunmaktadır. Bu becerilerin kazanılması ve hayat boyu sürdürülmesi bilgi üretimine dayalı çağdaş bir eğitimi gerektirmektedir.

Bu dersin işlenişinde din, vicdan, düşünce ve ifade özgürlüğüne önem veren bir yaklaşım benimsenmelidir. Öğrencilere, çeşitli inanç ve düşüncelerin bir farklılık değil bir zenginlik olduğu düşüncesi kazandırılmalıdır. Ders konuları Atatürk İlkeleri ile bağdaştırılarak işlenmelidir.

Din kültürü ve Ahlâk bilgisi dersinde öğrencilerin toplumsallaşmaları, iyi birer vatandaş olarak yetişmeleri, ilerideki iş ve meslek yaşamında olumlu Ahlaki davranışlar göstermeleri amaç edinilmelidir.

Din kültürü ve Ahlâk bilgisi dersinde sevgi, saygı, hoşgörü duyguları içinde çalışmanın ve öğrenmenin bir ibadet olduğu bilinci kazandırılmalıdır. Konuların işlenişinde inanç ve davranış bütünlüğünün önemi üzerinde durulmalıdır.

Öğrencilerin günlük yaşamları göz önünde bulundurularak konular ve örnekler, seviyelerine uygun olarak işlenmeli ve açıklanmalıdır. Tanımların ezberletilmesinden olabildiğince kaçınılmalıdır.

Bu dersin işlenişinde yeri geldikçe ders konuları ile öğrencilerin diğer derslerde kazandıkları bilgiler arasında bağlantı kurulmalıdır. Yine konuların özelliğine göre TV, VCD vb. araçlardan yararlanılmalı; okulun ve çevrenin özellikleri de dikkate alınarak sosyal, güncel olaylara göre kaynak kişiler sınıfa davet edilmeli, yakın çevreye geziler düzenlenmelidir.

GENEL AMAÇLAR

1. Din ve İslam dinine ilişkin temel kavramları tanır.
2. İslam'ın iman, ibadet ve Ahlâk esaslarını tanır.
3. Din ve Ahlâk hakkında doğru bilgi ve tutumlar kazanır.
4. Başkalarının inançlarına, düşüncelerine ve haklarına saygı gösterir.
5. İslam dini ve Ahlâkının temiz, sağlıklı, dürüst, düzenli ve yardımsever bir toplum oluşturmayı amaçladığının farkında olur.

ÖZEL AMAÇLAR

1. İslamiyet'in anlamını bilir.
2. İslam dininin özelliklerini belirtir.
3. İslam dininin şartlarının farkında olur.
4. İmanın temel esaslarını bilir.
5. İslam dininde temizliğin önemini bilir.
6. İslam dininin öğütlediği davranışları göstermeye istekli olur.
7. Günlük konuşmalarda kullanılan başlıca dini sözcük ve cümleleri kavrar.
8. Kur'an-ı Kerim'i tanır.
9. İbadetin anlamını bilir.
10. İslam dininde başlıca ibadetleri bilir.
11. Abdest türlerini tanır.
12. Abdest türlerini kavrar.
13. Namazın anlamını bilir.
14. Orucun anlamını bilir.
15. Zekâtın anlamını bilir.
16. Haccın anlamını bilir.
17. İbadet yerlerini bilir.
18. Dinî bayramları ve kutsal günleri bilir.
19. Peygamber kavramının anlamını bilir.
20. Kutsal kitapların gönderildiği peygamberleri tanır.
21. Hz. Muhammed'in örnek niteliklerini belirtir.
22. Hz. Muhammed'in engellilerle ilgili sabır ve müjde telkin eden hadislerinin kavrar.
23. Günümüzde yaşayan başlıca büyük dinleri tanır.
24. Diğer din, örf ve âdetlere hoşgörü göstermek gerektiğini fark eder.

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR

I. İSLAM DİNİ VE GÜZEL AHLÂK

Amaç 1: İslamiyetin anlamını bilir.

Davranışlar

1. Dinimizin adının İslam olduğunu söyler.
2. Hz. Muhammed'in yaydığı dinin İslam olduğunu söyler.
3. İslam dinine inanan ve kabul edenlere Müslüman denildiğini söyler.

Amaç 2: İslam dininin özelliklerini belirtir.

Davranışlar

1. İslam dininin evrensel bir din olduğunu söyler.
2. Allah katında herkesin eşit olduğunu söyler.
3. İslamiyet'te zorlama olmadığını söyler.
4. İslamiyet'in kolaylık dini olduğunu, kimseye gücünün üzerinde bir yük yüklediğini söyler.
5. İslamiyet'in akla önem verdiğini söyler.
6. İslamiyet'in ilme önem verdiğini söyler.
7. İslamiyet'in temizliğe önem verdiğini söyler.

Amaç 3: İslam dininin şartlarının farkında olur.

Davranışlar

1. Kelime-i şehadet getirmenin İslam'ın birinci şartı olduğunu söyler.
2. Namaz kılmanın İslam'ın şartlarından olduğunu söyler.
3. Oruç tutmanın İslam'ın şartlarından olduğunu söyler.
4. Zekât vermenin İslam'ın şartlarından olduğunu söyler.
5. Hacca gitmenin İslam'ın şartlarından olduğunu söyler.
6. Kelime-i şehadet getirir.

Amaç 4: İmanın temel esaslarını bilir.

Davranışlar

1. Allah'ın varlığına ve birliğine inanmanın imanın esaslarından biri olduğunu söyler.
2. Meleklerle inanmanın imanın esaslarından biri olduğunu söyler.

3. Kitaplara inanmanın imanın esaslarından biri olduğunu söyler.
4. Peygamberlere inanmanın imanın esaslarından biri olduğunu söyler.
5. Ahiret gününe inanmanın imanın esaslarından biri olduğunu söyler.
6. Kadere inanmanın imanın esaslarından biri olduğunu söyler.

Amaç 5: İslam dininde temizliğin önemini bilir.

Davranışlar

1. İslam'ın temizlik üzerine kurulduğunu söyler.
2. İslam'da beden, çevre, giysi temizliğinin maddi temizlik olduğunu söyler.
3. İslam'da güzel Ahlâkın manevi temizlik olduğunu söyler.

Amaç 6: İslam dininin öğütlediği davranışları göstermeye istekli olur.

Davranışlar

1. Konuşmalarında ve davranışlarında dürüst olur.
2. Başkalarına yardım eder.
3. Başkaları ile ilişkilerinde saygılı davranır.
4. Çevresini temiz tutar.
5. Başkalarına karşı sabırlı ve hoşgörülü davranır.
6. Başkalarının inanç ve düşüncelerine saygılı olur.
7. Çevresindeki canlıları korur.
8. Başkalarının haklarına saygılı davranır.
9. İbadet yerlerinde kurallara uygun davranır.
10. Hasta ziyaretinde uygun şekilde davranır.
11. Gerektiğinde selamlaşır.

Amaç 7: Günlük konuşmalarda kullanılan başlıca dini sözcük ve cümleleri kavrar.

Davranışlar

1. Besmeleyi söyler.
2. Bismelenin anlamını söyler
3. Hamd etme cümlesini söyler.
4. Hamd etmenin anlamını söyler.
5. Kelime-i tevhidi söyler.
6. Kelime-i tevhidin anlamını söyler.

7. Salatu selamı söyler.
8. Salatu selamın anlamını söyler.
9. Kelime-i şehadeti söyler.
10. Kelime-i şehadetin anlamını söyler.

Amaç 8. Kur'an-ı Kerim'i tanır.

Davranışlar

1. Kur'an-ı Kerim'in Müslümanların kutsal kitabı olduğunu söyler.
2. Kur'an-ı Kerim'in Cebrail aracılığıyla Hz. Muhammed'e gönderildiğini söyler.
3. Kur'an-ı Kerim'in ayet ve surelerden oluştuğunu söyler.

II. İSLAM DİNİNDE İBADET

Amaç 9: İbadetin anlamını bilir.

Davranışlar

1. Allah'ın yapılmasını istediği davranışları yerine getirmenin ibadet olduğunu söyler.
2. Allah'ın yapılmasını istemediği davranışlardan kaçınılmasının ibadet olduğunu söyler.

Amaç 10: İslam dininde başlıca ibadetleri bilir.

Davranışlar

1. Namaz kılmanın ibadet olduğunu söyler.
2. Oruç tutmanın ibadet olduğunu söyler.
3. Zekât vermenin ibadet olduğunu söyler.
4. Hacca gitmenin ibadet olduğunu söyler.

Amaç 11: Abdest türlerini tanır.

Davranışlar

1. Namaz abdestinin bir abdest türü olduğunu söyler.
2. Gusül abdestinin bir abdest türü olduğunu söyler.
3. Teyemmümün bir abdest türü olduğunu söyler.

Amaç 12: Abdest türlerini kavrar.

Davranışlar

1. Namaz abdestinde izlenmesi gereken sırayı söyler.
2. Gusül abdestinde izlenmesi gereken sırayı söyler.
3. Teyemmüm abdestinde izlenmesi gereken sırayı söyler.

Amaç 13: Namazın anlamını bilir.

Davranışlar

1. Namazın Allah'a yakarış, yakınlaşma ve dua anlamına geldiğini söyler.
2. Namazın Müslümanların günde beş vakit Allah'a yaptıkları ibadet olduğunu söyler.

Amaç 14: Orucun anlamını bilir.

Davranışlar

1. Orucun Allah'a ibadet amacıyla yeme, içme gibi birçok şeyden belli bir süre kendini alıkoyma anlamına geldiğini söyler.
2. Orucun Ramazan ayı süresince tutulduğunu söyler.

Amaç 15: Zekâtın anlamını bilir.

Davranışlar

1. Zekâtın gelir düzeyi iyi olan kişilerin her yıl mal ve paralarının dinin belirlediği oranı, ihtiyacı olan kimselere vermeleri anlamına geldiğini söyler.
2. Zekâtın yoksullara verileceğini söyler.

Amaç 16: Haccın anlamını bilir.

Davranışlar

1. Haccın Müslümanlar tarafından İslamiyetin doğup geliştiği kutsal yerlerin ziyaret edilmesi anlamına geldiğini söyler.
2. Haccın gelir düzeyi iyi olan kişilerce hem beden hem de malla yapıldığını söyler.

Amaç 17: İbadet yerlerini bilir.

Davranışlar

1. Temiz olan her yerde ibadet yapılabileceğini söyler.
2. İslamiyette cami ve mescitlerin toplu olarak ibadet yapılan yerler olduğunu söyler.

Amaç 18: Dinî bayramlar ve kutsal günleri bilir.

Davranışlar

1. Ramazan bayramının dinî bayramlardan biri olduğunu söyler.
2. Kurban bayramının dinî bayramlardan biri olduğunu söyler.
3. Cuma gününün kutsal günlerden biri olduğunu söyler.
4. Miraç Kandili'nin kutsal gecelerden biri olduğunu söyler.
5. Berat Kandili'nin kutsal gecelerden biri olduğunu söyler.
6. Kadir Gecesi'nin kutsal gecelerden biri olduğunu söyler.

III. PEYGAMBERLERİ TANIYALIM

Amaç 19: Peygamber kavramının anlamını bilir.

Davranışlar

1. Peygamberlerin, Allah'ın emirlerini insanlara bildiren kişiler olduğunu söyler.
2. Peygamberlerin, Allah tarafından seçildiğini söyler.

Amaç 20: Kutsal kitapların gönderildiği peygamberleri tanır.

Davranışlar

1. Tevrat'ın, Hz. Musa'ya gönderildiğini söyler.
2. Zebur'un, Hz. Davut'a gönderildiğini söyler.
3. İncil'in, Hz. İsa'ya gönderildiğini söyler.
4. Kur'an-ı Kerim'in, Hz. Muhammed'e gönderildiğini söyler.

Amaç 21: Hz. Muhammed'in örnek niteliklerini belirtir.

Davranışlar

1. Hz. Muhammed'in dürüst ve güvenilir bir insan olduğunu söyler.
2. Hz. Muhammed'in çalışkan bir insan olduğunu söyler.
3. Hz. Muhammed'in yardımlaşmayı seven bir insan olduğunu söyler.
4. Hz. Muhammed'in doğayı ve canlıları seven bir insan olduğunu söyler.
5. Hz. Muhammed'in insanlara değer veren ve onları seven bir insan olduğunu söyler.
6. Hz. Muhammed'in merhametli ve hoşgörülü bir insan olduğunu söyler.
7. Hz. Muhammed'in başkalarının haklarına saygılı bir insan olduğunu söyler.
8. Hz. Muhammed'in temizliğe önem veren bir insan olduğunu söyler.
9. Hz. Muhammed'in cesur ve doğru sözlü bir insan olduğunu söyler.

10. Hz. Muhammed'in engellilere değer verdiğini söyler.

11. Hz. Muhammed'in engellilere devlet görevinde yer verdiğini söyler.

Amaç 22: Hz. Muhammed'in engellilerle ilgili sabır ve müjde telkin eden hadislerinin kavrar.

Davranışlar

1. Hz. Muhammed'in engelliler ile ilgili hadisleri olduğunu söyler.
2. Hz. Muhammed'in engellilerle ilgili sabır ve müjde telkin eden hadislerine örnekler verir.

IV: DİNLERİ TANIYALIM

Amaç 23: Günümüzde yaşayan başlıca büyük dinleri tanır.

Davranışlar

1. Yahudiliğin (Museviliğin) büyük dinlerden biri olduğunu söyler.
2. Hristiyanlığın büyük dinlerden biri olduğunu söyler.
3. İslamiyet'in büyük dinlerden biri olduğunu söyler.

Amaç 24: Diğer din, örf ve âdetlere hoşgörü göstermek gerektiğini fark eder.

Davranışlar

1. İnsanların din ve inanç özgürlüğüne sahip olduğunu söyler.
2. Diğer din, örf ve âdetlere hoşgörü göstermek gerektiğini söyler.
3. Din ve vicdan özgürlüğünün barışı sağladığını söyler.

KONULAR

I. İSLAM DİNİ VE GÜZEL AHLÂK

- A. İslamiyet'in Anlamı
- B. İslam Dininin Özellikleri
- C. İslam'ın Şartları
- Ç. İmanın Temel Esasları
- D. İslam Dininin Öğütlediği Güzel Ahlâk
- E. Dinimizde Temizlik
- F. Günlük Konuşmalarda Kullanılan Başlıca Dini Sözcük ve Cümleler

II. İSLAM DİNİNDE İBADET

- A. İbadetin Anlamı
- B. Başlıca İbadet Türleri
- C. Abdest Türleri
- Ç. Namazın Anlamı
- D. Orucun Anlamı
- E. Zekâtın Anlamı
- F. Haccın Anlamı
- G. İbadet Yerleri
- Ğ. Dinî Bayramlar ve Kutsal Günler

III. PEYGAMBERLERİ TANIYALIM

- A. Peygamber Kime Denir?
- B. Kutsal Kitapların Gönderildiği Peygamberler
- C. Hz. Muhammed'in Örnek Nitelikleri

IV. DİNLERİ TANIYALIM

- A. Günümüzde Yaşayan Büyük Dinler
- B. Diğer Din, Örf ve Âdetlere Hoşgörü

ÖRNEK İŞLENİŞ

Öğretilecek konularla ilgili olarak hazırlanan bir çizelge ile öğrencilerin performansları önceden ölçülür. Bu ölçme sırasında konuyla ilgili olarak öğrencilere çizelgedeki sorular sorulur. Doğru cevaplar “+”, yanlış cevaplar “-” işaretiyle gösterilir (Performansın belirlenmesi için yapılan çalışma ve buna ilişkin hazırlanan kayıt tablosu günlük plan formatının dışındadır.).

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR	Ahmet	Ezgi	Özlem
1. İslam dininde başlıca ibadetlerin; a) Namaz kılmak b) Oruç tutmak c) Zekât vermek ç) Hacca gitmek olduğunu söyler.	%100	1. İslam dininde başlıca ibadetler nelerdir? a) Namaz kılmak b) Oruç tutmak c) Zekât vermek ç) Hacca gitmek	+ - - +	+ + - -	+ - - -
		Sonuç	-	-	-

Ders Adı: Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi

Ünite Adı: İslam Dininde İbadet

Konu adı: Başlıca İbadet Türleri

Süre: 40 dakika

Yöntem ve Teknikler: Anlatım, soru-cevap

Öğretim Materyalleri: Ders kitabı, resim kartları (az görenler için)

Amaç: İslam dininde başlıca ibadetleri bilir.

Davranışlar

1. Namaz kılmanın ibadet olduğunu söyler.

2. Oruç tutmanın ibadet olduğunu söyler.

3. Zekât vermenin ibadet olduğunu söyler.

4. Hacca gitmenin ibadet olduğunu söyler.

Performans kayıt tablosu dikkate alınarak davranışlar ad belirtilerek yeniden yazılır.

Ahmet, Özlem: Oruç tutmanın bir ibadet olduğunu söyler.

Ahmet, Özlem, Ezgi: Zekât vermenin bir ibadet olduğunu söyler.

Ezgi, Özlem: Hacca gitmenin bir ibadet olduğunu söyler.

ÖĞRENME VE ÖĞRETME ETKİNLİKLERİ

Öğretmen öğrencilere, “Önceki derslerde ibadetin ne anlama geldiğini öğrenmiştik. Bugünkü dersimizde de İslam dinindeki başlıca ibadetleri öğreneceğiz.” diyerek derse giriş yapar.

Öğretmen ibadetin Allah’ın bizim tarafımızdan yapılmasını istediği davranışlar olduğunu ve İslam dininde namaz kılmanın, oruç tutmanın, zekât vermenin, hacca gitmenin başlıca ibadetler olduğunu söyler. Sonra bu dört ibadet ile ilgili resim kartlarını öğrencilere dağıtır ve incelemeleri için süre tanır. Öğretmen resim kartlarını öğrencilere incelettikten sonra “namaz kılan” insanların resmini eline alarak öğrencilere “Buradaki insanlar namaz kılıyorlar” der. Az gören öğrencilerden de kartı incelemelerini ister ve gelen namaz kılıyorlar doğru cevabını pekiştirir. Öğretmen, “Evet çocuklar namaz kılmak İslam dininde başlıca ibadetlerden birisidir.” der ve “İslam dininde başlıca ibadetlerden birisi nedir?” diye sorar. Öğrencilerden gelen “namaz kılmak” doğru cevabını pekiştirir ve tahtaya yazar. Öğretmen namaz kılmak davranışı ile yapmış olduğu etkinliği sırasıyla oruç tutmak, zekât vermek, hacca gitmek davranışlarının öğretiminde tekrar eder ve öğrencilerden doğru cevapları alana kadar etkinlikleri sürdürür.

Öğretmen tahtayı işaret ederek namaz kılmanın, oruç tutmanın, zekât vermenin, hacca gitmenin İslam dininde başlıca ibadetler olduğunu söyler. Öğrencilere de İslam dinindeki başlıca ibadetlerin neler olduğunu tekrarlatır, öğrencilerin doğru cevaplarını pekiştirir ve öğretimi tamamlar.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Örnek ölçme sorusu

1. İslam dininde başlıca ibadetler nelerdir?

Değerlendirme

Öğretmen, değerlendirme için hazırlanan soruyu öğrencilere sorar ve gelen doğru cevapları pekiştirir. Yanlış cevap verdiklerinde gerekli dönüt ve düzeltmeleri yapar. Öğretmen ölçme sonuçlarını kaydeder ve öğrencilerin ders içindeki performanslarını da göz önünde bulundurarak başarıları hakkında sonuca ulaşır.

MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

AÇIKLAMALAR

Müzik dersi öğretim programı konuları 9, 10, 11 ve 12. sınıflarda işlenecek şekilde düzenlenmiştir.

Total görme yetersizliği olan bireyler, az gören bireyler ve görme yetersizliğine ek bir yetersizliği olan bireyler de düşünülerek amaçlar belirlenmiştir.

Müzik, özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin eğitiminde kullanılan, tüm gelişim alanlarını destekleyen en etkili ve önemli disiplinlerden biridir. Müzik, engelli öğrencilerle iletişim kurmada yararlanılabilecek çok etkili bir araçtır. İletişimde dinleme becerisi ve dikkatini yoğunlaştırabilme becerisinin gelişimi büyük önem taşımaktadır. Bu becerilerin gelişiminde ritmik etkinliklerin çok önemli bir rolü vardır. Eğitim sayesinde öğrenciler ritim tutabilirler, işittikleri sesin ritmine uygun vuruş yapabilirler ya da vücut hareketleriyle işittikleri sesi yorumlayabilirler.

Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin yaşamlarında müziğin önemli bir yeri vardır. Müzik eğitiminde bireysel farklılıklar göz önünde bulundurularak her çocuğun seviyesine uygun amaçlar belirlenmelidir. Konular birbirinin ön koşulu olacak şekilde planlanmalı ve öğretim buna göre yapılmalıdır.

Müzik eğitiminde kullanılan birçok yöntem bulunmaktadır. Bu yöntemlerden bazıları; rakamlamalı, harflemeli, renkleme, grafiklemeli, merdivenlemeli, farklı nota biçimlemeli, orff müzik öğretim yöntemleridir. Özellikle orff yöntemi bu bireylerin müzik eğitiminde etkili bir yöntemdir. Orff yöntemi müziksel temel oluşturmaya ilişkin davranışları, duyulan müzikleri ve alınan belirli müziksel etkileri ritmik biçimli bedensel devinimlerle ifade ederek öğretme yoludur. Ritim, ezgi ve devinim eğitiminin birlikteliğine dayanır (Örneğin ritmik konuşmalar, ritmik el çırpımlar, doğaçlama devinimler vb.).

Müziğin yalnız ders içinde kalması doğru değildir. Müzik diğer derslerle bütünlüğü sağlayacak biçimde verilmelidir. Müzik dersi diğer derslerle ilişkilendirilmelidir.

Müzik; işitme, görme, dokunma ve hareket duygularıyla ses organlarını toplu olarak çalıştıran bir etkinliktir. Buna göre çocuğun aktif duyu organlarını toptan çalıştıran bir yöntem izlenmelidir. Müzik eğitimi bir bütün olarak kabul edilmeli, dersler bu bütünlüğe uyacak şekilde yürütülmelidir. Müzik parçalarının dinlemesi, öğretimi, kulak eğitimi, gibi etkinliklerin birbirleriyle kaynaşmış olmaları ve birbirlerine bağlanmaları sağlanmalıdır.

Çocuklar, ana dillerini nasıl konuşarak sonra da okuyup yazarak öğreniyorlarsa müziği de tıpkı bunun gibi öğrenmelidirler. Bunun için müzik eğitimine şarkılarla başlanmalı, ancak

hiçbir kuramsal bilgiye başvurulmaksızın kulaktan öğretilmelidir. Şarkı söylemede yeterince beceriyi kazandıktan sonra öğretilen parçalarla ilgili ve kullanılabilir olmak şartıyla çok basit kuramsal bilgiler (porte, sol anahtarı, nota, ritim vb.) de verilmelidir. Şarkı ve türküler önce toplu olarak söylenmeli, bireysel şarkı söylemeler sonraya bırakılmalıdır.

Öğretmen müzik çalışmaları yaparken bu çalışmanın süresini öğrencilerin ilgi ve dikkatlerine göre ayarlamalıdır. Dersin işlenişinde öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun etkinlikler belirlemelidir. Bu etkinlikler arasında ritim, ses çalışmaları, şarkı söyleme, dans ve oyunlar, müzikli öykü ve drama ile kavramların müzikle öğretimi yer almalıdır.

Müzik dersinde öğretilecek şarkılar seçilirken;

- Şarkılarda kullanılan dilin yalın ve anlaşılır olmasına,
- Şarkıların öğretiminde basitten karmaşığa doğru bir yol izlenmesine,
- Öğrenci düzeyine,
- Şarkıların kültürel değerleri yansıtmasına ve eğitici niteliğinin yüksek olmasına,
- Öğrencilerin söyleyebileceği ses sınırına uygun şarkıların seçilmesine dikkat edilmelidir.

Görme yetersizliğinden etkilenmiş bireylerin işitme duyusunu günlük yaşamda ve eğitim ortamlarında aktif olarak kullanmaları gerekmektedir. Bu nedenle dinleme becerilerinin geliştirilmesi bireylerin çevresel ipuçlarını kullanmalarında ve verilen eğitimden yararlanmalarında etkili olmaktadır. Müzik dersi dinleme becerilerinin geliştirilmesinde bireyler için en eğlenceli aktivitelerin yapıldığı derslerdendir. Öğrencilere radyo, teyp, mp3, mp4, VCD, DVD, bilgisayar, televizyon gibi müzik araçlarının nerede ve nasıl kullanılacağı öğretilmelidir. Bu suretle öğrenciler boş zamanlarında bu araçlardan yararlanarak müzik kültür ve becerilerini geliştirecekler, uygun biçimde eğlenme ve dinlenme imkânları bulacaklardır. Ayrıca derslerde halk ozanı, yorumcu gibi kişilerle öğrencileri karşılaştıracak olanaklar yaratılmalı, müziğin doğru seslerde dinlenmesine imkân sağlanmalıdır. Öğrenciler, okulda ve çevrede yapılan müzik etkinliklerine, konserlere götürülerek hem söyleyici hem de dinleyici olarak bu etkinliklere katılmaları sağlanmalı, bu yolla sosyalleşmelerine yardımcı olunmalıdır. Yetenekli öğrencilere, yetenekleri doğrultusunda çalgı çalma, şarkı söyleme vb. becerilerde farklı eğitim verilmesi sağlanmalıdır.

Görme engelli öğrencilere müzik dersi öğretimi yapılırken kabartma müzik sembollerinin yer aldığı kılavuz kitaplardan yararlanılarak öğrencilere Braille alfabesiyle oluşturulmuş müzik sembolleri öğretilir. Müzik sembolleri öğretilmiş öğrencilerle nota yazma, bona ve solfej çalışmaları yapılabilir.

Görme yetersizliği olan öğrencilerin bilişsel yeterlilikleri, ilgi ve istekleri göz önünde bulundurularak müzik aleti çalma çalışmaları yapılabilir. Bu çalışmalar, öğrencinin beceri düzeyi göz önünde bulundurularak ileri düzeylerde amaçlarla devam ettirilebilir.

Müzik aktivitelerine katılmayı reddeden öğrencilerle (dil ve konuşma güçlüğü bulunan öğrenciler gibi) ilk çalışmalar ritim tutma ya da sadece dinleme boyutunda tutulabilir. Daha sonra öğrencinin aktivitelere katılma düzeyi arttırılabilir.

GENEL AMAÇLAR

1. Sesini doğru ve etkili kullanır.
2. Duyularını müzik yoluyla ifade etme becerisi kazanır.
3. Müziğin ritmik boyutundan yararlanarak ritmik hareketlerini yönlendirir.
4. Müzik dağarcığını çalarak ve söyleyerek geliştirir.
5. Müzikle ilgili etkinliklere katılmaktan zevk alır.

ÖZEL AMAÇLAR

1. Gürültüyle müzik seslerini birbirinden ayırt eder.
2. Sesini doğru kullanır.
3. Şarkı seslendirir.
4. Grupla şarkı seslendirir.
5. Birlikte şarkı söylemeye istekli olur.
6. Bildiği ezgileri doğru seslendirir.
7. Müzik ve çevre sağlığı ilişkilerinin farkında olur.
8. Belirli gün, hafta ve ders konularına ilişkin şarkıları tanır.
9. Müziğimizdeki türleri tanır.
10. Dağarcığındaki müzikleri türlerine göre ayırt eder.
11. Müziğimizdeki türlerden bildiği örnekleri seslendirir.
12. Çevresindeki çalgıları kullanım özelliklerine göre tanır.
13. Çalgıları seslerine göre tanır.
14. Ses ve çalgı kullanarak müzik yapar.
15. Şarkı, şiir ve tekerlemelerin temel hız basamaklarını ayırt eder.
16. Dağarcığındaki şarkı, şiir ve tekerlemeleri hız basamaklarına uygun değerlendirir.
17. Şarkı, şiir ve tekerlemelerin ana gürlük basamaklarını ayırt eder.

18. Dağarcığındaki şarkı, şiir ve tekerlemeleri ana gürlük basamaklarına uygun değerlendirir.
19. Ritim tutar.
20. Şarkı ve tekerlemelere ritim çalgısıyla eşlik eder.
21. Müzikli oyunlarla ilgili beceriler geliştirir.
22. Müzikli oyunlara katılmaya istekli olur.
23. İstiklâl Marşı'nın anlamını bilir.
24. İstiklâl Marşı'nı doğru söyler.
25. Bayrak töreninde yapılması gerekenleri bilir.
26. Bayrak törenine katılır.
27. Atatürk ile ilgili düzeyine uygun şarkılar seslendirir.
28. Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerine katılmaktan zevk alır.

AMAÇ ve DAVRANIŞLAR

I. SES

Amaç 1: Gürültüyle müzik seslerini birbirinden ayırt eder.

Davranışlar

1. Duyduğu seslerin gürültü olup olmadığını söyler.
2. Duyduğu seslerin müzik sesi olup olmadığını söyler.

Amaç 2: Sesini doğru kullanır.

Davranışlar

1. Sesini kullanırken düzgün duruş alır.
2. Sesini kullanırken ağzını gerektiği kadar açar.
3. Sesini kullanırken doğru nefes alıp verir.

Amaç 3: Şarkı seslendirir.

Davranışlar

1. Şarkıyı dinler.
2. Şarkının sözlerini söyler.
3. Şarkının sözlerini ezgiye uygun olarak söyler.

Amaç 4: Grupla şarkı seslendirir.

Davranışlar

1. Şarkıya birlikte başlar.
2. Şarkının sözlerini grupla aynı anda söyler.
3. Duraklamalarda grupla birlikte hareket eder.
4. Nefes alıp vermede grupla birlikte hareket eder.
5. Şarkıyı birlikte bitirir.

Amaç 5: Birlikte şarkı söylemeye istekli olur.

Davranışlar

1. Birlikte şarkı söylemekten zevk duyar.
2. Söylenen şarkıya isteyerek katılır.

Amaç 6: Bildiği ezgileri doğru seslendirir.

Davranışlar

1. Doğru nefes alarak söyler.
2. Ritme uygun söyler.
3. Ses aralıklarını doğru söyler.

Amaç 7: Müzik ve çevre sağlığı ilişkilerinin farkında olur.

Davranışlar

1. Gürültünün çevre sağlığına olan etkisini söyler.
2. Çevreyi rahatsız etmeden müzik yapma ve dinlemenin gerektiğini söyler.

II. MÜZİĞİMİZDE TÜR

Amaç 8: Belirli gün, hafta ve ders konularına ilişkin şarkıları tanır.

Davranışlar

1. Belirtilen şarkının hangi gün, hafta ve ders konusuna ilişkin olduğunu söyler.
2. Belirtilen gün, hafta ve ders konusuna ilişkin öğrendiği şarkıların adlarını söyler.

Amaç 9: Müziğimizdeki türleri tanır.

Davranışlar

1. Türk halk müziğinin bir müzik türü olduğunu söyler.
2. Türk sanat müziğinin bir müzik türü olduğunu söyler.
3. Popüler müziğin bir müzik türü olduğunu söyler.
4. Marşların bir müzik türü olduğunu söyler.
5. Klasik müziğin bir müzik türü olduğunu söyler.

Amaç 10: Dağarcığındaki müzikleri türlerine göre ayırt eder.

Davranışlar

1. Bildiği müziklerden şarkıların adlarını söyler.
2. Bildiği müziklerden türkülerin adlarını söyler.
3. Bildiği müziklerden marşların adlarını söyler.

Amaç 11: Müziğimizdeki türlerden bildiği örnekleri seslendirir.

Davranışlar

1. Türk halk müziğinden örnekler söyler.
2. Türk sanat müziğinden örnekler söyler.
3. Popüler müzikten örnekler söyler.
4. Okul eğitim müziğinden örnekler söyler.

III. ÇALGILARIMIZ

Amaç 12: Çevresindeki çalgıları kullanım özelliklerine göre tanır.

Davranışlar

1. Belli başlı vurmali çalgıların adlarını söyler.
2. Belli başlı üflemeli çalgıların adlarını söyler.
3. Belli başlı tuşlu çalgıların adlarını söyler.
4. Belli başlı telli çalgıların adlarını söyler.

Amaç 13: Çalgıları seslerine göre tanır.

Davranışlar

1. Sesi dinletilen çalgıyı gösterir.
2. Sesi dinletilen çalgının adını söyler.

Amaç 14: Ses ve çalgı kullanarak müzik yapar.

Davranışlar

1. Öğrendiği şarkıları söyler.
2. Öğrendiği şarkıları çalar.
3. Öğrendiği şarkıları çalıp söyler.

IV. HIZ VE GÜRLÜK

Amaç 15: Şarkı, şiir ve tekerlemelerin temel hız basamaklarını ayırt eder.

Davranışlar

1. Dinletilen şarkıların hız basamağını (çabuk, yavaş, orta hız) söyler.
2. Dinletilen şiirin hız basamağını (çabuk, yavaş, orta hız) söyler.
3. Dinletilen tekerleme, sayışmanın hız basamağını (çabuk, yavaş, orta hız) söyler.

Amaç 16: Dağarcığındaki şarkı, şiir ve tekerlemeleri hız basamaklarına uygun değerlendirir.

Davranışlar

1. Dağarcığındaki şarkıları belirtilen hız basamağında söyler.
2. Dağarcığındaki şiirleri belirtilen hız basamağında söyler.
3. Dağarcığındaki şiirleri belirtilen hız basamağında söyler.

Amaç 17: Şarkı, şiir ve tekerlemelerin ana gürlük basamaklarını ayırt eder.

Davranışlar

1. Dinletilen şarkıların gürlük basamağını (çabuk, yavaş, orta) söyler.
2. Dinletilen şiirin gürlük basamağını (çabuk, yavaş, orta) söyler.
3. Dinletilen tekerleme ve sayışmanın gürlük basamağını (çabuk, yavaş, orta) söyler.

Amaç 18: Dağarcığındaki şarkı, şiir ve tekerlemeleri ana gürlük basamaklarına uygun değerlendirir.

Davranışlar

1. Dağarcığındaki şarkıları belirtilen gürlük basamağında söyler.
2. Dağarcığındaki şiirleri belirtilen gürlük basamağında söyler.
3. Dağarcığındaki şiirleri belirtilen gürlük basamağında söyler.

V. RİTİM İLE EŞLİK

Amaç 19: Ritim tutar.

Davranışlar

1. Dinlediği müziğe uygun olarak vücudunu hareket ettirir.
2. Dinlediği müziğin ritmine uygun eliyle vuruşlar yapar.
3. Dinlediği müziğin ritmine uygun ayağıyla vuruşlar yapar.
4. Dinlediği müziğin ritmine uygun eliyle ve ayağıyla vuruşlar yapar.

Amaç 20: Şarkı ve tekerlemelere ritim çalgısıyla eşlik eder.

1. Dinlediği müziğin ritmine uygun ritim aletiyle vuruşlar yapar.
2. Söylediği şarkının ritmine uygun ritim aletiyle vuruşlar yapar.

VI. MÜZİKLİ OYUNLAR VE DANSLAR

Amaç 21: Müzikli oyunlarla ilgili beceriler geliştirir.

Davranışlar

1. Oyunun hareketlerini sözsüz ve müziksiz olarak yapar.
2. Oyunun hareketlerini sözlerine ve müziğine uygun yapar.
3. Oyunun hareketlerini sözlerine ve müziğine uygun olarak grupta birlikte yapar.

Amaç 22: Müzikli oyunlara katılmaya istekli olur.

Davranışlar

1. Oyunlarda isteyerek görev alır.
2. Oyunun kurallarına uyar.
3. Oyundaki rolünü yerine getirir.

VII. İSTİKLAL MARŞI VE ATATÜRK

Amaç 23: İstiklal Marşının anlamını bilir.

Davranışlar

1. İstiklal Marşı'nın Türk ulusunun bağımsızlık marşı olduğunu söyler.
2. Okullarda bayrak töreninde İstiklal Marşı'nın okunduğunu söyler.

Amaç 24: İstiklal Marşı'nı doğru söyler.

Davranışlar

1. İstiklal Marşı'nın sözlerini doğru söyler.
2. İstiklal Marşı'nın sözlerini ezgisine uygun söyler.

Amaç 25: Bayrak töreninde yapılması gerekenleri bilir.

Davranışlar

1. Bayrak töreninde sıraya girilmesi gerektiğini söyler.
2. Bayrak töreninde “hazır ol” durumuna geçilmesi gerektiğini söyler.
3. Bayrak töreninde İstiklal Marşı'na eşlik edilmesi gerektiğini söyler.

Amaç 26: Bayrak törenine katılır.

Davranışlar

1. Sıraya girer.
2. “Hazır ol” durumuna geçer.
3. İstiklal Marşı'na eşlik eder.

Amaç 27: Atatürk ile ilgili düzeyine uygun şarkılar seslendirir.

Davranışlar

1. Atatürk ile ilgili düzeyine uygun şarkıların sözlerini anlamlarına uygun söyler.
2. Atatürk ile ilgili düzeyine uygun şarkıların sözlerini ezgisine uygun söyler.

Amaç 28: Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerine katılmaktan zevk alır.

Davranışlar

1. Atatürk ile ilgili düzenlenen müzik etkinliklerinde isteyerek görev alır.
2. Atatürk ile ilgili görev aldığı müzik etkinliklerinin gerektirdiği çalışmaları yapar.

KONULAR

I. SES

- A. Gürültü ve Müziksel Sesler
- B. Sesi Doğru Kullanma
- C. Şarkı Söyleyim
- Ç. Müzik ve Çevre Sağlığı İlişkisi

II. MÜZİĞİMİZDE TÜR

- A. Belirli Gün ve Haftalarda Söylediğimiz Şarkılar
- B. Müzik Türleri

III.ÇALGILARIMIZ

- A. Kullanış Özelliklerine Göre Çalgılar
- B. Çalgıların Çıkardıkları Sesler
- C. Ses ve Çalgı ile Müzik

IV.HIZ ve GÜRLÜK

- A. Şarkı, Şiir ve Tekerlemelerin Hız Basamakları
- B. Gürlük

V. RİTİM İLE EŞLİK

- A. Ritim Tutma
- B. Şarkı ve Tekerlemelere Eşlik Etme

VI.MÜZİKLİ OYUNLAR VE DANSLAR

- A. Müzikli Oyunlarla İlgili Beceriler
- B. Müzikli Oyunlara Katılma

VII. İSTİKLAL MARŞI VE ATATÜRK

- A. İstiklal Marşımız
- B. Atatürk ve Müzik

ÖRNEK İŞLENİŞ

Öğretilecek konularla ilgili olarak hazırlanan bir çizelge ile öğrencilerin performansları önceden ölçülür. Bu ölçme sırasında konuyla ilgili olarak öğrencilere çizelgedeki sorular sorulur. Doğru cevaplar “+”, yanlış cevaplar “-” işaretiyle gösterilir (Performansın belirlenmesi için yapılan çalışma ve buna ilişkin hazırlanan kayıt tablosu günlük plan formatının dışındadır.).

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR	Göksel	Irmak	Ecem
1.Öğrendiği şarkıları söyler.	$\frac{3}{4}$	1.Okulla ilgili öğrendiğimiz şarkıları seslendiriniz. a) Okul b) Okul Sevgisi c) Çalışkan Olmalıyız ç) Okul Yolu	+ - - +	+ - - +	+ - - +
2.Öğrendiği şarkıları çalar.	$\frac{3}{4}$	1.Okulla ilgili öğrendiğimiz şarkıları çalgınızla çalınız. a) Okul b) Okul Sevgisi c) Çalışkan Olmalıyız ç) Okul Yolu	- - - +	+ - - -	+ + - -
		Sonuç	-	-	-

Ders Adı: Müzik

Ünite Adı: Çalgılarımız

Konu adı: Birlikte Söyleme, Çalma

Süre: 40+40 dakika

Yöntem ve Teknikler: Uygulama

Öğretim Materyalleri: Okul şarkıları, org, blok flüt, CD çalar vb.

Amaç: Ses ve çalgı kullanarak müzik yapar.

Davranışlar

1. Öğrendiği şarkıları söyler.
2. Öğrendiği şarkıları çalar.
3. Öğrendiği şarkıları çalıp söyler.

Performans kayıt tablosu dikkate alınarak davranışlar ad belirtilerek yeniden yazılır.

Göksel, Irmak, Ecem:

1. Öğrendiği şarkıları söyler.
2. Öğrendiği şarkıları çalar.
3. Öğrendiği şarkıları çalıp söyler.

ÖĞRENME VE ÖĞRETME ETKİNLİKLERİ

Öğretmen ders öncesi öğretimde kullanacağı okulla ilgili şarkıları hazırlar ve bu şarkıları öğrencilere dinletir. Sonra öğrencilere, “Bu şarkılar dışında okulla ilgili bildiğiniz başka şarkılar var mı?” diyerek derse giriş yapar.

Öğretmen öğretimde kullanacağı “Okul Sevgisi” şarkısının notalarını ve sözlerini öğrencilere Braille olarak yazdırır. Öğrencilerle solfej çalışması yapar ve şarkının sözleri çalışılır. Öğrenciler şarkıyı bağımsız olarak seslendirdiklerinde öğretmen öğrencileri pekiştirir. Ardından öğretmen performansı “+” olan Ecem’i yanına çağırarak şarkıyı çalgısıyla çalmasını ister. Öğretmen Ecem’i pekiştirir. Diğer öğrencilerle şarkı bölüm bölüm çalışılır. Sonra öğrencilerin şarkıyı bütün olarak birlikte çalmaları istenir. Öğrencilerden biri şarkıyı çalarken diğer öğrenci şarkıyı seslendirir. Bu çalışma tüm öğrencilerle tekrar edilir. Doğru davranışlar pekiştirilerek değerlendirmeye geçilir.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Örnek Ölçme Soruları

1. Okul Sevgisi adlı şarkının sözlerini söyleyiniz.
2. Okul Sevgisi adlı şarkıyı çalgınızla çalınız.

Değerlendirme

Öğretmen değerlendirme için hazırlanan soruları; Göksel, Irmak ve Ecem’e sorup gelen doğru cevapları pekiştirir. Yanlış cevap verildiğinde gerekli dönüt ve düzeltmeleri yapar. Öğretmen, öğrencilerin ölçme sorularına verdikleri cevapları ve ders içindeki performanslarını dikkate alarak onların başarıları hakkında sonuca ulaşır.

**BEDEN EĞİTİMİ, SPOR VE
BAĞIMSIZ HAREKET BECERİLERİ
ÖĞRETİM PROGRAMI**

AÇIKLAMALAR

Beden Eğitimi, Spor ve Bağımsız Hareket Becerileri Dersi Öğretim Programı konuları 9, 10, 11 ve 12. sınıf öğrencileriyle işlenecek şekilde düzenlenmiştir.

Bu dersle bireylerin motor becerilerinin gelişimi yanında sosyal yeterliliklerinin ve olumlu benlik gelişimlerinin sağlanması amaç edinilmiştir. Bu ders, görme yetersizliğinden etkilenmiş bireylerin çevrelerini güvenli bir biçimde tanımalarına, bağımsız hareket edebilmesine, etkinliklere katılarak hareket etmekten zevk almasına ve başarıya ihtiyaçlarının karşılanmasına imkân sağlamaktadır.

Görme yetersizliği olan ve bunun yanında ek yetersizliği olan çocuklar, beden gelişimleri yönünden diğer çocuklardan fazla bir farklılık göstermezken motor becerileri yönünden akranlarına göre farklılık gösterebilir. Bunun nedeni, fizyolojik özellikleri ve çevrelerinde yeterli hareket/egzersiz ortamı bulamamış olmalarıdır. Bu nedenle beden eğitimi, spor ve bağımsız hareket becerileri dersi güvenlik, etkililik ve görünüş ilkeleri doğrultusunda uygulanmalıdır. Güvenlik, öğrencinin her ortamda güvenli bir şekilde dolaşabilmesi için karşısına çıkan engelleri kendine zarar vermeden aşmasıdır. Etkililik, dolaşma sırasında her hareketin bir amacı olmasını ifade eder. Görünüş ise dengeli hareketleri, uygun duruşu ve yürüyüşü ifade eder.

Görme yetersizliği olan bireyler, konumunu ve gideceği hedefi belirleyebilmek için hangi bilgileri ipucu ve işaret olarak kullanacağına karar verebilmelidir. Bu nedenle bireye neleri ipucu ve işaret olarak kullanabileceği öğretilmelidir. İpuçları; bireylerin duyularını etkileyen ve pozisyonuna ilişkin bilgi veren görsel, işitsel, dokunsal, kinestetik ya da koklama ile ilgili uyaranlardan biri olabilir. İpuçları sabit olabildiği gibi hareketli de olabilir. İpucunun kaynağı bilinmeli, ipucu tanıdık olmalıdır. İşaretler, görme yetersizliği olan birey tarafından kolay tanınan, onu çevredeki diğer nesnelere ayıran bir özelliği olan ve sadece içinde buldukları ortamda kullanılan sabit ve sürekli uyaranlardır.

Görme yetersizliği olan bireyler için baston kullanımı oldukça önemlidir. Birey baston kullanarak bağımsız olarak hareket edebilmeli, dolaşabilmeli, hedefe ulaşabilmeli, nesnelere inceleyebilmeli ve nesnelere arayabilmelidir. Baston öğretimi okulda yapıldıktan sonra bastonun günlük hayatta da kullanılmasının sağlanması için ailelerle görüşülmelidir.

Beden eğitimi, spor ve bağımsız hareket becerileri dersine başlamadan önce öğrenciler genel bir sağlık kontrolünden geçirilerek spor yapmalarının sakıncalı olup olmadığı saptanmalıdır. Sağlık kontrolünde, fiziksel aktivite ve egzersiz yönünden dikkat çeken hususlar

tespit edildikten sonra bir fizyoterapistle iş birliğine gidilerek nasıl bir çalışma yapılacağı planlanmalıdır.

Beden eğitimi, spor ve bağımsız hareket becerileri çalışmalarının, mümkün olduğunca bire bir yaptırılması ve çalışmaların sözel anlatımla birlikte model olunarak ya da fiziksel yardımla sürdürülmesi sağlanmalıdır. Becerilerin öğretilmesi sırasında verilen yönergelerin basit, açık ve anlaşılır olmasına dikkat edilmelidir. Aynı şekilde öğrenciler becerileri bağımsız yapabilir duruma gelinceye kadar bu becerilerin tekrarlatılmasına önem verilmelidir.

Beden eğitimi, spor ve bağımsız hareket becerileri dersi çeşitli araç gereçlerle desteklenerek işlenmelidir. Öğrencilerin, ders sırasında bu araç gereçlerin kullanımına özen göstermeleri sağlanarak bunların bir alışkanlık olarak yerleşmesine dikkat edilmelidir. Ayrıca bu araç gereçlerin kullanımından doğacak tehlikeler öğrencilere açıklanmalı ve alınacak önlemlerle çalışmalarda güvenlik sağlanmalıdır. Bunun yanında hareket yaptırılırken ritim araçlarından yararlanılmalı; müzik eşliğinde, düdükle ya da sayarak tempo tutturulmalı ve böylece öğrencilerin zevk alacağı bir ortam yaratılmalıdır.

Goalball ve futsal gibi teknik çalışmalar mutlaka kendi sahasında, öğrencilerin özelliklerine göre oluşturulmuş gruplarla yapılmalıdır.

Goalball, 1946 yılında Avusturyalı Hanz Lorenzen ve Alman Sett Renidle tarafından, savaşta görme yetilerini kaybeden savaş gazilerinin rehabilitasyonuna yardımcı olmak amacıyla icat edilmiş bir oyundur.

Oyun, üçer kişilik iki takım ile oynanır. Her takımda en fazla üç yedek oyuncu vardır. Oyun, bir orta çizgisiyle ikiye bölünmüş dikdörtgen biçiminde bir jimnastik salonu sahasında oynanır. Goalball her devre 12 dakika olacak iki devre şeklinde oynanır. Goller sahanın her iki ucuna atılır. Oyun, zilli bir topla oynanır (bell ball). Bütün oyuncular maske takmak zorundadır. Oyunun amacı, karşı tarafın savunmasına karşı, her takımın topu yuvarlayarak rakibin kale çizgisinden geçirmesidir.

Goalball oyununda öğrenci savunma pozisyonunda iken tek dizi yerde öteki ayak yana açık, ayakucu karşı kaleye dönük ve ayak tabanı yere yapışıktır. Eller omuz genişliğinde açık, avuç içleri yerdedir. Savunma pozisyonundaki oyuncu atılan şutun sesini algılayıncaya kadar beklemelidir. Sesi algıladığında çok hızlı yere yan yatmalıdır. Topun kendisine çarpmasını bekleyerek çarpmadan sonra topu kontrolüne almalıdır.

Futsal beşer kişilik iki takım ile oynanır. Her takımda en fazla yedi yedek oyuncu bulunabilir. Futsal oyun alanı dikdörtgen şeklinde olmalıdır. Hakem ve oynayan iki takım,

aralarında başka şekilde anlaşmamışlarsa oyun yirmi beşer dakikalık iki eşit devreden oluşur (25+25=50 dk.).

Futsalda, sporcunun kendi becerisinin dışında yedek kulübesindeki hocanın ve hücum yapılan kalenin arkasındaki hocanın yönlendirmeleri ile hücum yapılır, pas verilir veya kaleye şut çekilir. Savunma anında da yedek kulübesindeki hoca ve kaleci sporcuları savunma için yönlendirir.

Görme yetersizliği olan bireylerin bisiklet öğretimine, öncelikli olarak öğretmenin denge çalışmalarını kazandırmak amacıyla fiziksel destekle yardımda bulunarak başlanır. Daha sonraki çalışmalarda ise yardım geri çekilerek devam edilir. Öğrencilere bisiklete binme becerisi öğretilirken kullanılacak bisiklet, öğrenci seleye oturduğunda ayakları yere basabilecek büyüklükte olmalıdır. Böylelikle beceri öğretilirken bisikletin kontrolü öğrenci tarafından daha kolay sağlanabilecek ve daha güvenli bir öğretim süreci olacaktır.

Beden eğitimi, spor ve bağımsız hareket becerileri dersinde öğrencilerin yetenekleri tespit edilerek özel olimpiyatlara bölgesel yarışlara katılmaları sağlanmalıdır. Bu yarışmalara katılmaları toplumla kaynaşmaları ve kendilerine güvenmeleri açısından önemlidir.

Beden eğitimi, spor ve bağımsız hareket becerileri dersindeki etkinliklerde öğrencilerin hareketlerini yapmasını aksatmayacak eşofman, şort ve bunlar gibi rahat giysiler kullanmalarına özen gösterilmeli ve hareketleri bu tür giysilerle yapma alışkanlığı kazandırılmaya çalışılmalıdır. Ayrıca bu derste kullanılan giysilerin temiz ve düzenli olmasına, ders sonrasında bu giysilerin bir sonraki kullanıma hazır hâle getirilmesine yönelik alışkanlıklar kazandırılmalıdır. Ders sonunda öğrencilerin terli vücutları ile kalmamaları, gerekli temizliklerini yaptıktan sonra giyinmeleri ve bu davranışları alışkanlık hâline getirmeleri sağlanmalıdır. Beden eğitimi, spor ve bağımsız hareket becerileri dersinin sonunda öğrencilerin yeterince dinlenmesi için vakit ayrılmasına dikkat edilmelidir.

GENEL AMAÇLAR

1. İyi duruş alışkanlığını kazanır.
2. Sporla ilgili temel bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar kazanır.
3. İş birliği içinde çalışma, birlikte davranma alışkanlığı kazanır.
4. Sosyal gelişimini sağlayan tavır ve alışkanlıklar kazanır.
5. Vücut sistemlerini güçlendirir ve geliştirir.
6. Sporun sağlığa yararlarını kavrayarak boş zamanlarını sportif faaliyetler ile değerlendirmeye istekli olur.
7. Spor yaparken sağlığını korur.

8. Bağımsız hareket becerilerini kullanarak hareket eder.
9. Kendine güven duygusunu geliştirir.

ÖZEL AMAÇLAR

1. Duruşlarla ilgili hareketleri yapar.
2. Çeşitli şekillerde dönüş yapar.
3. Çeşitli şekillerde sıralanmalar yapar.
4. Çeşitli şekillerde yürüyüş yapar.
5. Çeşitli şekillerde koşular yapar.
6. Çeşitli şekillerde sıçrama hareketleri yapar.
7. Tırmanma hareketleri yapar.
8. Çeşitli şekillerde atış yapar.
9. Top atma çalışmaları yapar.
10. Top tutma çalışmaları yapar.
11. Top sürme çalışmaları yapar.
12. Pas atma çalışmaları yapar.
13. Çeşitli şekillerde atlayış yapar.
14. Çeşitli şekillerde atış yapar.
15. Koşularla ilgili koordinasyonu geliştirir.
16. Minderde hareketler yapar.
17. İp ile hareketler yapar.
18. Çember ile hareketler yapar.
19. Taklidî yürüyüşler yaparak oyun oynar.
20. Grup oyunları oynar.
21. Bisiklet kullanır.
22. Goalball ile ilgili bilgi edinir.
23. Goalball ile ilgili teknikleri uygular.
24. Futsal ile ilgili bilgi edinir.
25. Futsal ile ilgili teknikleri uygular.
26. Oyunlarda sportmence davranır.
27. Halk oyunları oynama becerisi geliştirir.
28. Spor malzemelerini düzenli kullanır.
29. Spor yaparken sakatlanma ve yaralanmalarda öncelikle yapılması gerekenleri söyler.

30. Spor yaparken sağlığını nasıl koruyacağını söyler.
31. Vücut imajını geliştirir.
32. Bağımsız harekette yürüyüş yöntemlerinden yararlanır.
33. Bastonsuz bağımsız hareket tekniklerini kullanır.
34. Arama tekniklerini kullanır.
35. Baston tekniklerini kullanır.
36. Çevresel ipuçlarının farkında olur.
37. Çevresini tanımada çevresel ipuçlarını etkin şekilde kullanır.
38. Belirtilen konumlara yönelir.
39. Bina içinde/dışında bağımsız hareket eder.
40. Farklı bir çevre ile karşılaştığında yardım ister.
41. Trafik kurallarını açıklar.
42. Trafik kurallarına uyararak bağımsız hareket eder.
43. Toplu taşıma araçlarını kullanarak hareket eder.

AMAÇ ve DAVRANIŞLAR

I. DÜZEN ALIŞTIRMALARI

Amaç 1: Duruşlarla ilgili hareketleri yapar.

Davranışlar

1. “Rahat ol” duruşu yapar.
2. “Hazır ol” duruşu yapar.
3. Tek ayak üzerinde durur.
4. Parmak uçlarında durur.
5. Kartal duruşu yapar.
6. Planör duruşu yapar.
3. Dört ayak duruşu yapar.
4. Çömelik duruş yapar.
5. Diz üstü duruş yapar.
10. Uzun oturuş yapar.
11. Çakı duruşu yapar.

Amaç 2: Çeşitli şekillerde dönüş yapar.

Davranışlar

1. Dururken belirtilen yöne döner.
2. Yerinde sayarken belirtilen yöne döner.
3. Yürürken belirtilen yöne döner.
4. Koşarken belirtilen yöne döner.

Amaç 3: Çeşitli şekillerde sıralanmalar yapar.

Davranışlar

1. Geniş kolda sıra olur.
2. Derin kolda sıra olur.
3. Geniş kolda açılır.
4. Derin kolda açılır.

Amaç 4: Çeşitli şekillerde yürüyüş yapar.

Davranışlar

1. Uygun adım yürür.
2. Serbest yürür.
3. Tempoya uygun yürür.
4. Geri geri yürür.
5. Yan yan yürür.
6. Büyük adımlarla yürür.
7. Parmak ucunda yürür.
8. Topuk üzerinde yürür.
9. Denge ağacında yürür.

Amaç 5: Çeşitli şekillerde koşular yapar.

Davranışlar

1. Serbest şekilde koşar.
2. Tempoya uygun şekilde koşar.
3. Hedefe doğru koşar.

4. Geri geri koşar.
5. Yan yan koşar.
6. Parmak ucunda koşar.
7. Dizlerini karnına çekerek koşar.
8. Topuklarını kalçasına vurarak koşar.

Amaç 6: Çeşitli şekillerde sıçrama hareketleri yapar.

Davranışlar

1. Çift ayakla olduğu yerde sıçrar.
2. Çift ayakla ileriye sıçrar.
3. Çift ayakla geriye sıçrar.
4. Çift ayakla yana sıçrar.
5. Tek ayakla olduğu yerde sıçrar.
6. Tek ayakla ileriye sıçrar.
7. Tek ayakla geriye sıçrar.
8. Tek ayakla yana sıçrar.

Amaç 7: Tırmanma hareketleri yapar.

Davranışlar

1. Tırmanma duvarına tırmanır.
2. Tırmanma merdivenine tırmanır.
3. Ağaca tırmanır.

Amaç 8: Çeşitli şekillerde atış yapar.

Davranışlar

1. Farklı büyüklük ve özellikteki topu çift el ile atar.
2. Farklı büyüklük ve özellikteki topu tek el ile atar.

Amaç 9: Top atma çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Topu öne çift elle atar.
2. Topu geriye çift elle atar.
3. Topu yukarıya çift elle atar.
4. Topu aşağıya çift elle atar.

5. Topu öne tek elle atar.
6. Topu geriye tek elle atar.
7. Topu yukarıya tek elle atar.
8. Topu aşağıya tek elle atar.

Amaç 10: Top tutma çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Oturarak yerden atılan topu tutar.
2. Ayakta yerden atılan topu tutar.
3. Oturarak göğüs hizasından atılan topu tutar.
4. Ayakta göğüs hizasından atılan topu tutar.
5. Yukarıya atılan topu tutar.
6. Zıplayan topu tutar.

Amaç 11: Top sürme çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Çift el ile top sürer.
2. Sağ el ile top sürer.
3. Sol el ile top sürer.
4. El değiştirerek top sürer.

Amaç 12: Pas atma çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Yerden pas atar.
2. Baş üstü pas atar.
3. Yerden zıplatarak pas atar.

II. ATLETİZM

Amaç 13: Çeşitli şekillerde atlayış yapar.

Davranışlar

1. Koşarak tek adım uzun atlama yapar.
2. Koşarak çift adım uzun atlama yapar.
3. Durarak yüksek atlama yapar.
4. Koşarak yüksek atlama yapar.
5. Belli yüksekliklerden çift ayak yere konar.

Amaç 14: Çeşitli şekillerde atış yapar.

Davranışlar

1. Çift el ile sağlık topu atar.
2. Tek el ile sağlık topu atar.
3. Gülle atar.
4. Disk atar.

Amaç 15: Koşularla ilgili koordinasyonu geliştirir.

Davranışlar

1. Kısa süreli koşular yapar.
2. Uzun süreli koşular yapar.

III. JİMNASTİK

Amaç 16: Minderde hareketler yapar.

Davranışlar

1. Minderde serbest hareketler yapar.
2. Minderde düz takla atar.
3. Minderde ters takla atar.

Amaç 17: İp ile hareketler yapar.

Davranışlar

1. İpi baş üstünde sallar.
2. İpi önde sallar.
3. İpi yanda sallar.
4. İpi arkada sallar.
5. İpi çapraz sallar.
6. İp ile verilen ritme uygun hareketler yapar.
7. İp ile müzik eşliğinde kompozisyon yapar.
8. İp atlar.

Amaç 18: Çember ile hareketler yapar.

Davranışlar

1. Çemberi kolda çevirir.
2. Çemberi ayakta çevirir.
3. Çemberi belde çevirir.
4. Dik tutulan çemberin içinden geçer.
5. Tuttuğu çemberin içinden geçer.
6. Çember ile verilen ritme uygun hareketler yapar.
7. Çember ile müzik eşliğinde kompozisyon yapar.

IV. OYUNLAR

Amaç 19: Taklidi yürüyüşler yaparak oyun oynar.

Davranışlar

1. Farklı insan yürüyüşleri yaparak oyun oynar.
2. Hayvan taklitleri yaparak oyun oynar.

Amaç 20: Grup oyunları oynar.

Davranışlar

1. Grup oyunlarına örnekler verir.
2. İki eşit güçte grup oluşturur.
3. Oyuna uygun oyun düzeni alır.
4. Oyunu kurallarına uygun olarak oynar.
5. Oyunun sonucuna göre tebrik eder/tebrikleri kabul eder.

Amaç 21: Bisiklet kullanır.

Davranışlar

1. İki tekerlekli bisiklet üzerinde dengede durur.
2. İki tekerlekli bisiklette pedal çevirir.
3. Verilen komutlara uyarak yön değiştirir.
4. Verilen komutlara uyarak hızını ayarlar.

Amaç 22: Goalball ile ilgili bilgi edinir.

Davranışlar

1. Goalball kurallarını söyler.
2. Goalball saha çizgilerini bulur.
3. Goalball kalesini bulur.
4. Goalball sahasındaki oryantasyon çizgilerini ayağıyla veya eliyle bulur.
5. Goalball savunma alanını gösterir.
6. Goalball hücum alanını gösterir.
7. Hakem komutlarına uyar.
8. Goalball ekipmanlarını uygun kullanır.

Amaç 23: Goalball ile ilgili teknikleri uygular.

Davranışlar

1. Temel pas verir.
2. Tek elle muz pas verir.
3. Çift elle muz pas verir.
4. Düz koşuyla yerden sessiz şut atar.
5. Dönerek yerden sessiz şut atar.
6. Düz koşuyla sekmeli şut atar.
7. Dönerek sekmeli şut atar.
8. Düz koşuyla sıçratmalı şut atar.
9. Dönerek sıçratmalı şut atar.
10. Tek diz savunma bekleme pozisyonunda bekler.
11. Oryantasyon çizgisine paralel olarak yan yatış pozisyonunda baş geriye atılmış kollar gövde boyunca ileriye uzatılmış şekilde yatarak savunma yapar.

Amaç 24: Futsal ile ilgili bilgi edinir.

Davranışlar

1. Futsal kurallarını söyler.
2. Futsal alanını tanır.
3. Futsal ekipmanlarını uygun kullanır.
4. Hakem komutlarına uyar.

Amaç 25: Futsal ile ilgili teknikleri uygular.

Davranışlar

1. Sağ ayakla top sürer.
2. Sol ayakla top sürer.
3. Her iki ayak içi ile top sürer.
4. Kısa pas atar.
5. Uzun pas atar.
6. Ayak içi ve ayakaltı ile topu kontrol eder.
7. Plase vuruş yapar.
8. Kısa mesafeden atış yapar.
9. Uzun mesafeden atış yapar.
10. Penaltı atışı yapar.
11. Korner atışı yapar.
12. Topa doğru yaklaşırken “Voy” sesi çıkarır.

Amaç 26: Oyunlarda sportmence davranır.

Davranışlar

1. Oyun kurallarına uymada istekli olur.
2. Oyun kurallarına uymayanları uyarır.
3. Oyun oynarken arkadaşlarına zarar verecek davranışlardan kaçınır.
4. Oyun veya yarışmalarda kazanan kişi veya takımı alkışlar.

Amaç 27: Halk oyunları oynama becerisi geliştirir.

Davranışlar

1. Oyuna uygun giyinir.
2. Oyuna uygun oyun düzeni alır.
3. Oyunun ezgisine/sözlerine uygun figürleri yapar.

III. SPOR VE SAĞLIK

Amaç 28: Spor malzemelerini düzenli kullanır.

Davranışlar

1. Spor kıyafetini, uygun çanta içinde taşır.
2. Spor kıyafetini belirlenen yerde ve zamanında giyer.
3. Ders bitiminde kıyafetini katlayarak çantasının içine koyar.
4. Spor kıyafetini düzenli olarak temizler.
5. Spor malzemelerine zarar vermekten kaçınır.
6. Spor malzemelerini kullandıktan sonra yerine koyar.

Amaç 29: Spor yaparken sakatlanma ve yaralanmalarda öncelikle yapılması gerekenleri söyler.

Davranışlar

1. Spor yaparken sakatlanma veya yaralanmalarda oyunu derhâl bırakması gerektiğini söyler.
2. Darbe alan ve burkulan bölgenin hareket ettirilmemesi ve bu bölgeye buz konulması gerektiğini söyler.
3. Burun kanamalarında burun kanatlarının parmaklarla sıkılarak başın öne eğilerek beklenilmesi gerektiğini söyler.
4. Ağır burkulma ve darbelerde yaralanan bölgenin karton tahta gibi sert maddeler ile sarılıp bir doktora gidilmesi gerektiğini söyler.
5. Basit yaralanmalarda temiz bir bezle kanayan bölgeye bastırılması gerektiğini söyler.

Amaç 30: Spor yaparken sağlığını nasıl koruyacağını söyler.

Davranışlar

1. Spor yapmadan önce vücudun ısıtılması gerektiğini söyler.
2. Spor yaptıktan sonra esneme hareketleri yapılması gerektiğini söyler.
3. Yemeklerden sonra ağır ve zorlayıcı hareketler yapılmayacağını söyler.
4. Spor yapıldıktan hemen sonra yemek yenilmeyeceğini söyler.
5. Hasta olduğu zaman spor yapılmayacağını söyler.
6. Spor çalışmalarının bitiminde üzerini değiştirmesi gerektiğini söyler.

VI. BAĞIMSIZ HAREKET BECERİLERİ

Amaç 31: Vücut imajını geliştirir.

Davranışlar

1. Kendi vücudunun bölümlerini tanır.
2. Vücudunun bölümleri ile ilgili neler yapabileceğini söyler.

Amaç 32: Bağımsız harekette yürüyüş yöntemlerinden yararlanır.

Davranışlar

1. Gören rehberle yürür.
2. Rehber köpekle yürür.
3. Bastonla yürür.
4. Rehber elektronik cihazlarla hareket eder.
5. Araçsız ve rehbersiz yürür.

Amaç 33: Bastonsuz bağımsız hareket tekniklerini kullanır.

Davranışlar

1. Rehberle ilişki kurar.
2. Rehberle tehlikeli ortamlarda hareket eder.
3. Yüksek kol korunma tekniğini kullanır.
4. Alçak kol korunma tekniğini kullanır.
5. Rehberle yürürken taraf değiştirir.
6. Rehberle 180 derece döner.
7. Rehberle dar yerden geçer.
8. Rehberle merdiven iner/çıkart.
9. Rehbersiz merdiven iner/çıkart.
10. Rehberle kapılardan girer/çıkart.
11. Sandalye ve koltuğa oturur.
12. Sıralı yerlerde oturur.
13. Masada sandalyeye oturur.

Amaç 34: Arama tekniklerini kullanır.

Davranışlar

1. Dairesel arama yapar.
2. Izgara yöntemiyle arama yapar.
3. Paralel arama yapar.
4. Bastonu kullanarak geniş alanda nesne arar.

Amaç 35: Baston tekniklerini kullanır.

Davranışlar

1. Çapraz baston tekniğini kullanır.
2. Çapraz baston tekniğini kullanarak nesne inceler.
3. Sarkaç baston tekniğini kullanır.
4. Baston tekniklerini kullanarak merdiven inip çıkar.
5. Baston tekniklerini kullanarak kaldırım takibi yapar.
6. Sarkaç baston tekniğiyle trafik ışıklarından karşıdan karşıya geçer.
7. Baston tekniklerini kullanarak arabaya biner, iner.
8. Baston kullanarak nesnelere inceler.

Amaç 36: Çevresel ipuçlarının farkında olur.

Davranışlar

1. Tüm duyu organlarının etkin şekilde kullanılarak bağımsız hareket edilebileceğini söyler.
2. Dokunsal olarak çevresel ipuçlarını ayırt eder.
3. Görme duyusu ile çevresel ipuçlarını ayırt eder.
4. İşitme duyusu ile çevresel ipuçlarını ayırt eder.
5. Koklama duyusu ile çevresel ipuçlarını ayırt eder.

Amaç 37: Çevresini tanımada çevresel ipuçlarını etkin şekilde kullanır.

Davranışlar

1. Mesafe algılamayla ilgili ipuçlarıyla çevresini tanır.
2. Derinlik algısıyla (kaldırımlar, basamaklar) ilgili ipuçlarıyla çevresini tanır.

Amaç 38: Belirtilen konumlara yönelir.

Davranışlar

1. Yön bulmada pozisyon ilişkilerini kullanır.
2. Yön bulmada pusula yönlerini kullanır.
3. Yön bulmada saat yönlerini kullanır.

Amaç 39: Bina içinde/dışında bağımsız hareket eder.

Davranışlar

1. Bina içinde elle duvar takibi yaparak yürür.
2. Bina dışında elle duvar takibi yaparak yürür.
3. Belirli bir rota boyunca bina içinde yürür.
4. Belirli bir rota boyunca bina dışında yürür.
5. Bina içinde bağımsız yer değiştirir.
6. Açık alanlarda bağımsız yer değiştirir.
7. Bina içinde numaralama sisteminden faydalanarak bağımsız yer değiştirir.
8. Bina dışında numaralama sisteminden faydalanarak bağımsız yer değiştirir.
9. Asansör kullanır.
10. Yürüyen merdiven kullanır.
11. Elektronik cihazları kullanarak hareket eder.

Amaç 40: Farklı bir çevre ile karşılaştığında yardım ister.

Davranışlar

1. Yardım istemek için kişiyle iletişime geçer.
2. Yardım aldığı kişinin yönlendirmesini değerlendirir.
3. Aldığı yardım sonucunda istediği yöne yönelir.

Amaç 41: Trafik kurallarını açıklar.

Davranışlar

1. Yayaların uyması gereken trafik kurallarını söyler.
2. Taşıtların uyması gereken trafik kurallarını söyler.

Amaç 42: Trafik kurallarına uyarak bağımsız hareket eder.

Davranışlar

1. Trafik ışığı olmayan yerlerde rehberden yardım alarak karşıdan karşıya geçer.
2. Karşıdan karşıya geçer.
3. Kaldırım üzerinde yürür.
4. Kaldırımın ortasından yürür.
5. Kaldırımı üstten takip ederek yürür.
6. Kaldırım üzerinde kenar takibi yaparak yürür.

Amaç 43: Toplu taşıma araçlarını kullanarak hareket eder.

Davranışlar

1. Taksi ve minibüslere biniş ve iniş için uygun yerleri bulur.
2. Otobüs duraklarını bulur.
3. Metro ve tramvay istasyonlarını bulur.
4. Vapur iskelelerini bulur.
5. Toplu taşıma araçlarını kullanarak istediği yere gider.

KONULAR

I. DÜZEN ALIŞTIRMALARI

- A. Duruşlar
- B. Dönüşler
- C. Sıralanmalar
- Ç. Yürüyüşler
- D. Koşular
- E. Sıçramalar
- F. Tırmanmalar
- G. Top ile Yapılan Çalışmalar

II. ATLETİZM

- A. Atlamalar
- B. Atmalar
- C. Koşular

III. JİMNASTİK

- A. Minderde Hareketler
- B. İp İle Hareketler
- C. Çember İle Hareketler

IV. OYUNLAR

- A. Taklidi Yürüyüşler
- B. Grup Oyunları
- C. Bisiklet Kullanma
- Ç. Goalball
- D. Futsal
- E. Halk Oyunları Oynama

V. SPOR VE SAĞLIK

- A. Spor Malzemelerinin Kullanımı
- B. Spor Yaparken Dikkat Edilmesi Gerekenler

VI. BAĞIMSIZ HAREKET BECERİLERİ

- A. Vücut İmajı
- B. Bağımsız Harekette Yürüyüş Yöntemleri
- C. Bastonsuz Bağımsız Hareket Teknikleri
- Ç. Arama Teknikleri
- D. Baston Teknikleri
- E. Çevresel İpuçları
- F. Bağımsız Hareket Etme
- G. Yardım İsteme
- H. Trafik Kuralları

ÖRNEK İŞLENİŞ

Öğretilecek konularla ilgili olarak hazırlanan bir çizelge ile öğrencilerin performansları önceden ölçülür. Bu ölçme sırasında konu ile ilgili olarak öğrencilere yönergeler verilir. Bu yönergelerin bağımsız gerçekleştirilmesi “B”, sözel ipucu verildiğinde gerçekleştirilmesi “Sİ”, model olarak gerçekleştirilmesi “MO” ve fiziksel yardımla gerçekleştirilmesi “FY” şeklinde gösterilir (Performansın belirlenmesi için yapılan çalışma ve buna ilişkin hazırlanan kayıt tablosu günlük plân dışındadır.).

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

Bildirimler	Yönergeler	Ölçüt	Eda	Hakan	Hazal	Demir
Goalball topunu kullanarak şut atar.	Şut at.	% 100				
1.Goalball savunma çizgisini bulur.	Goalball savunma çizgisini bul.		FY	FY	FY	FY
2.Goalball topunu eline alır.	Goalball topunu eline al.		Sİ	Sİ	Sİ	Sİ
3.Goalball topunu karşı kaleye doğru yerden hızla yuvarlar/atar.	Goalball topunu karşı kaleye doğru yerden hızla yuvarla/at.		Sİ	Sİ	FY	FY

Ders Adı: Beden Eğitimi, Spor ve Bağımsız Hareket Becerileri

Ünite Adı: Oyunlar

Konu Adı: Goalball

Süre: 40 +40 dakika

Yöntem ve Teknikler: Tüm Beceri

Öğretim Materyalleri: Goalball topu

Amaç: Goalball ile ilgili teknik uygulanır.

Davranışlar

1. Goalball topunu kullanarak şut atar.

Öğretmen öğrencilerin goalball topunu tanıma, goalball topunun sesinin geldiği yöne yönelme ve topu tutma, topu eline alarak ayağa kalkma vb. davranışları kazanmış olmalarına dikkat etmelidir.

Öğrencilerin önceden belirlenmiş performansları dikkate alınarak derste kazanılması gereken davranışlar isim belirtilerek yeniden yazılır. Bu becerinin öğretimi sürecinde kullanılan ipuçları sistemli bir şekilde geri çekilerek öğrencilerin beceriyi bağımsız yapabilmeleri sağlanmalıdır.

Hakan, Eda:

1. Fiziksel yardım verildiğinde goalball savunma çizgisini bulur.
2. Sözel ipucu verildiğinde goalball topunu eline alır.
3. Sözel ipucu verildiğinde goalball topunu karşı kaleye doğru yerden hızla yuvarlar/atar.

Demir ve Hazal:

1. Fiziksel yardım verildiğinde goalball savunma çizgisini bulur.
2. Sözel ipucu verildiğinde goalball topunu eline alır.
3. Fiziksel yardım verildiğinde goalball topunu karşı kaleye doğru yerden hızla yuvarlar/atar.

ÖĞRENME VE ÖĞRETME ETKİNLİKLERİ

Öğretmen öğrencilerle spor salonuna gider. Öğrencilerin yüzleri kendine bakacak şekilde yan yana sıra olmalarını sağlar. Öğretmen derse selamlama ve yoklama ile başlayarak “rahat” ve “hazır ol” hareketleri yaptırır. Daha sonra öğrencilerin yüzleri içe dönük olacak şekilde halka oluşturmalarını söyler. Öğrencilere ısınma hareketleri ve hafif tempoda koşu yaptırır.

Öğretmen derse katılıp yönergelere uyan öğrencileri pekiştirerek yüzleri kendine dönük olarak sıralanmalarını söyler. Öğrencilere, “Bugün sizlerle Goalball oyununda şut atmayı öğreneceğiz.” der. Öğretmen öğrencileri sıra ile savunma çizgisine götürür. Fiziksel yardım ile savunma çizgisine dokundurarak “Bu çizgiye savunma çizgisi denir.” diyerek çizgiyi tanıtır. Sıra ile tüm öğrencilere savunma çizgisini inceletir. Kurallara uygun olarak inceleyenleri pekiştirir. Öğretmen “Bu çizginin adı nedir?” diye sorduğunda “savunma çizgisi” olduğunu

söyleyen öğrencileri pekiştirir. Öğrenciye “Sahada kalenin önündeki savunma çizgisini göster” diyerek sözel ipucu verildiğinde savunma çizgisine giderek gösterir. Öğrencilere “savunma çizgisini göster” yönergesi verildiğinde bağımsız olarak gösterir. Savunma çizgisini gösteren öğrenci pekiştirilir. Eğer göstermeyen öğrenci varsa fiziksel yardımdan başlayarak süreç tekrar edilir.

Öğretmen, “Şimdi sana doğru topu atacağım ve sen tutacaksın” dedikten sonra topu öğrenciye doğru yavaşça yuvarlar ve “Topu eline al” diyerek sözel ipucu verir. Öğretmen topu tutan öğrencileri pekiştirir. Daha sonra öğretmen, öğrencilere “Sıra ile savunma çizgisinden topu tutmaya çalışacaksınız” der. Öğrencileri sıra ile savunma çizgisine çıkarır ve topu öğrenciye doğru yuvarlar ve topu tutup eline alan öğrencileri pekiştirerek bağımsız uygulamayı gerçekleştirir. Bağımsız uygulamayı yapamayan öğrencilere bir önceki süreç tekrar edilir.

Hakan ve Eda’ya sırasıyla şut atma öğretimi yapılır. Öğretmen “Topu eline al.” der. Topu eline alan öğrenciyi pekiştirir. “Şimdi topu karşı kaleye doğru şut attıracağım.” der. Sonra “Tüm gücünüzü kullanarak goalball topunu karşı kaleye doğru yerden hızla yuvarla veya at.” diyerek sözel ipucu verir. Öğretmen, tüm gücünü kullanarak goalball topunu karşı kaleye doğru yerden hızla yuvarlayan veya atan öğrencileri pekiştirir. Öğretmen, Demir ve Hazal’ la goalball topunu karşı kaleye şut atma öğretim sürecine fiziksel yardım kullanarak başlar. En az üç kez fiziksel yardım ile öğretim sürecini gerçekleştirdikten sonra öğretmen, “Goalball topunu karşı kaleye doğru yerden hızla yuvarla/at.” sözel ipucu vererek öğrencinin topu karşı kaleye atmasını sağlar. Tüm öğrencilere “Şut at.” yönergesini verir. Öğrencilerin bağımsız olarak şut atmasını sağlar. Bağımsız olarak şut atan öğrenciler pekiştirilir. Bağımsız olarak yapamayan öğrencilere öğretim süreci aşamaları tekrar uygulanır.

Değerlendirme

Öğretmen öğrencilerin öğretim sonunda becerinin her bir basamağını bağımsız ya da hangi ipuçlarıyla yapabildiklerini kaydeder. Öğrenciler beceriyi bağımsız olarak yapana kadar diğer derslerde de çalışmaya devam eder.

Diğer dersler için öğretim sürecinde kullanılan materyallerin dışında farklı materyallerle son değerlendirme yapılır.

Bildirimler	Yönergeler	Ölçüt	Eda			Hakan			Hazal			Demir		
			Ö.D	A.D	S.D	Ö.D	A.D	S.D	Ö.D	A.D	S.D	Ö.D	A.D	S.D
Goalball topunu kullanarak şut atar.	Şut at.	% 100	F.Y.			F.Y.			F.Y.			F.Y.		
1.Goalball savunma çizgisini bulur.	Goalball savunma çizgisini bul.		F.Y.			F.Y.			F.Y.			F.Y.		
2.Goalball topunu eline alır.	Goalball topunu eline al.		S.İ.			S.İ.			S.İ.			S.İ.		
3.Goalball topunu karşı kaleye doğru yerden hızla yuvarlar/at ar.	Goalball topunu karşı kaleye doğru yerden hızla yuvarla/at.		S.İ.			S.İ.			F.Y.			F.Y.		

GÖRSEL SANATLAR VE MODELAJ İŞ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

AÇIKLAMALAR

Görsel Sanatlar Modelaj İş Dersi Öğretim Programı konuları 9, 10, 11 ve 12. sınıf öğrencileriyle işlenecek şekilde düzenlenmiştir.

Görsel sanatlar ve modelaj iş dersinin amacı; bireyin kas gelişimini, el-göz koordinasyonunu, yaratıcılığını, iş birliği duygusunu, modelaj-iş ile ilgili becerilerini geliştirmek ve kendisini doğru ifade ederek yaptığı işten zevk almasını sağlamaktır. Bu derste malzemeleri yerinde ve yeteri kadar kullanmanın önemini de fark etmesi sağlanacaktır. Ders ile bireylerin yaratıcı güçlerinin ortaya çıkarılması ve el becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Görme engelli öğrenciler bu derste, çevresel ipuçlarından (dokunsal, görsel ve işitsel) elde ettikleri bilgileri zihinsel süreçlerinde değerlendirir. Bu bilgilerle çizme, boyama, kesme, yapıştırma, bükme, katlama, kabartma gibi bedensel aktivitelerini de kullanarak kendilerini ifade ederler. Görsel sanatlar modelaj iş dersi, görme yetersizliğinden etkilenmiş öğrencilerin yaşadıkları dünyayı algılamalarına ve algıları sonucunda edindikleri bilgilerle kendilerini ifade etmelerine hizmet eder. Bu ders görme yetersizliğinden etkilenmiş bireylerin özellikle Braille alfabesi ile okuma yazma, matematik gibi dersleri öğrenmelerinde destekleyici özelliكتedir.

Görsel sanatlar modelaj iş dersinde yapılan çalışmalarda kullanılan renk, şekil, kompozisyon vb. etkinlikler az gören öğrencilerin görme kalıntısını işlevsel kullanmalarını destekleyici özelliكتedir.

Yapılan çalışmalar, öğrencilerin kendileriyle ve çevreleriyle ilgili duygularını, düşüncelerini dışa vurmalarına ve yaşadıkları dünyayı algılama biçimlerini anlatmalarına hizmet eder. Derste, öğrencilerle sağlıklı iletişim kurulup sağlıklı gözlem-inceleme yapılırsa onların düşünceleri, ilgileri, aile yapıları ve çalışmaların anlamı hakkında pek çok bilginin ipuçlarına ulaşılabilir.

Öğretmen, yapacağı çalışmaları planlarken bu okullardan mezun olan öğrencinin üretime katılacağını unutmamalı ve bireysel gelişim basamaklarını dikkate almalıdır. Dersler, öğrenciler için ilginç ve çekici hâle getirilmelidir. Öğretmen çalışmalara başlamadan önce öğrencilerin dikkatini yoğunlaştırmalarını sağlayıcı bir dille konuyu anlatmalı, dersi oyunlaştırarak yaşatmalıdır. Seçilen konular mümkün olduğu kadar öğrencilerin ilgisine, hayal gücüne, gelişim özelliklerine ve becerilerine uygun olmalıdır. Ayrıca öğretmen, öğrencilerin çevrelerinde gelişen güncel olaylardan da yararlanmalıdır.

Öğretmen, farklı araç gereç kullanımı ve değişik tekniklerin uygulanışı hakkında öğrencileri bilgilendirmelidir. Konuyla ilgili örnekler vermeli, uygulamalar yaptırmalı, öğrencilerin el becerilerini geliştirici çalışmalar ve ortamlar hazırlamalıdır. Öğrenciler kendilerini rahat ve özgür hissettikleri ortamlarda daha üretken olurlar. Çalışma ortamlarında öğrencinin görme kalıntıları dikkate alınarak çizgi, şekil, renk, boyut (kil, hamur, atık mat.) vb. kavramları kavramasına yönelik materyaller kullanılmalıdır. Ortam düzenleme çalışmalarında öğrencilere becerilerini geliştirici yönde etkinlikler yapmaları için imkân sağlanmalıdır. Sergi salonlarına ve atölyelere geziler düzenlenmeli, sanatçılar ve sanat eserleri (heykel, seramik vb.) ile ilgili tanıtımlar yapılmalıdır.

Öğrencilerin yaptığı çalışmalar değerlendirilirken olumsuz eleştiriden, incitici ve otoriter tutumdan kaçınılmalıdır. Unutulmamalıdır ki her çocuk aynı seviyede gelişim gösteremez. Bundan dolayı her çocuğun gelişimi takip edilerek kendi içinde değerlendirilmesi yapılmalıdır. Ayrıca öğrencilerin yaptığı çalışmaların sergilenmesine önem verilmelidir. Her çocuk yapmış olduğu çalışmanın beğenilmesinden ve sergilenmiş olmasından gurur duyar.

Bu dersin öğretim programı başında yer alan "görsel sanatlar modelaj-iş dersinde kullanılan araç gereçler" ünitesi, diğer ünitelerde yer alan amaç ve davranışlarla bağlantılıdır. Bu nedenle, her ünitenin planlanması sırasında bu bölümün amaç ve davranışlarından uygun olanların öğretimine de yer verilmelidir.

Total görme yetersizliği olan bireylerle boyama çalışmaları, sınırları belirlenmiş alanlarda boyama etkinlikleri şeklinde düzenlenmelidir. Bu çalışma ile öğrenciler çizgileri kabartma olarak hissedecek ve sınırları taşımadan boyama becerisi geliştirebilecektir.

Görme yetersizliği olan bireylerle yapılan "Üç Boyutlu Çalışmalar Ünitesi"nde yer alan "Model çalışmaları yapar." amacıyla öğrencilerin ilgi ve gelişimlerine uygun ulaşım araçları, tarım alet/makineleri, hayvan modelleri, teknolojik araçlar, insan vücudu vb. konularda model çalışmaları yapılabilir.

GENEL AMAÇLAR

1. Varlıkları biçim, boyut, oran, doku, denge, renk, hareket ve işlevsel özellikleri ile tanır.
2. Gözlemlerini, izlenimlerini, duygu ve düşüncelerini ortaya çıkardığı ürünlerle ifade eder.
3. İlgi, yetenek ve sınırlılıklarını tanır.
4. İncelediği nesnelere, üç boyutlu olarak biçimlendirir.
5. Grup çalışmasına istekli olur.
6. Başkaları ile iş birliği içinde planlı çalışma alışkanlığı kazanır.
7. Kaynakları değerlendirme alışkanlığı kazanır.
8. Öğrendiklerini günlük hayatta kullanabilme alışkanlığı kazanır.
9. Bir ürün ortaya çıkarmaktan keyif alır.

ÖZEL AMAÇLAR

1. Görsel sanatlar modelaj iş dersinde çalıştığı atölyeyi/işliğini tanır.
2. Görsel sanatlar modelaj iş dersinde kullanılan araç gereçleri tanır.
3. Görsel sanatlar modelaj iş dersinde kullanılan araç gereçlerin görevlerini belirtir.
4. Görsel sanatlar modelaj iş dersindeki çalışmalara hazırlık yapar.
5. Çalışmalarında temiz ve düzenli olmaya özen gösterir.
6. Araç gereçlerin kullanımına özen gösterir.
7. Çalışma yapacağı yoğurma maddelerini hazırlar.
8. Yoğurma maddeleri ile çalışmalar yapar.
9. Çizgilerle kompozisyon çalışması yapar.
10. Çevresinde yer alan değişik dokudaki nesnelere ayırt eder.
11. Dokuları kullanarak çalışmalar yapar.
12. Renkleri tanır.
13. Çalışmalarında renkleri kullanır.
14. Temel geometrik kavramları tanır.
15. Baskı teknikleri ile çalışmalar yapar.
16. Kolaj çalışmaları yapar.
17. Atık materyaller ile çalışmalar yapar.
18. Rölyef çalışması ile ilgili bilgi edinir.

19. Rölyef alışması yapar.
20. llere uygun bir Türk bayrağı modeli yapar.
21. Yeryüzü Şekillerini gösteren kesitler yapar.
22. Güneş sistemi modelini kabartma olarak yapar.
23. Model alışmaları yapar.
24. Mürekkep baskılı harfleri tanır.
25. Mürekkep baskılı harflerle ismini yazar.
26. Mask alışması ile ilgili bilgi edinir.
27. Mask alışması yapar.
28. Kompozisyon alışmaları ile ilgili bilgi edinir.
29. Kompozisyon alışmaları yapar.
30. Tasarım alışmaları ile ilgili bilgi edinir
31. Tasarım alışması yapar.
32. Atatürk'ün sanata verdiği önemi kavrar.
33. Sınıf ve okul sergileriyle yarışmalara ilgi duyar.
34. evresindeki atölyeler, sanat galerileri, sergi salonları ve müzeler ile ilgili bilgi edinir.

AMAÇ ve DAVRANIŞLAR

I. GÖRSEL SANATLAR MODELAJ İŞ DERSİNDE KULLANILAN ARAÇ GEREÇLER

Amaç 1: Görsel sanatlar modelaj iş dersinde çalıştığı atölyeyi/işliğı tanır.

Davranışlar

1. Görsel sanatlar atölyesinin/işliğinin okul içindeki yerini söyler.
2. Görsel sanatlar atölyesinin/işliğinin okul içindeki yerini gösterir.
3. Atölye/işlik içindeki oturma düzenini söyler.

Amaç 2: Görsel sanatlar modelaj iş dersinde kullanılan araç gereçleri tanır.

Davranışlar

1. Adı söylenen araç gereci gösterir.
2. Gösterilen/incelediğı araç gerecin adını söyler.

Amaç 3: Görsel sanatlar modelaj iş dersinde kullanılan araç gereçlerin görevlerini belirtir.

Davranışlar

1. Yapılacak işe uygun araç gereç seçilmesi gerektiğini söyler.
2. Gösterilen/incelediğı araç gerecin görevini söyler.

Amaç 4: Görsel sanatlar modelaj iş dersindeki çalışmalara hazırlık yapar.

Davranışlar

1. Yapacağı çalışmaya uygun araç gereci seçer.
2. Yapacağı çalışmayla ilgili malzemeyi hazırlar.

Amaç 5: Çalışmalarında temiz ve düzenli olmaya özen gösterir.

Davranışlar

1. Çalışırken iş önlüğü giyer.
2. Çalışma bittikten sonra araç gereçleri yerine koyar.
3. Çalışma bittikten sonra ortamı temizler/düzenler.
4. Çalışma bittikten sonra elini ve yüzünü yıkar.

Amaç 6: Araç gereçlerin kullanımına özen gösterir.

Davranışlar

1. Malzemeleri ekonomik kullanır.
2. Araç gereçlerin temizlik ve bakımını yapar.

II. YOĞURMA ÇALIŞMALARI

Amaç 7: Çalışma yapacağı yoğurma maddelerini hazırlar.

Davranışlar

1. Yeterli miktarda kili, saklama ya da koruma kabından alır.
2. Kili, avuçları içinde güvenli bir biçimde çalışma masasına taşır.
3. Kili, sıçratmadan ve dağıtmadan masanın üzerine koyar.
4. Kili, parmaklarıyla karıştırır.
5. Kili, sıçratmadan birkaç kez masaya vurur.
6. Masaya yapışan kili, spatula ile kazıyarak çalıştığı kile katar.
7. Kesme teli ile kili ikiye böler.
8. Bölünmüş kil parçalarını birbirine vurarak işlemi birkaç kez tekrarlar.
9. Kili parmaklara yapışmayacak kıvama gelinceye dek yoğurur.

Amaç 8: Yoğurma maddeleri ile çalışmalar yapar.

Davranışlar

1. Yapacağı çalışma ile ilgili malzemeleri seçer.
2. Yoğurma maddesi ile geometrik cisimler yapar.
3. Yoğurma maddesi ile üç boyutlu figürler yapar.

III. ÇİZGİSEL ÇALIŞMALAR

Amaç 9: Çizgilerle kompozisyon çalışması yapar.

Davranışlar

1. Yatay ve dikey çizgileri kâğıt üzerinde değişik sıklıkta çizer.
2. Çizgileri eğik veya kırık çizgi olarak kâğıt üzerinde çizer.
3. Eğri, doğru ve kırık çizgileri kullanarak bir kompozisyon oluşturur.
4. Kil plaka üzerinde çizgi çeşitlerini kullanarak kompozisyon oluşturur.

Amaç 10: Çevresinde yer alan değişik dokudaki nesnelere ayırt eder.

Davranışlar

1. Sınıf eşyalarının doku yapısını söyler.
2. Kumaş parçalarının doku farklılıklarını söyler.
3. Cam ve duvar yüzeylerinin doku farklılıklarını söyler.
4. Değişik ağaç gövdelerinin doku farklılıklarını söyler.
5. Değişik ağaç yapraklarının doku farklılıklarını söyler.
6. Farklı dokudaki nesnelere örnek verir.

Amaç 11: Dokuları kullanarak çalışmalar yapar.

Davranışlar

1. Çizgileri kullanarak doku oluşturur.
2. Noktaları kullanarak doku oluşturur.
3. Farklı dokuları kullanarak çalışmalar yapar.

IV. RENKLİ ÇALIŞMALAR

Amaç 12: Renkleri tanıır.

Davranışlar

1. Ana renklerin adını söyler.
2. Ara renklerin adını söyler.
3. Ana ve ara renklere çevresinden örnekler verir.
4. Bir rengin açık, orta ve koyu tonlarının olduğunu söyler.
5. Renklerin karıştırılarak çeşitlendirilebileceğini söyler.
6. Renkler arasındaki soğukluk, sıcaklık, zıtlık vb. ilişkileri söyler.
7. Günlük yaşamda renk uyumunun arandığı yerleri söyler.

Amaç 13: Çalışmalarında renkleri kullanır.

Davranışlar

1. Çalışmalarında kullanacağı boya tekniğine karar verir.
2. Yapacağı çalışma ile ilgili renkleri seçer.
3. Seçtiği tekniğe uygun boyama çalışması yapar.

V. SERBEST ÇALIŞMALAR

Amaç 14: Temel geometrik kavramları tanır.

Davranışlar

1. Doğadaki varlıkların temel geometrik şekillerden oluştuğunu söyler.
2. İncelediği varlıkların yüzeylerini gösterir/söyler.
3. Sınırlandırılmış yüzeylerin bir alan oluşturduğunu söyler.
4. Birleşen yüzeylerin bir hacim oluşturduğunu söyler.

Amaç 15: Baskı teknikleri ile çalışmalar yapar.

Davranışlar

1. Kullanacağı baskı malzemesini hazırlar.
2. Tek bir baskı tekniğini kullanarak baskı yapar.
3. Tek bir baskı tekniğini kullanarak kompozisyon oluşturur.
4. Farklı baskı tekniklerini kullanarak kompozisyon oluşturur.

Amaç 16: Kolaj çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Kolaj tekniğine uygun konu seçer.
2. Değişik kâğıt ve kartonlardan parçalar keser.
3. Parçaları birleştirerek yeni bir biçim oluşturur.

Amaç 17: Atık materyaller ile çalışmalar yapar.

Davranışlar

1. Yapacağı çalışmayı tasarlar.
2. Yapacağı çalışma ile ilgili materyalleri seçer.
3. Tasarladığı çalışmayı atık materyalleri kullanarak yapar.

VI. RÖLYEF ÇALIŞMALARI

Amaç 18: Rölyef çalışması ile ilgili bilgi edinir.

Davranışlar

1. Rölyefin kullanıldığı yerleri söyler.
2. İncelediği rölyef örneklerinin özelliklerini söyler.

Amaç 19: Rölyef çalışması yapar.

Davranışlar

1. Kili tablet hâline getirir.
2. Üç boyutlu biçimler hazırlar.
3. Hazırladığı biçimleri tabletin üzerine yapıştırır.
4. Verilen konuda rölyef çalışması yapar.

VII. İKİ BOYUTLU ÇALIŞMALAR

Amaç 20: Ölçülere uygun bir Türk bayrağı modeli yapar.

Davranışlar

1. Çalışma yapacağı materyali seçer.
2. Verilen ölçüye uygun ay ve yıldız elemanlarını hazırlar.
3. Uygun materyaller üzerinde ölçülerine uygun bayrak şeklini oluşturur.
4. Bayrak şekli üzerine ay ve yıldız elemanlarını yerleştirir.

Amaç 21: Yeryüzü şekillerini gösteren kesitler yapar.

Davranışlar

1. Kabartma harita üzerinde yeryüzü şekillerini gösterir.
2. Kabartma haritadan bir kesit seçer.
3. Çalışma materyalini seçer.
4. Hazırlanan plaka üzerine yeryüzü şekillerini yapar.

Amaç 22:Güneş sistemi modelini kabartma olarak yapar.

Davranışlar

1. Kili, çalışmaya uygun hâle getirir.
2. Çalışmaya uygun ölçülerde kil tablet yapar.
3. Güneşi ve gezegenleri oranlarına göre küre şeklinde hazırlar.
4. Güneşi tabletin ortasına yerleştirerek yapıştırır.
5. Diğer gezegenleri güneşe olan uzaklıklarına ve boyutlarına göre tablet üzerine yerleştirir.

VIII. ÜÇ BOYUTLU ÇALIŞMALAR

Amaç 23: Model çalışmalarını yapar.

Davranışlar

1. Yapacağı modeli belirler.
2. Çalışma materyalini seçer.
3. Belirlediği modeli uygun materyal kullanarak oluşturur.
4. Yaptığı ürünü modelle kıyaslar.

Amaç 24: Mürekkep baskılı harfleri tanıır.

Davranışlar

1. Mürekkep baskılı harflerin özelliklerini söyler.
2. İncelediği mürekkep baskılı harflerin biçimini söyler.

Amaç 25: Mürekkep baskılı harflerle ismini yazar.

Davranışlar

1. Çalışma materyalini seçer.
2. İncelediği mürekkep baskılı harfleri karton üzerine yazar.
3. İsmindeki mürekkep baskılı harfleri üç boyutlu olarak yapar.

Amaç 26: Mask çalışması ile ilgili bilgi edinir.

Davranışlar

1. Maskın tanımını yapar.
2. İncelediği yüz elemanın yerini söyler.
3. Maskın kullanıldığı yerleri söyler.

Amaç 27: Mask çalışması yapar.

Davranışlar

1. Mask çalışmasının malzemesini seçer.
2. Malzeme üzerine yüz elemanlarının biçimlerini oluşturur.

IX. KOMPOZİSYON ÇALIŞMALARI

Amaç 28: Kompozisyon çalışmaları ile ilgili bilgi edinir.

Davranışlar

1. Kompozisyonun ne olduğunu söyler.
2. Hangi çalışmalarda kompozisyonu kullanabileceğini söyler.

Amaç 29: Kompozisyon çalışmaları yapar.

Davranışlar

1. Yapacağı çalışmayı tasarlar.
2. Yapacağı çalışma ile ilgili materyalleri seçer.
3. Tasarladığı çalışmayı uygun materyaller kullanarak yapar.

X. TASARIM ÇALIŞMALARI

Amaç 30: Tasarım çalışmaları ile ilgili bilgi edinir.

Davranışlar

1. Tasarımın ne olduğunu söyler.
2. Tasarımda yaratıcılığın ve orijinalliğin önemli olduğunu söyler.
3. Tasarımın kullanıldığını yerleri söyler.
4. Tasarıma günlük yaşamdan örnekler verir.

Amaç 31: Tasarım çalışması yapar.

Davranışlar

1. Tasarım çalışmasının konusunu seçer.
2. Konuya uygun malzeme seçer.
3. Kendine özgün tasarım yapar.

XI. ATATÜRKÇÜLÜK

Amaç 32: Atatürk'ün sanata verdiği önemi kavrar.

Davranışlar

1. Atatürk'ün sanata ve sanatçıya büyük önem verdiğini söyler.
2. Atatürk'ün sanatla ilgili güzel sözlerine örnekler verir.

XII. SANAT ESERLERİ

Amaç 33: Sınıf ve okul sergileriyle yarışmalara ilgi duyar.

Davranışlar

1. Yaptığı resimlerle sınıf ve okul sergilerine isteyerek katılır.
2. Yaptığı resimlerle yarışmalara isteyerek katılır.
3. Sergi düzenlemeleri için grup çalışmalarında isteyerek görev alır.

Amaç 34: Çevresindeki atölyeler, sanat galeriler, sergi salonlar ve müzeler ile ilgili bilgi edinir.

Davranışlar

1. Yakın çevresindeki atölyelerin, sanat galerilerinin, müzelerin; sanat çalışmalarının yapıldığı ve sergilendiği yerler olduğunu söyler.
2. Yakın çevresinde sanat çalışmalarının yapıldığı ve sergilendiği yerlerin adlarını söyler.
3. Tarihî eserlerin, müzelerin, anıtların, doğal ve kültürel varlıkların korunması için yapılması gerekenleri söyler.

KONULAR

I. GÖRSEL SANATLAR MODELAJ İŞ DERSİNDE KULLANILAN ARAÇ GEREÇLER

- A. Araç Gereçler
- B. Çalışmalara Hazırlık
- C. Araç Gereçlerin Kullanımı
- Ç. Temiz ve Düzenli Olma

II. YOĞURMA ÇALIŞMALARI

III. ÇİZGİSEL ÇALIŞMALAR

- A. Açık ve Koyu Çizgiler
- B. Açık ve Koyu Noktalar
- C. Dokularla Çalışmalar

IV. RENKLİ ÇALIŞMALAR

- A. Renkler
- B. Renkli Çalışmalar

V. SERBEST ÇALIŞMALAR

- A. Baskı Çalışmaları
- B. Kolaj Çalışmaları
- C. Atık Materyaller İle Çalışmalar

VI. RÖLYEF ÇALIŞMALARI

VII. İKİ BOYUTLU ÇALIŞMALAR

VIII. ÜÇ BOYUTLU ÇALIŞMALAR

IX. KOMPOZİSYON ÇALIŞMALARI

X. TASARIM ÇALIŞMALARI

XI. ATATÜRKÇÜLÜK

XII. SANAT ESERLERİ

- A. Sınıf ve Okul Sergileri
- B. Sanat Eserleri

ÖRNEK İŞLENİŞ

Ders; konu içeriği bakımından öğretime ve yaratıcılıkla ilgili çalışmalarına yönelik olduğundan işleyişte kimi zaman tüm ders öğretmen kontrolünde sürdürülürken kimi zaman sadece tanıtım ve açıklama ile ilgili olabilecektir. İşleniş, öğrencinin yaratıcılığını engellemeyecek şekilde ve esnek bir çalışma ortamında gerçekleştirilir. Öğretilecek konularla ilgili olarak hazırlanan bir çizelge ile öğrencilerin performansları, beceri gerektiren uygulamalarda önceden ölçülür. Bu ölçme sırasında konu ile ilgili olarak öğrencilere yönergeler verilir. Bu yönergelerin bağımsız gerçekleştirilmesi “B”, sözel ipucu verildiğinde gerçekleştirilmesi “Sİ”, model olarak gerçekleştirilmesi ”MO” ve fiziksel yardımla gerçekleştirilmesi “FY” ile gösterilir (Performansın belirlenmesi için yapılan çalışma ve buna ilişkin hazırlanan kayıt tablosu günlük plan dışındadır.).

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

Bildirimler	Yönergeler	Ölçüt	Ali	Ayşe
1. Kullanacağı baskı malzemesini hazırlar.	Kullanacağı baskı malzemesini hazırla.	% 100	Sİ	Sİ
2. Tek bir baskı tekniğini kullanarak baskı yapar.	Sünger baskı tekniğini kullanarak baskı yap.	% 100	FY	Sİ

Konu Adı: Baskı Teknikleri

Süre: 40+40 dakika

Yöntem ve Teknikler: Anlatım, soru-cevap, uygulama

Öğretim Materyalleri: Resim kâğıtları, boya, baskı malzemeleri(sünger), kap

Amaç: Baskı teknikleri ile çalışmalar yapar.

Davranışlar

1. Kullanacağı baskı malzemesini hazırlar.
2. Tek bir baskı tekniğini kullanarak baskı yapar.

Öğretmen öğrencilerin kullanacağı malzemeleri tanıyor olmalarına dikkat etmelidir. Öğrencilerin önceden belirlenmiş performansları dikkate alınarak derste kazanılması gereken davranışlar isim belirtilerek yeniden yazılır. Bu becerinin öğretimi sürecinde kullanılan ipuçları sistemli bir şekilde geri çekilerek öğrencilerin beceriyi bağımsız yapabilmeleri sağlanmalıdır.

Ali:

1. Sözel ipucu verildiğinde kullanacağı baskı malzemelerini hazırlar.
2. Fiziksel yardımla sünger baskı tekniğini kullanarak baskı yapar.

Ayşe:

1. Sözel ipucu verildiğinde kullanacağı baskı malzemelerini hazırlar.
2. Sözel ipucu sünger baskı tekniğini kullanarak baskı yapar.

ÖĞRENME VE ÖĞRETME ETKİNLİKLERİ

Öğretmen öğrencilerle atölyeye gider. Öğrenciler masalarına yerleşir. Öğrencilere, “Bugün sizlerle sünger baskı çalışması yapacağız.” der. Öğretmen öğrencilere çalışmada kullanılacakları malzemelerin adlarını sayar. “Bu çalışmada kullanacağınız sünger, boya, malzemelerinizi hazırlayın.” der. Öğrenciler düzenli yerleştirilmiş bölümlerden malzemeleri alarak masalarına koyar. Doğru malzemeleri alan öğrenciler pekiştirilir.

Öğretmen, “Şimdi boyanızın kapağını açın ve boya kabınıza bir miktar boya koyun.” der. Öğrencilerden doğru olarak yapanları pekiştirir. Yapamayanlara tekrar sözel ipucu verir.

Öğretmen, çalışma sırasında resim kâğıtlarına baskı yapacakları için öğrencilere kâğıtlarını önlerine almalarını söyler; yönergeye uyanları pekiştirir. Öğretmen Ali'ye fiziksel yardım ile baskı yaptırırken Ayşe'nin de sözel ipucu ile baskı yapmasını bekler. Yapanları pekiştirir. Ali'ye sözel ipucu ile baskı yaptırır. Ali'yi bağımsız olarak yaptığında pekiştirir. Ayşe'ye “baskı yap” diyerek bağımsız olarak baskı yapmasını bekler. Ayşe'yi bağımsız olarak yaptığında pekiştirir. Ali'ye “baskı yap” diyerek Ali'nin bağımsız olarak baskı yapmasını bekler. Ali'yi de bağımsız olarak yaptığında pekiştirir. Öğretmen öğrenciler bağımsız düzeye ulaşınca kadar öğretime devam eder.

Değerlendirme

Öğretmen öğrencilerin öğretim sonunda becerinin her bir basamağını bağımsız ya da hangi ipuçlarıyla yapabildiklerini kaydeder. Öğrenciler sünger baskı becerisini bağımsız olarak yapana kadar sonraki derslerde de çalışmaya devam eder. Panoya asılacak çalışmalar seçilir.

KAYNAKÇA

- Akkök, F.(1984). *Davranışsal Yaklaşım Dayalı Aile Rehberliğinin Öğretilebilir Çocukların Özbakım Becerileri Üzerindeki Etkisi*. Ankara Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara
- Can, Toprakçı, N.(2006). *Kurumda Eğitim Alan Zihinsel Engelli Öğrencilerin Annelerine Genişletilmiş Aile Eğitim Programının Uygulanmasının Öğrencilerin Matematik Ders Amaçlarını Edinmelerinde, Sürdürme ve Genellemelerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi. Ankara
- Cavkaytar, A. (1999). *Zihinsel Engellilere Özbakım ve Ev İçi Becerilerinin Öğretiminde Bir Aile Eğitim Programının Etkililiği*. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Doktora Tezi. Eskişehir
- Diler- Sönmez, N.(2008). *Eve Dayalı Gündüz Tuvalet Kontrolü Aile Eğitimi Programı'nın Anneler ve Zihinsel Engelli Çocuklarında Beklenen Davranış Değişikliklerini Gerçekleştirmede Etkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi. Ankara
- Erbaş, D., Kırcaali-İftar, G., Tekin-İftar, E. (2005). *İşlevsel Değerlendirme: Davranış Sorunlarıyla Başa Çıkma Uygun Davranışlar Kazandırma Süreci*. İkinci Baskı, Kök Yayıncılık. Ankara
- Ersoy , Ö ve Şahin, F.T. (1999). *0-6 Yaş Döneminde Anne- Baba Eğitiminin Önemi. Mesleki Eğitim Dergisi*. Cilt 1, Sayı 1, s, 58-62.
- Fox, R. and M. C. Binder. (1990). *Parenting; A Developmental Behavioral Approach Advances in Special Education*, Volume 78, Page 187-201.
- Gürsel, O.(1993). *Zihinsel Engelli Çocukların Doğal sayıları, Gerçek nesnelere Kullanarak Eşleme, Resimleri İşaret Ederek Gösterme, Rakamları Gösterildiğinde Söyleme Becerilerinin Gerçekleştirilmesinde, Bireyselleştirilmiş Öğretim Materyalinin Basamaklandırılmış Yöntemle Sunulmasının Etkililiği*. Anadolu Üniversitesi Yayınları. Eskişehir
- Kırcaali-İftar, G. Tekin. E. (2001). *Özel Eğitimde Yanlızsız Öğretim Yöntemleri*, Nobel Yayınları. Ankara ,
- M.E.B. (2002). *Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programı*. Milli Eğitim Basımevi. Ankara
- M.E.B. (2005). *Özel eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü İş Okulu Eğitim Programı*. Milli Eğitim Basımevi. Ankara

- M.E.B. (2008). *Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Görme Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı*. Ankara
- M.E.B. (2012). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik*. Ankara
- Özsoy, Y. Özyürek M. ve Eripek, S. (1992). *Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar: Özel Eğitime Giriş*. 3. Basım. Karatepe Yayınları. Ankara
- Schulz, Jane B. (1987). *Parents and Professionals Special Education*. Allyn and Bacon, Mc., USA.
- Sucuoğlu, B., Çifci, İ., (2005). *Bilişsel Süreç Yaklaşımıyla Sosyal Beceri Öğretimi*. Ankara,
- Tavil, Y. Z. (2005). *Davranış Denetimi Aile Eğitim Programının Annelerin Davranışsal İşlem Süreçlerini Kazanmalarına Etkisi (Doğrudan Öğretim Yaklaşımı ile Sunulan)*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi
- Tekin, E. Ve Kırcaali-İftar, G. (2001). *Özel Eğitimde Yanlızsız Öğretim Yöntemleri*. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara
- Üstünoğlu, Ü. (1990) *Ailelerin Okul Öncesi Döneminin Önemi Konusunda Bilinçlendirilmesi*. Türkiye Aile Eğitim Yıllığı, T.C Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu
- Varol, N. (2004). *Özbakım Becerilerinin Öğretimi*. Kök Yayıncılık. Ankara
- Varol, Nihal (1996). *Aile Eğitimi Çalışmalarının Planlanması, Eğitim ve Bilim*. Cilt 19, Sayı 96, Ankara
- Vuran, Sezgin (1997). *Zihinsel Engelli Çocuk Annelerine Ödüllendirme ve Eleştirmemenin Kazandırılmasında Bilgilendirme, Dönüt Verme, Dönüt Verme ve Ödüllendirmenin Etkililiği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi. Eskişehir